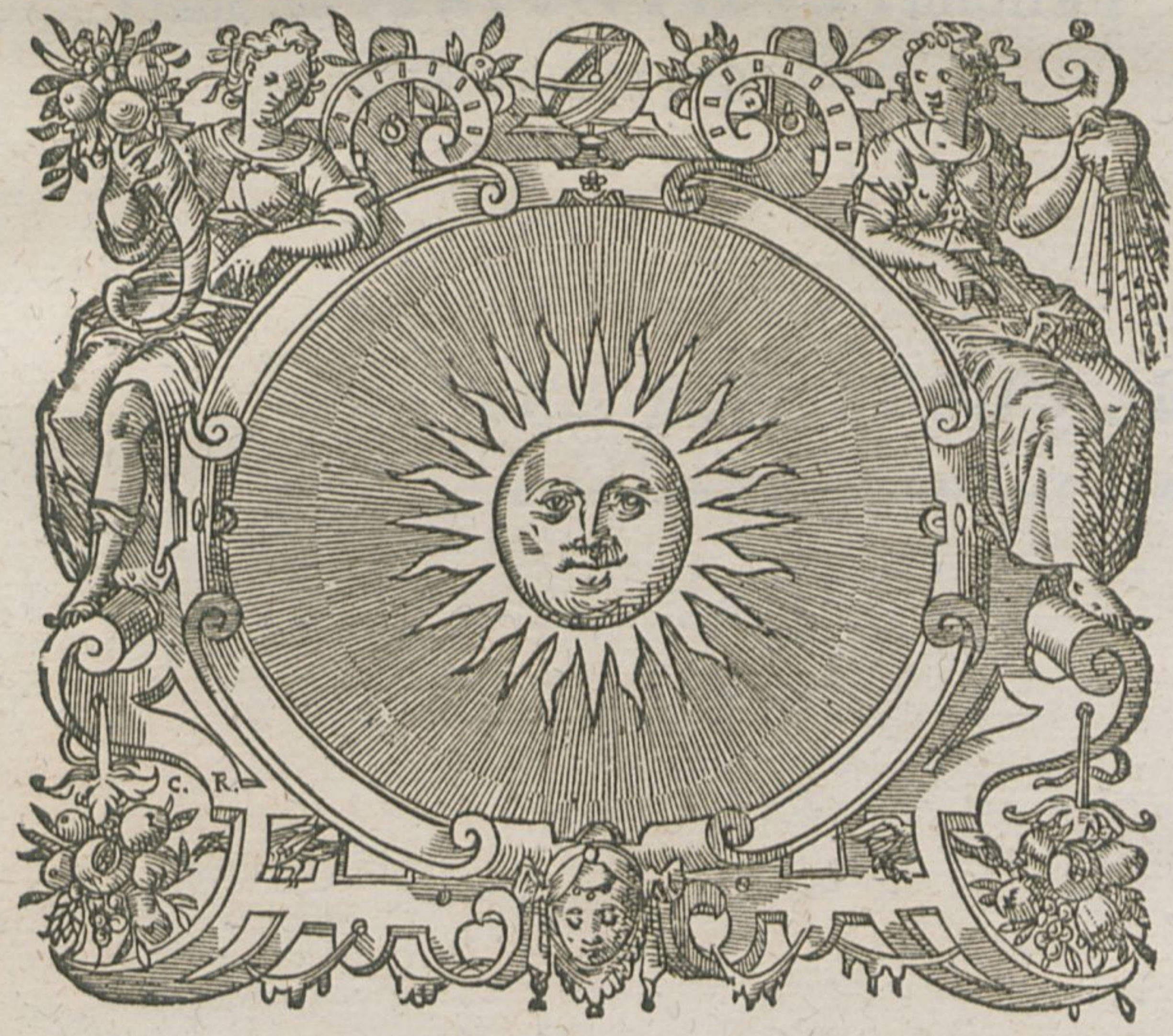

HISTORIÆ
 NATURALIS
 De
 SERPENTI-
 BUS
 LIBRI DUO.

JOANNES JONSTONVS MEDICINÆ
 DOCTOR CONCINNAVIT.

FRANCOFVRTI ad Mænum,
 Ex Bibliopolio Hæredum Merianæorum.
 ANNO MDC LIII.

HISTORIA
NATURALIS

SERPENTII
BUS

LIBRI DUO.

JOHANNES JOHANNES MEDICINAE
DOCTOR CONCINXIT

PRINCEPS
Ex Bibliotheca Principis
ANNUS 1711

PERILLVSTRI ET REVERENDISSIMO
DOMINO, DOMINO

ARNOLDO

DIVINA PROVIDENTIA MO-
NASTERII DVCALIS LIBVSIEN-
SIS ABBATI,

Domino & Patrono suo gratioso,

Hanc de SERPENTIBVS Historiam
Observantiæ ergo offert

*JOANNES JONSTONVS, Medi-
cine Doctor, Zibeniaci Dominus.*

a 2

HISTO-

HISTORIÆ NATVRALIS

De

SERPENTIBUS

Liber Primus.

De Serpentibus Vulgaribus, seu Minoribus.

TITVLVS I.

De Serpentibus in genere.

Nomen. Ambros. de Serpentibus. l. i. c. i.

Serpentis vocabulum, vel à serpendo, quòd occultis accessibus, non occultis passibus, animal hoc progrediatur; vel à Græco ἐρπετα, nisi Festus fallit, descendit. In genere sumptum, omnia illa, quæ vel citra usum pedum repunt, vel tam exiguos habent ut repere quàm incedere videantur, complectitur. Dicitur etiã priscis Serpula, si Festo credendum; alijs Coluber, seu quòd in lubricos tractus flexibus sinuosis labatur: seu quòd umbras colat, ut apud Virgilium legimus: quanquam alij pro serpente domestico accipiant; alij pro serpente aque, ut Theophrastus, Gaza, & Ponzettus sumant. Dicitur & Anguis, quòd semper quasi angulosus & plicatus conspiciatur; quanquam Servius, aquaticis duntaxat hoc nomen tribuit, alij etiam terrestribus. Thyrum Echydnam & Draconem vocari, passim apud auctores inuenies. Græcis veteribus est ὄφις, modernis ὄφιδ, sine dubio παραλήθοντιω, seu quòd acutum cernat; seu quòd oculis apertis dormiat: Hesychio ἀργυας, Argivorù Dialecto. Unde Pausanias Mercurium Argiphontem dixit, quòd sit ὄφιονόμος, id est, serpenticida.

Virgil. Georg. l. 3.

Descriptio.

Lacertis valdè sunt similes. Caput quibusdam leve, grave alijs; quibusdam latum, angustum, album, nigrum, nonnullis flavum variegatum. Sunt qui illud tam velociter in utramq; partem vertunt, ut intuenti bicipites vel amphicephali videantur. Aures etsi habeant, non eminent tamen; rectè cavernas ad audiendum, Plinius vocavit. Sed nec meatus narium, nares rectè appelles, quòd non ita explanati sint. Oculis sunt durioribus. Palpebras superiores non movent, inferiore tantùm connivent. Collo carent. Dentes pectinatim cœunt. Cortice tanquam pelle

teguntur. Caudam, ut in sequentibus agemus, variam gerunt.

De Internis partibus & Anatomicis ita habet Ambrosinus. Primitus caput serpentis osse unico tegitur coniretusi figurâ, sicuti alruit Cardanus. Imo in hoc osse oculorum foramina natura non insculpsit, quod ideò factum est, ne facile læderentur, dum humi serpunt. Dentes habent ferratos, & acutos, quemadmodum paulò ante in descriptione, hujus animalis fuit exaratù. Sed ut notat Edoardus Wottonus duo sunt in supremâ parte, dextrâ, levâque longissimi, tenui fistulâ, instar aculei Scorpionum perforati, per quam postea venenum, datâ occasione, ejaculantur. Lingua serpentum tenuis, longa, atroque colore referta est; ideoque longius protrahitur: In summitate verò est bifida, & secundùm nonnullos pilosa, seu potius exilis instar pili, ut in capite de lacertis fuit explicatum. Plinius linguam serpentum trifurcam vocavit, quâ tantâ celeritate illam vibrant, ut triplicem linguam exerere videantur. Sub linguâ in quibusdam cuticula inuenitur, quæ tanquam vesicula dentes operit, in qua venenum occultatur, quod postmodum mordendo per cavitatem dentis communicant. Cor exiguum longum, & figuram renum repræsens, postremâ adhæret arteriæ, & naturâ valde calidum est: Ob hanc causam tradebat Galenus Serpentes inter cæteros animantes maximâ audaciâ esse refertos. Arteria est admodum longa, & juxta os suam trahit originem, ita, ut sub linguâ esse videatur. Imo linguæ quodammodo videtur præminere, quâ ipsa contrahitur, neque eodem loco, ut in cæteris animalibus, permanet. Hæc postea defertur in pulmonem quo angues ad differentiam piscium, utuntur; Quo circa notabat Plinius, serpentum & piscium omnia esse similia, præter pulmonem, quem natura serpentibus & non piscibus largita est, cum pisces loco pulmonis branchias adhibeant. Hic pulmo

Lib. 2. rerum variarum variat. c. 29.

Lib. 2. de differ. Animal.

In libro de Anatomia vivorum 2.

pulmo simplex est fibrosus fistulis divisus, prælongus, fungosus, & cordi non multum proximus. *Lingulam* verò quam Græci ἐπιγλώττιδα vocant, arteriæ superpositam angues non habent, sed ipsum meatum, adhibitum, modò contrahunt, modo laxant, idque præstant, ne aliquid in pulmonem delabatur. *Ventriculum* habent serpentes veluti amplum intestinum canino similem, nempe angustum, & figuræ longæ. *Intestinum* verò spiris carens tenue, & longum ad meatum usque excrementorum protrahitur. Nam interanea serpentum partibus internis lacertorum similia sunt, sed viscera, propter longitudinem, & angustiam corporis ita longa & arcta sunt, ut vix à se invicem dignosci possint. *Iecur* igitur longum est, & simplex, *lien* exiguus, & rotundus qualia viscera etiam in lacertis observavimus. *Fel* præter natricem, in omnibus serpentibus, intestinis adhæret, & nigro quodam, liquidoque excremento refertum est, sicuti in vipera scemina nuper conspicati sumus. Hoc excrementum, in comparatione ad corporaturam animalis, est valde copiosum, Quare meritò tradebat Plinius, serpentes, nec non pisces copioso fellis excremento redundare. *Vesicæ*, & *renibus* serpentes carere notat Aristoteles, veluti, & alia, quæ pennis, squamis, & cortice integuntur, præter testudinem. Hoc autem inde nascitur, ut autore Vincentio in speculo naturali visum, quia humiditas anguium, sicut & avium pauca est; ideoque in squamas, quoad serpentes, & in pennas quoad aves degenerat. Amplius vim fatificam natura his animalibus velut, & piscibus impertita est, cum pene, & testibus careant. Scripsit n. Aristoteles, eos pene carere, cum non habeant crura, nã hic à cruribus originem habere dicitur. *Testes* verò propter corporis longitudinem non sunt sortiti, sed meatum, more piscium obtinuerunt: quandoquidem propter longum iter genitura facile refrigeraretur, & infæcunda evaderet. Hoc sæpe iis contingere solet, qui longo pene à naturâ sunt donati, quamobrem infæcundi redduntur; cum semen ob mentulæ longitudinem refrigeratum infæcunditatem pariat. Verum loco prædictarum partium genitalium, natura his animantibus binos communicavit *meatus*, qui à septo orientes latus spinæ ab utrâque parte perreptant, & utrinque superne juxta spinam junguntur, atque ita ad os excrementi finiunt. Hi *meatus*, tempore congressus, humoris fatifici pleni conspiciuntur, attrituque mutuo candidum semen effluit, quemadmodum in historijs piscium fuit memoratum. *Mamma* in anguibus non observantur, quia lac non habent, cum in ovo lacteus ille cibus ingenitus contineatur. *Vulva* seu uterus ex sententiâ Aristotelis in

omnibus serpentibus bifidus videtur prolixior, ab uno inferiori meatu ad utrumque spinæ latus deductus, in quo ova generantur; indeque continuâ quadam serie exire solent. Circa ossa anguium docet Aristoteles hæc esse naturæ spinarum: quare spina dorsi illis, ritu piscium, inest. *Vertebrae* cartilaginosae, & flexiles sunt, sicuti natura horum animalium exposulabat; Nimirum ut quoscunque motus, & corporis flexiones facilius exercere possent. Tot *costae* insunt anguib⁹, quot dies mensem complere solent: Unde Plinius in singulis anguib⁹ costas tricenas enumerabat. Cæterum in confirmationem eorum, quæ hætenus de anatome Serpentum explicata sunt, addemus illa, quæ de inspectione anatomicâ hujus animalis observavit Io. Gregorius Macer, qui scribens ad Gesnerum retulit, se in serpente interfecto primò inter cutem, & carnem, subtilem quandam & pingviusculam membranam invenisse, quæ tamen cum ipsa cute descendebat. Secundò dum scindens animal ad meatum excrementorum pervenisset, fæces gravissimo odore excrementa humana superantes invitus olfecit. Detectâ cute, membra interna partim avibus, partim piscibus communia esse vidit. Nam trachea arteria longitudine quatuor digitorum, parvis, & gracilibus circulis insignita ad pulmonem usque descendebat, cui cor, & cistis fellis adhaerebat. Postea *Iecur* ad instar hepatis lucij piscis in longitudinem extendebatur. Deinde pinguedine candida intestina erant referta, quæ à faucibus usque ad podicem more intestinorum piscium progrediebantur. Infra hepar utrinque juxta intestina vera nervosa longo ductu descendebat, cui ova pelliculis albis rectâ inhærebant, ut in gallinis videre licet, sed situ distincta, quia longo ordine ducuntur. Numerus in quolibet latere erat triginta, & duorum ovorum, quamobrem ratione cordis, pulmonis, & asperæ arteriæ serpens avibus valde assimilatur. Ratione hepatis intestinorum & abdominis Serpens cum piscibus convenit. Verum postea ratione cistis fellis, & dispositionis ovorum, Serpens ab utrisque nempe tam ab avibus quàm à piscibus diffidet. Hætenus Ambrosinus.

Nullos esse in Ebuso insula prodidit Plinius, in Creta Aristoteles & Solinus; in Britannia Cardanus; in Laponia, alij. In Hi-
 berniam allatos interire, imò terrâ illius regni conspersos, exanimari, Angli prodidere. Navibus in Bugum fluvium delati, edito sibi alio confugiunt, si scriptoribus Polonicis fides. Bellonius tamen nonnullas in Creta species observavit: rationes verò Cardani de Britannia, à Scaligero confutatae sunt. Frequentes sunt in Ophiusa, Melitæa, Thesalia, Apulia, Arabia, Numidia, Æthiopiâ,
 a 3 Sep-

Lib. 3. de
part. An.
cap. 9.

Plin. H. N.
L. 11. c. 37.

Lib. 20. c. 3.

Lib. 1. de
gen. Anim.
cap. 5.

Locus Plin.
H. N. l. 35.
cap. 19.

Cardan.

Bellon. obs.

Scalig.

Septentrionalibus regionibus, Helvetia, & Italia. *Ophiusam* seu Colubrariam ob serpentum copiam inhabitabilem factam Plinius refert. *Melitam*, in qua terra *Gratia S. Pauli* dicta nascitur, eorundem fecundissimam notum. *Theffalia* in tantum abundat, ut nisi à Ciconijs vorarentur, incolas sedibus pellerent. Oppidi *S. viti* in monte *Apulia* Gargano cives, aliò migrare coegerunt, ut apud *Leandrum* legimus. In *Arabia* circa thuriferas arbores versantur: inde in *Ægyptum* volant. In *Numidia* morsibus eorum venenosis plurimi quotannis moriuntur. In *Æthiopia*, si *Pierio* credendum in gyrum invicem volvuntur, ut montis speciem intuentibus representent. In *Africa* agricolæ præaltas induunt ocreas, ne à serpentibus qui ibi copiosi appetantur. In *Indijs* sunt maximi. In *Septentrionalibus regionibus* per campos & sylvas vagantur. In *Lombardia* & agro *Ferrariensi* multas inveniri species, *Scaliger* auctor est. *Celsus* minus ibi venenatos tradit. Maximè verò caulas, casas rusticas, cavernas, prata, sylvas cæduas, & arbores amant. *Ælianus* sanè circa paludem sitam juxta *Ephesiam* metropolin, cavernam serpentibus plenam inveniri narrat. Apud *Septentrionales*, in cavatis betulæ radicibus resident, & hyeme talem juxta radices calorem efflant, ut arbor folia non deponat. In terra etiam *tophacea* latibula parant. De *Vlmo* inter *Brachianum* & *Romam*, in qua serpentes stabulantur, ita *Kircherus*. Ab his montis spiraculis deorsum versus quindecim ferè passuum spatio descendentibus, occurret ulmus, arbor sat eminè spectabilis, sub quâ specus, seu caverna quædam, vulgo *la Grotta delli Serpi*, duorum hominum capax, fistulosis quibusdam foraminibus in cribri formam perforata cernitur, ex quibus ingens quædam principio *Veris* diversicolorum serpentum, nulla tamen, ut dicitur, singulari veneni qualitate imbutorum, progenies quotannis pullulare solet. In hac spelunca *Elephantiacos*, *leprosos*, *paralyticos*, *arthriticos*, *podagricos*, similibusque desperatis membrorum affectionibus laborantes nudos exponere solent, qui mox halituum subterraneorum calore in sudorem resoluti, serpentum propullulantium totum corpus infirmi implicantium suctuque linctuque, ita omni vitioso virulentoque humore privari dicuntur, ut repetito hoc per aliquod tempus medicamento, tandè perfectæ sanitati restituantur. De hac spelunca cum varia à varijs inaudissem, & jam dudum ingens me rei tam prodigiosæ veritatem exactè & κατὰ τὴν αὐτοψιάν examinandi invasisset desiderium, tandem cum hoc anno 1640. 8. die Decemb. eas oras in negotio quodam *Geodætico* pervagarer, tam insignem veritatis indagandæ occasionem minimè negligens

dâ ratus sum: conducto itaque non viarum duntaxat, sed & naturæ montis perito duce, speluncam per avia & devia non sine periculo adij, & quæ de situ montis, de spiraculis sive evaporario, de cavernâ & serpentibus inaudieram, omnia vera esse cognovi, speluncam ingressus, eam utcunque calidam inveni, at serpentes non vidi, ut pote eo tempore latitantes, spolijs tamen & exuvijs eorum ulmus paulo antè memorata ita onerabatur, ut *staphylo dendrum*, *coluteam*, seu *vesicariam* folliculis refertam dixisses, quæ serpentium, quorum mons scater, geminimis luculentum præbebant testimonium, imò auribus ad meatuum orificia applicatis, nescio quod obtusum murmur, aut quis sibilosus strepitus, si non aëris cum halitibus incluis lætæ certe latentium angvium manifestum signum percipiebatur, &c. πᾶμφαγοί, sunt *Aristoteli*, & herbis quoque victitant. Pulverem comedere ex sacris quidam *Vitriaco*, pipere albo nutriuntur. Exiguo interdum contentos cibo, & inediâ benè tolerare, vel circulatorios norunt, qui angves in capsulis, modico fursure pastos circumferunt. Hyeme sub cervicali, vel ad ignem, ad ver usque vitam protrahunt. *Ambrosinus* in vasculo per sex menses sine cibo conservavit. *Aristoteles*, devorato aliquo animalculo, totam ab eo nutritivam substantiam extrahere, reliquum per secessum excutere scripsit. Dum vorant ex longis brevissimi, & ex tenuibus latissimi fiunt, ut quod deglutivere, melius in ventrem delabatur. Avibus devoratis, plumas & ossa evomunt. In regione *Senegæ* pullis pfitacorum insidiantur. *Vino*, lacte, aquâ, & ovorum vitellis delectantur. Hæc quidam ab ijs deglutiri tradunt, si faucibus capiantur, mox ab ipsis in semet convolutis frangi, & cortices per inferiora dejici. Juniores orbe spiræ perstringunt; & fracto putamine, liquorem hauriunt. *Vini* incontinentes esse *Aristoteli* proditum. Idè quidam vino circa sepes appposito, viperas venantur. Temperamento quibusdam sunt frigidi, calidi quibusdam. Illis *Galenus* inprimis, his *Avicenna* favet.

De *Generatione* serpentum duo occurrunt, Unde orti sint, & quomodo generent. De *Ortu* variæ sententiæ. Quidam Poëtæ ex sanguine *Titanum* à *Saturno* & *Opi* occisorum prodiisse fabulantur. Alij ex guttis *Medusæ* sanguineis: Nonnulli ex putredine terræ, ex qua magnus ille serpens *Python* prodiit. Nec absolum hoc. Nam *Nervi* *Scythiæ* populi ob natos ex terra serpentes, paulò ante *Darij* expeditionem solum mutare coacti sunt, *Herodoto* teste: & *Amyclas*, *Italia* inter *Terracinam* & *Cajeram*

Plin. HN. 3.6.5.

Herodot. Histor. l. 3.

Leo Afric. l. 1.

Scalig. Exerc.

Kircher. de Magnet. p. 702. edit. Colon.

Victus. Arist. H. A. l. 8. c. 4.

Arist. H. A. l. 10. c. 4.

Arist. H. A. l. 8. c. 4.

Generatio. Ovid. Metam. l. 4.

Metam. l. 1. Herodot. l. 4.

Plin. H. N. 18. c. 29. jetam civitatem, à serpentibus ex vicinis pul-
 ludibus prognatis, deletam, Plinius asse-
 rere ausus est. In corpore humano nasci, in
 Historia de Homine dicemus. Ex sanguine
 quarundam avium confuso, Democritus
 prodidit, referente Plinio: ex salvia in ster-
 quilinio putrefacta alij. In solido & vasto
 marmore inventum fuisse, Martini v. Pon-
 tificis tempore, ex Baptista Leone apud Pa-
 reum habemus: Causam Cardanus reddit.
 Cardan. de 20. c. 24. Ex cadaveribus humanis nasci, & corrupta
 variet. spinæ medulla, apud Camerarium invenies.
 rer. l. 7. A tali ex plumbeo feretro profliente, Aven-
 cap. 29. nionensem opificem læsum, apud Pareum
 Plin. H. N. l. 10. c. 62. legimus. Modum generationis aperuit ex
 Aristotele Plinius. Coeunt, inquit, complexu
 Arist. H. A. l. 5. c. 4. adeò circumvoluti sibi ipsi, ut unus existi-
 l. 6. c. 34. mari biceps possit. Contacta ova in terra
 incubant, & factum sequente excludunt an-
 no. Continuatâ illa serie contexta, ut mon-
 ilis instar videantur. Quidam & animal
 pariunt. Fætorem in congressu edere, apud
 Ælian. H. A. l. 9. c. 49. Ælianum legimus.
 Vox Vovipis est sibilus. Obtusum testudines,
 Luca. l. 6. longum serpentes reddunt, stridere id Lu-
 cano: ποίσειν Apollonio in Argonauticis. E-
 rectos ante lapsum incessisse, imaginantur
 nonnulli: serpere, quis non novit! Flexuo-
 sis impetibus incedunt, & caput, reliquo
 corpore quiescente, ob vertebrae cartilagi-
 nosas vertunt: sicque corpus suum longum
 Aristot. de incessu animal. & angustum in partes adversas respicientes,
 melius tueri possunt. Squamis quasi ungui-
 bus, & costis quasi cruribus innituntur. Græ-
 ci de hoc motu verbum εἰλωσπᾶσαι usurpât.
 Antipathia Inimicitiam cum hominibus, plantis & ani-
 malibus gerunt. Quantum ad homines, om-
 Plin. H. N. 1. 7. c. 2. & 1. 28. c. 3. nibus contra serpentes inest venenum;
 feruntque ictos salivâ, ut ferventis aquæ
 contactum effugere. Crates Pergamenus
 in Helleponto circa Parium, genus homi-
 num fuisse tradit, quos Ophiogenes vocant,
 serpentum ictus contactu levare solitos, &
 manu impositâ, venena extrahere corpori.
 Varronis tempore, pauci ibidem erant,
 quorum salivâ contra ictus serpentum me-
 debantur. Similis & in Africa gens Pphylo-
 rum fuit, ut Agatharchides scribit, à Pphylo
 Rege dicta, cujus sepulchrum in parte Syrti-
 um majorum est. Horum corpori ingenitum
 fuit, virus exitiale serpentibus, ut cujus
 odore sopirent eas. Mox verò liberos ge-
 nitos, protinus objiciendi sævissimis eorum,
 eoque genere pudicitiam coniugum experi-
 undi, non profugientibus adulterino san-
 guine natos serpentibus. Simile & in Italia
 Marforum genus durat, quos à Circes filio
 ortos servant, & idèd inesse ijs vim natura-
 lem eam. Idem apud Strabonem invenies.
 Inter animalia gerunt inimicitias cum avi-
 Arist. H. A. 1. 9. c. 1. bus, quadrupedibus, & exangvibus. Avibus. Nam
 aquila lapidemaetitem in nido deponunt, ne

pulli à serpentibus lædantur. Eadem in
 montibus regni Morfili angvibus vescun-
 tur. Notum, quam gratitudinem Aquila Ælian. H. A.
 à serpente Spiris arctissimè complicata, ru- l. 6. c. 37.
 stico liberatori præstiterit, apud Ælianum.
 Pavonis clamore terrentur, Ciconia in Thef-
 saliâ maximè immunes, quod serpentes in-
 terimant. Eiusdem in Italia pulli tribus an- Oppian.
 nis continuis aliquando devorati fuere. Huc Halient.
 accipitres, ibides, quorum pennas timent, vul- l. 5.
 tures, hirundines galli & gallinae pertinent. Ex
 quadrupedibus sunt Elephantum qui Spiritu cer-
 vorum ritu, serpentes è cavernis evocant:
 Leopardi, quorum odorem vitant, Cervi, qui
 seu tanquam medicamento, quod Isidorus
 tradit; seu tanquam pabulo, quod Bellua-
 censis; seu levandi senij ergò, & ut pilos mu-
 tent cornuaque deponant, quod alij, serpen-
 tibus vescuntur. Sues etiam angues inven- Arist. H. A.
 tos edunt. Per eas ager Plombinensis à quodâ l. 9. c. 1.
 serpente purgatus est. A foricibus brumali
 tempore infestantur, quòd tum langvore
 quodam laborent. Cum isdem, testudo, ich-
 neumon, lacerta, & Chamaleon, ut proprijs
 locis est dictum, congregiuntur. Catum Arist. l. c.
 quoque eis infestum, apud Aristotelem ha-
 bemus. Ex Exangvibus, Locustæ species
 quædam Ophiomachus dicitur, quòd cum ser-
 pentibus prælietur, eosque gutture arrepto
 interimat. Albertus Opimatum vocavit. Ælian. H.
 Cancris serpentes ad Ephesiam metropolim, A. l. 16.
 forcipibus arripiunt, dum paludes juxta c. 38.
 Ephesiam tranare conantur. Aranei sub Ælian. H.
 umbrosis arboribus apricantes, ictu inflicto A. l. 1. c. 38.
 vertiginosos reddunt: quod tamen melius Plin. H. N.
 delacertis sumseris. De plantis hoc habe. l. 11. c. 24.
 Nec umbras quidem fraxini arboris ferre; & l. 10.
 idèd hæc prolixo naturæ beneficio, ante- c. 37.
 quam è latebris egrediantur floret; post-
 quam delituere, folia demum deponit. Smi- Ælian. H.
 lo, in Trachinio solo, si appropinquaverint, A. l. 9. c. 27
 interire. Folijs quernis injectis, si Geopo-
 nicor. auctori credimus, perire. Octorem Plin. H. N.
 florentis uvæ averfari, nec tum temporis l. 24. c. 13.
 in vitibus inveniri. Vetonice circulo in- Plin. H. N.
 clufos flagellando, quia exire non audent, l. 21. c. 21.
 sese perimere. Odore allij deterreri; rutæ, Ælian. H.
 verò Lybicas in primis, animo linqui. Tacco A. l. 9. c.
 trifolij quandam speciem, ut Plinius volu- 26.
 it, absynthium, artemisiam, abrotonum, li- Ælian. H.
 banotidem nepetham viticem, quam mulie- A. l. 9. c. 21.
 res in Thesmophorijs pulvinaribus subster- Plin. H. N.
 nebant; Helenium denique seu Enulam l. 24. c. 17.
 Campanam, cujus idèd Ælianus meminit. Cardan. de
 Therionarca in Cappadocia & Mysia nas- variet.
 cente, omnes feras torpescere, fabulatur Plin. H. A.
 Rer. l. 7. c. 29. nius. Ab igne abhorre apud Cardanum
 habemus. c. 29.
 Sympa-
 thia.
 Amicitiam colunt inter se, quia in caver-
 nis sæpè conglobatim inveniuntur: cum Plin. in
 angvillis, ut Gesnerus exemplo cujusdam proemio,
 pueri docet: cum vulpibus, quia in cryptis Arist. H. A.
 com- l. 9. c. 1.

Plin. H. N. communem vitam degunt: cum *Cattis*, quia
l. 16. c. 34. aliquando secum colludere visi sunt. *Hederam*
serpentum frigori gratissimā, ut mirum sit ullum honorem habitum ei. *Feniculo* de-

Plin. H. N. gustato, senecturem facilius exuunt: & suc-
l. 20. c. 23. co oculorum aciem, in latibulis ferè amissam, recipiunt. Circa *sabinam* semper obser-
vantur.

Natura & Mores. *Naturam & Mores* sequentia exprimunt.
Terra serpentes homine percusso non amplius recipit, pœnasque etiam inertium nomine exigit; venenum secundum quosdam, in cauda habent, quod in vesicam ori vicinam deducatur; quæ, priore etiam ejecto, intra diei naturalis spacium alio impleatur.

Arist. H. A. Quatuor frigidissimis mensibus latent, nec
l. 2. 8. c. 15. quicquam comedunt, imbecilli tum adedò ve-

Galen. l. 2. neno, ut impunè tractentur; Urgente canicula adedò æstuant, ut nunquam ferè quiescant: Plinius, cum sol est in cancro, torqueri
Plin. H. N. dixit. Vere, dum è latebris prodeunt, exuvias deponunt; quas quidam *sphar*, alij
Arist. H. A. *senium*, *γῆρας*, nonnulli ad Plinij mentem, *vernationem* vocant. Incipiunt à capite ut
l. 5. c. 17. quasi, à deciditibus obæcentur: diei naturalis spacio devolvuntur ad caudam, totūque aufertur spoliū, ut Aristoteles prodidit, prout fœtus membranarum involucris liberantur. Degultato fœniculo in hominis conspectum prodeunt. Genuina ne hæc pellis, an ex muco & sordibus per hyemem contractum spoliū, ad Disquisitionem causarum pertinet. Diuturnioris etiam sunt vitæ, seu quod exuvias deponant, seu quod parci sint cibi, seu in comparatione ad alias bestias. Diei noctem pervigilem conjungere, dum apertis oculis somnum capiunt, alij prodiderunt. Prudentia in eo notatur à quibusdam, quod totum corpus periculo exponant, ut caput illæsum servant. Illud faciliè pristinæ sanitati vulneratum redditur; hoc attactò, moriuntur faciliè. Arundine percussi, mortuorum instar jacent: si frequenti ictu petieris totis viribus mordere conantur. Stercus serpentum benè olere, faciliè concedi potest, si verum est, inter *Calecutum* & *Cranganon* inveniri, qui ab *Ore* suavissimum & mosci instar spirent odorem.

Venenum. Huc *veneni* consideratio spectat. In cysti fellis istud, secundum Plinium, residet; in vesicâ quadam sub lingua, qua disrupta liquor quidam biliosus emanat & corpus inficit, secundum Grevinum. *Tot eorum venena quot genera, tot perniciës quot species, tot dolores quot colores*, Isidorus dixit. Diversa tamen operatio. Mares faminis, senes junioribus, magni parvis, jejuni saturis, omnes, estate quàm hyeme, sūt perniciosiores. Deposito senio magis formidolosi feruntur. An aliquando veneno careant, disquiritur. Præ dolore ob amissum disrupti, quæ Vin-

centij mens est, fallum. Breviore an diuturniore temporis spacio icti intercant, partim veneno, læso partim, adscribi debet. In Indiis Orientalibus sues vel canes à quibusdam admorsî, sex duntaxat horis supervivunt: homines diem naturalem: remedijs liberati, periculo vacant si postea admorsî fuerint. Alibi, vel ipse halitus prætereuntes interi-

mit. Quendam interiisse, cum se in aqua lignis propè serpentis cavernam excalectis, lavasset, Ponzettus author est. Scaliger Paravicinum quendam, non procul Dertonâ, serpente, in venatione hasta occiso, mortuum, prodit. Mathiolus in agro Tridentino vaccarum custodem in periculo, & morti paratum, nisi theriacâ & alijs refocillatus fuisset. Habet & locus aliquid. Ferociores ijs qui in plano montani, qui inter Arabica balsameta minus nocere creduntur. Vulnere inflicto, stupet primò æger: mox vulnus dolore afficitur, color mutatur, inflammatur, rubet, livet, nigricat, & æger totus ardet. De Remedijs multa habentur. Vulcani in Lemno antistes, Umbro de gente Marubiorum apud Virgilium, Atyr apud Silium Italicum, virtutem Serpentum morsus sanandi possidere credebantur. Mira de Psyllis Lybicis Ælianus. Non valdè si doluissent puncti, solâ Saliva sanasse: ubi dolore premebantur, colluto aquâ ore, bibendam tanquam salutarem dedisse: si nec hoc juvisset, accubasse ægro, & corporis sui contactu, infregisse venenum. Certiora remedia sunt, quæ aliunde sumuntur. Laudatur, capræ nigre lac, si locum affectum eo foveris. Puella quædam caseo capræ recenti ulceri imposito sanata est. Medullâ cervi perlinitus, ab eodem optimè defenditur. Vegetius in jumentis demorsis, stercore suillo recente utitur. Dioscorides simum bubulum vehementer commendat. Quid si ipsemet serpens suos ictus sanet? Herbarum huc facientium catalogū, apud Ambrosinum vide. Maphæum si sequimur, sunt in India arbores *Copaiba* dictæ, balsamum fundentes, quo læsi à serpentibus sanantur. Idem arbores ex nucum genere, si Plinio fides, faciunt: nec non in Græcia frutex, *Epipactis* nominatus, alij *Embolinen* vocarunt. Ex *Compositis*, Theriaca *Andromachi* intra, extra, Confectio *Hermetis*, Emplastrum *Epigonum*, *Olcum* scorpionum, & *divinum*, de quibus Ambrosinus, laudantur.

Mathiol. l. 5. in Dioscorid.

Votton de Diff. animal. l. 6.

Veneri remedia.

Ælians. H. A. l. 16. c. 28.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

Plin. H. N. l. 27. c. 11.

des, capite & caudâ trûcatis, interaneis abjectis, deglubiti, carne benè lotâ, & cû vino coctâ, jure aromatib. condito, in leprâ cõmendantur. Suffitu inyeterati in mensib. provocandis Plinius utitur. Quidâ cû florib. herbæ paralyfis in oleo ad podagrâ decoquunt. Cinis cõbusti in fistulis sanandis vehementer cõmendatur. Baculus quo rana ab angve excussa est, parturiêtes adjuvat. Quantû ad partes, Oculû dextrû utiliter ad epiphoras alligari, dũmodo serpens dimitatur, Plinius alicubi, author est. Cor si mordeatur aut alligetur, in odontalgia efficax perhibetur. Iecur qui degustaverit, si credere fas est, à nullo serpente tangetur. Fel tosti Paulo Veneto, demorsos, à cane rabido sanat; parturientes, degustatû, felicissimè juvat; & hæmorrhoidibus illitum opitulatur. De sanguine, ex lib. in nominati, prodit Ambrosinus, pallida prælabia rubicunda reddere, faciej inunctum ab omni macula servare; dentibus illitum gingivarum fæctorem auferre. Pinguedinem alijs ad luem veneream curandam Matthiolus admiscet: eadè, cû butyro majalimento igne cocta & percolata, ad paralyfin & podagrâ conservatur. Pessis ad sterilitatè tollendâ, cû felle tauri, Hippocrates miscet. Carnes ad extergendam cutim humanam valere, Porta persuadere conatur. Abensina in lepra eadè inhumat donec vermes enascantur: mox cum his exsiccat, & drachmam pulverizatarû cû syrupo de melle leprosis exhibet. Tagautius, strumis & elephantiasijisdè medetur: Porta vulneribus & nervis incisis quodd dissecti brevi tēporis spacio coalescât. Spoliû insigniû virium esse credidere antiqui. Ad casum pilorum cõducere, ait Galenus; ad claritatem oculorû, si eodè fricentur, Plinius: ad odontalgiam in aceto decoctum, & dentes eradicandos ijdè. Aurium dolori, seu in vino seu in oleo, coctû, prodesse Dioscorides & Theophrastus; cum capitib. papaveris Archigenes. Suffimentum partus difficultates solvit. Ex sententia Plinij, lûbis parturientis alligari debet. Villanovanus suffitu ex eodè, cum opopanace, myrrha, galbano, Castoreo, stercore columbino vel accipitris facto, fæctum mortuum & vivum educit. Olim iisdem in puniendis parriicidis utebantur. Ægyptii in foveam serpentib, plenâ eos conjiciebant: Romani, culeo, cum simia, gallo gallinaceo & serpente insutos, in mare projiciebât. In India, teste Linschotano, à circulatorib. circûferûtur, qui eosdè ad instrumenti musici sonum tripudiare cogunt. Annibal, injectâ magnâ vi serpentum fistilibus inclusorû in Romanorum classem, effecit, ut Antiochus victoriam reportaret. A dipe veterinarij ad equor. stranguriam utuntur: aucupes carnib. ut aves citius pennas mutant. Albertus multa ex partibus, sed nugatoria, cõficit, quæ apud Ambrosinum vide. Ovum quidam eques corâ Claudio litigaturus, spe vin-

cendi gestabat: deprehensus, tanquam veneficus, interfectus fuit. Senectam tanquã amuletû, in armillis quidam ligare solebât. Cardanus ad nescio quæ non, in certis constellationib. adhibet. Plinius cum sale, & serpillio tritam bob. in fauces, uvâ maturescence injicit, ut per totû anni curriculû valeât. Wottonus in armarijs & cistis reponit, ut vestes à tineis immunes servet. Alij ejus pulverem inspergunt, ut apes ad alvearia revertantur.

Differentiæ serpentum multæ sunt, Primarias ad sequens caput rejicimus, secundariæ, à quantitate, colore, loco, odore, noxa, aspectu, & alijs accidentibus sumuntur. De quantitate nota, Marem fæminâ semper minorem. In plagâ septentrionali, ineunte æstate, parvos reperiri, qui regem cristatum habeant, eodemq; occiso dissipentur. In Thessalia parvû & hirsutum, si Belluacensis fides, quem Incolæ sacrû vocent, aliû, solâ voce animalia interimere. In India quoq; magnitudine alijs longè inferiores, *πικίλας ἢν χρῶαν versicolores*, & *ἄσπερὲν Φαρμάκων καὶ ἀγροφένιας*, quasi pigmentis distinctos. Alibi maximi sunt. Megasthones scribit, verba sunt Plinij, in India serpentes in tantam magnitudinem adolecere, ut solidos hauriant cervos taurosq; Metrodorus, circa Rhyndacum amnem, in Ponto, ut supervolantes quamvis altè perniterq; alites haustu raptas absorbeant. Nota est in Punicis bellis, ad flumen Bagradam, (nunc Megrada) à Regulo Imperatore balistis, tormentisque ut oppidum aliquod, expugnata serpens, C. XX. pedum longitudinis. Pellis ejus maxillæq; usque ad bellum Numantinum duravere Romæ in templo. Huc Seneca respexisse videtur, dum scribit, Lenis & privata perniciës non solas urbes movet. Quod latè furere capit, & omnes appetit, undique configitur. Serpentes parvulæ fallunt, nec publicè consequuntur; ubi aliqua solitam mensuram transit, & in monstrum excrevit, ubi fontes potu infecit, & si afflavit, deurit, obteritque, quacunque incessit, balistis petitur. Circa mare rubrum longitudine XL. cubitorum, crassitie eidem proportionata olim observati sunt. In loco quodam Macra, visus, qui jugeri lōgitudinem æquaret, crassitie, si credere fas est tantâ, ut equites ex utraque parte adstantes, seipsos intueri non possent. Porus Indorum Rex ad Augustum decem Cubitor. misit. In Malaber octonum pedum inveniuntur, pulerorum amatores. Iacentes angvilinâ esse facie dicuntur; surgentes, eam aded dilatant, ut ad humanam effigiem propius accedere videantur. Novem pedum pellem apud Clusium invenies. Tantam & Ambrosinus apud magnum Hetruriz Ducem vidit. Ideò non inepte forte Gillius scripsit, suum magnitudinem Calecuti æquare: cum præsertim edicto regio, ne occidantur cau-

Sueton. in Histor. l. 6.

Differētia.

Belluacensis Speculi. l. 20. c. 11. Ælian. H. A. l. 17. c. 2. Plin. H. N. l. 8. c. 14.

Valer. Max. l. 1. c. ult.

Seneca de Clement. l. 1. c. 25.

Ælian. H. A. l. 17. c. 1.

Strabo Geogr. l. 15.

M. Paulus Venetus l. 2. c. 40. Ambrosin. de serpent. l. 1. c. 1.

Porta Phytogn. l. 5. c. 12.

Tagaut. l. 1. Instit. Chirurg. Porta Phytogn. l. 5. c. 12. Galen. Euporist. l. 2. c. 11. de simpl. medic.

Dioscor. M. M. l. 2. c. 17. Plin. H. N. l. 28. c. 1. l. 29. c. 6. l. 30. c. 7. Vfus in varijs.

Egnat. ver. histor. l. 6.

tum fit. Circa fluviū Senegæ capras, alibi cer-
vos devorare dicuntur. *Colorem* si spectes, in
septentrionalib. regionib. variegati vagatur.
Ælian. H. A. l. 17. c. 2. In India, si Ælianum sequimur, vittis à capite
ad caudā pertinentibus, alijs greis, alijs aureis
& argenteis conspicui sunt. Theverus quos-
dā rubescētes, cum squamis versicoloribus,
alios instar foliorum lauri virides facit. Hu-
jus coloris & apud Valesianos inveniuntur.
Arist. H. A. l. 2. c. 14. Hefychius *Sauritas* vocat. A loco sūt aquatici,
terrestres, quorum alij montosis, alij planis,
alij quercetis, alij latibulis circa fagos, & co-
rylos delectantur, & amphibij. Observavit
Bellonius circa Abydenū portum genus
quoddam, rubore in leucophæo refulgens,
quod interdiu in mari vivebat, noctu conti-
nentem, quietis causā, petebat. *Odoris* ratio-
ne sunt quidā exijs moscati, ut serpens Æs-
culapij, & *Cusso* cypriorum, capite magno, &
corpore exosse. Integrum agnū devorat: hoc
absumpto, ad arborē se tam diu fricat, donec
ossa excusserit. *Noxam* si attendas, in Hispa-
niola innocui versantur: circa regiā Peruanā
Cusco, incantationib. ligati, nihil damni,
postquam ferē integrum exercitum delevif-
sent, inferūt. Inter hos Nicander *Moluros* re-
ponit, *Aspectu* sunt vario. Alj habent oculos
prægrandes, ut Lybici: alij parvos & locustis
similes: nonnulli sanguineos & luteo colore
suffusos. Ad *accidentia* pertinet, quod quidā
sunt ore acuto, quidam vasto. Nonnulli co-
no tanquam crista in vertice superbiant: nō-
nulli cornua habeāt: quidā deniq; alas. Huc
pertinet mōstrosi, qualis unus biceps, in Mu-
sæo Bononiensi videndus, alter latissimi cor-
poris, & cōpresā caudā, quor. icones damus.

TITVLVS II.

De Serpentibus in specie.

CAPVT I.

De Serpentibus terrestribus.

ARTICVLVS. I.

De Vipera.

PRimaria ferē Serpentum Differentia est,
in quātū in *Terrestres* & *Aquaticos* & *Dubi-*
os distingvūtur. *Terrestres* sunt, *Vipera*, *Am-*
modites, *Cerastes*, *Hæmorrhō*, *Seps*, *Aspis*, *Dipsas*, *Scy-*
tale & *Amphisbæna*, *Cæcilia*, *Cæchr*, *Acōtia* *Dryi-*
nus, *Elaps* & *Angvis* *Æsculapij*. His *Indicos* adde.
Viperam quidā ab eo quod vi pariat, nomē
fortitam putant: quasi à fætu exeunte, alvus
matris laceretur: alij, & quidē verissimē, quasi
viviparam, & per contractionem *viparam* &
viperam, quod ova intra alvū concipiat, de-
inde fætu vivum enitatur. Græcis est aliquā-
do per excellentiam ὄφης, ut in Oppiano ani-
madvertere est, cōmuniter ἔχιδνα, & ἔχιδνα
famina, παρὰ τὸ ἔχειν ἐν αὐτῇ τὴν γωνίαν ἀχρεῖ θά-
λασς, quod ad interitum usq; fætu contineat,
cui fabulæ apud veteres fides data; vel παρὰ τὸ
ἔχειν ἐν αὐτῇ τὸ ζῶον, quod animal intra alvum
contineat, quod verissimū. Hodierni Græci
Echendras, teste Bellonio, nominant. Itali

Marassos. An rectè, alibi disquiretur. Sveffā-
nus *Scorzionem* vocat: Nicolaus Florentinus
Scorzonen; q̄ vocabulū, apud Italos, omnib.
serpentibus commune est. Arabes *Thyri* vo-
cabulū ipsis imponunt. Unde *Andromachus*
viperinos pastillos, ferinos appellavit, à Græ-
co ἴηρ seu ἴηριον. *Nepam* non esse, certum.

Serpens est venenosus longitudine cubita-
li, sæpè prolixiore, colore subflavo, pluribus
maculis consperso, *Mari* caput angustum &
acutū, collum crassius, corpus tenuius. *Cau-*
da ritu aliorum serpentū gracilescit, non ta-
mē acervatim ut fæminæ. Squamis circa ex-
tremitatē asperioribus tegitur, quas ira per-
cita erigit. *Meatus* excrementorum in cauda
est ventri propinquior. Canini *dentes* duo,
fæminis plures. *Galenus*, fæminas subflavi co-
loris, admodū agiles, collū maximè porrigē-
tes, oculis subrubētib⁹, inverecūdis, & ferini
intuitus facit. *Æti*⁹, multis notis instar rotarū
exornatas; magnitudine Cubitali caudā a-
cervatim in tenuitatem desinēte, alvo sinuo-
siore, & quæ caudæ innixa gradiatur. *Cardanū*
si sequamur, erit præstantissimis viperis ca-
put latum, erectum, & cavū, figurā rhombi,
oculi vivaces, breve corp⁹, & ad motū alacere.
Amatus Lusitan⁹ in Hispaniā cubitalē esse scri-
bit, capite presso & acuto in quo verruca cō-
spicitur, dorso veluti quadā catenā depicto.

Anatomica ipsius Ambrosini verbis exe-
quemur. Sic autē ille. In dissectione viperini
capitis *cerebrum* subnigri coloris cōspicitur,
& aded pusillū, ut vix quātitatē quatuor gra-
norum milij adæquet propterea hoc animal
à quibusdā calidū, & siccū esse esse creditur: 117.

q̄ immodicus calor cordis à frigiditate cere-
tri temperari nequeat. *Auriculis* viperæ carēt,
sed earum loco quasdā cavernas habet: Ete-
nim Plinius tradidit animalib. fætu vivū pa-
rientib. aures inesse eminetes, exceptis car-
tilagineis, vitulo marino, Delphino & vipe-
ris quæ quibusdā foraminib. pro aurib⁹, u-
tūtur. Quoad *dentes*, *Gelnerus* tradit quosdā
viperinū caput secātes, quatuor oblōgos dē-
tes in superiori mādibulā spectasse; cum alij
dētes tās superioris quā inferioris maxillæ, ob
parvitatē, non appareant, sed maxillam acu-
fricando asperitatem, & stridorem percepisse;
Hos pusillos dentes, tam in vivis, quam
in mortuis viperis, nisi auferatur *vesicula*, in
qua conduntur, nemo unquam intueri po-
terit. *Baldus Angelus Abbatius* quatuor
dentes caninos tam mari, quam fæminæ vi-
peræ attribuit, cum hoc tamen discrimine, ut
mas duos habeat deciduos; Ideoque non ad-
mirandum esse putat, si interdum maris den-
tes duos tantummodo esse conspiciamus.
Quamobrem Authores *Nicandrum* secu-
tos procul dubio hallucinari statuit, quan-
do pronunciat, demorsos à viperâ mare, duo
tantum ulcuscula, & à fæminâ quatuor re-
portare: cum duos dentes maribus, & quatu-
or fæminis semper inesse crediderint. Et ta-
men

Descriptio.

Galen. de
Theriaca
ad Pisonē.Anatomica
Ambrosin.Serpent. l.
1. c. 2. pag.

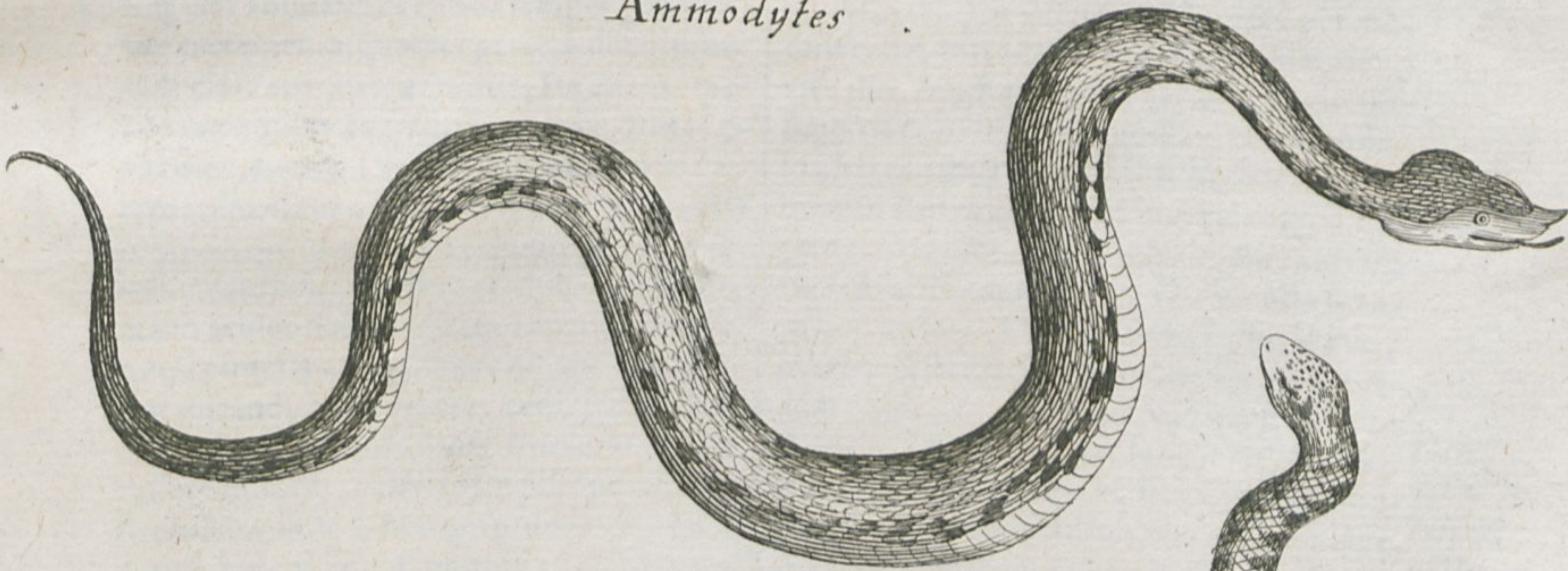
Vipera Mas

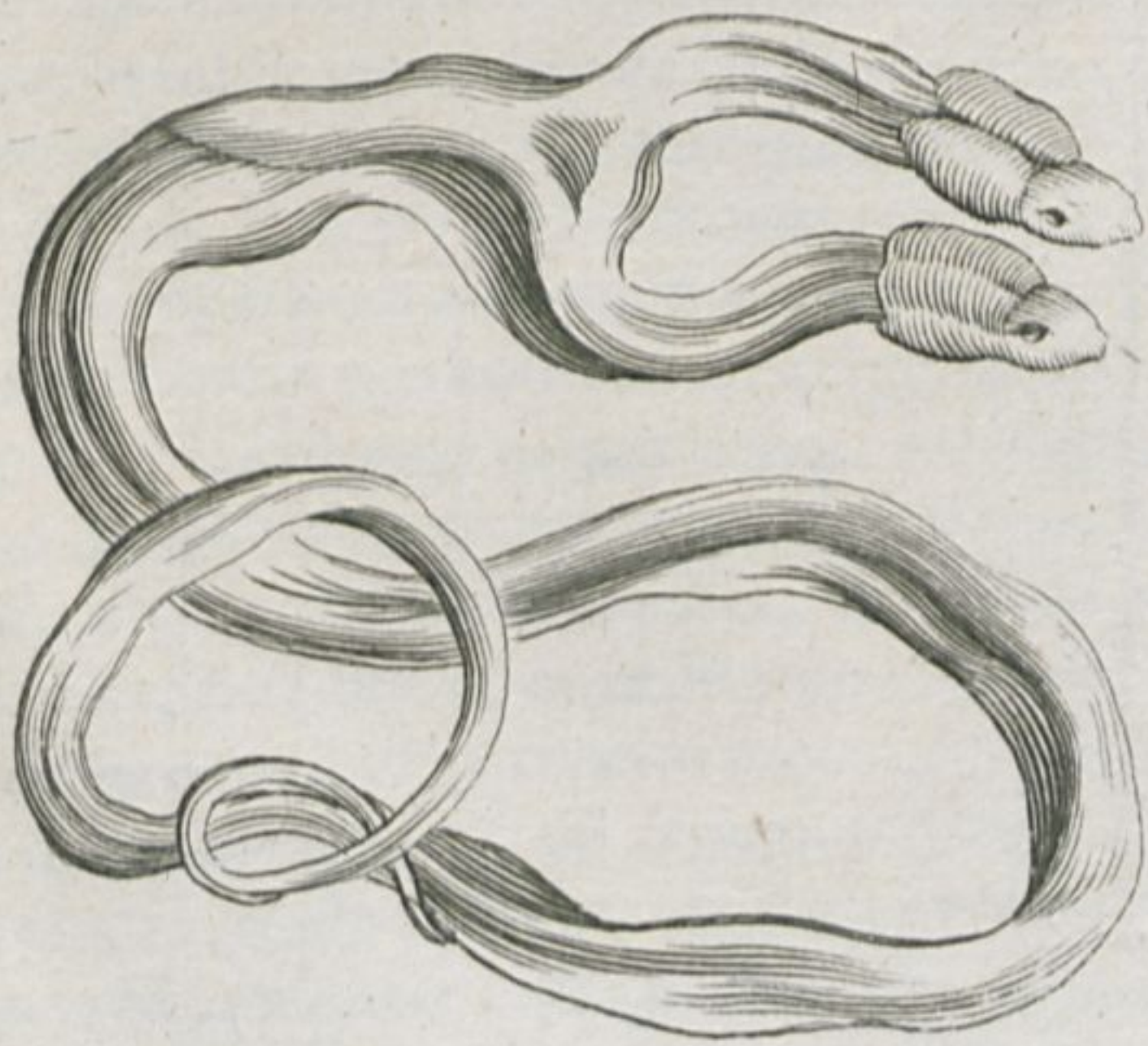
Vipera Fæminina

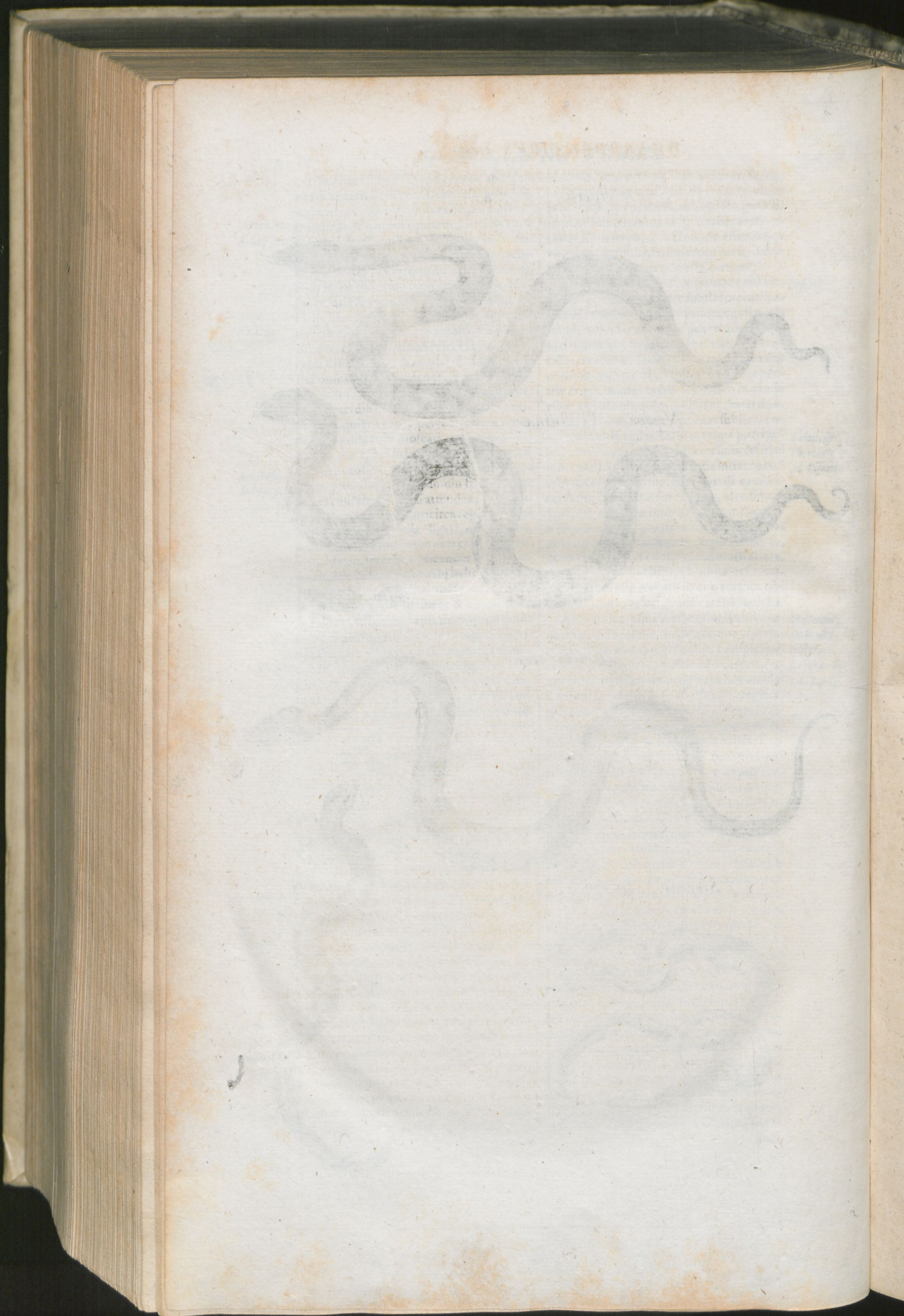

Ammodytes

Serpens Biceps

men vipera mas, antequam illi duo dentes cadant, quatuor etiam vulneribus possit patientes afficere. Hæc autem sententia si sit vera nec ne, indiget animadversione; quandoquidem nostri circulatores vipers quotidie pertractantes, duos tantum dentes tam in mare, quam in fæminâ se observasse referunt. Nos igitur decocto viperæ capite, & carne diligenter à craneo separata, duplex dentiû genus conspicati & sumus: unû, quo hæc bestia se tuetur, & mordendo venenat; alterum quo ad mordendû utitur. Hi autem sunt dentes quatuor supra triginta ab Antiquis non descripti: cum in gingivis occultati non appareant. Horum a. talis est ordo; nam præter quatuor caninos nominatos, duodecim in superioribus maxillis, nimirum sex in utroque latere conspiciuntur; suntque ad instar ferræ versus gulam, & aliquanto majores dentibus armantibus. inferiores maxillas. Inferiores dentes sunt viginti duo, nempe undecim in quolibet latere, quo circa quando authores memorant vulnera à dentibus viperinis inflicta, eos de caninis dentibus verba facere opinamur; Cum cæteri dentes horum animalium illis ignoti fuerint. Quandoquidem veteres, harum ferarum caninos tantummodo dentes, descriperunt, quos vidimus perforatos, & vesicula veneno plena munitos, quæ novo toxico quotidie repletur, dum primum in ictu consumptum fuerit. Etenim quemadmodum in singulis animalibus aliqua semper generantur excrementa, quæ per partem determinatam extra corpus trudentur: Ita etiam viperæ venenosum excrementum per dentes evacuant, dum se defendentes, mordendo cætera animalia venenant. Hoc etiam præstat scorpio, qui in caudâ aculeum perforatum instar dentium anteriorum viperæ possidet, & sub aculeo habet vesicam veneno plenam, quod punctis animalibus communicat. Nequemirandum est vipers caninis dentibus ad tutelam tantum sibi met à naturâ comparasse: siquidem accidit idem pisci pistrici rostrum hinc inde dentatum possidenti, quos dentes huic animanti non nisi ad tutelam naturæ impertita est. Quod autem nostri viperarum venatores pronunciant, se tam in mare, quam in fæminâ duos tantum dentes conspiciatos fuisse, inde natûesse credimus: quoniam cæteri in gingivis latentes non videntur: deinde hoc genus hominum tanquam rude, & imperitum nunquam anatomem harum bestiarum exercuit. Pulmo in viperis veluti vesicula oblonga membranosa, varijsq; meatibus plena, & aère turgens observatur. Item cor grandiusculum apparet, & mobile in pericardio; hocq; quando animal alexipharmaco necatur cõcitariû movetur, quâ si ferro interimeretur, ob repugnantiam alexipharmaci ad venenum. Iecur est oblongum venâ admodum crassa per medium per-

currente, quæ dimanans à corde ad extremâ usq; caudâ serpentis progreditur. Ibi etiam visuntur vena seu arteria, quæ à corde & hepate ad gingivas, s. vesiculas dentiû ascendunt: cum in vesicâ fellea tanquam in propriâ lacuna contineatur hæc materia venenosa, quæ inde ad dentes defertur. Possimus a. necessariò attestari hanc venenosam materiam in cysti fellis residere, quoniam neq; hepar, neq; cor, neque sanguis viperæ venenû participât. Ventriculus sub jecore latitat, cui oesophagus adhæret cum asperâ arteriâ ad pulmones usque descendente. Splen colo intestino annectitur. Colon flexuosum est, & in latere sinistro terminatur. Rectum a. intestinum à fundo ventriculi dimanare videtur.

Et tantum de viperæ anatomia Ambrosii Severinus Zootom. in viperâ à se lectâ sequentia observavit. Oblonga omnia viscera, item & ova. part. 4. Primum exerto spolio ad cervicem, aspera arteria per longum annexa pulmoni eodem ductu. Cordis substantia alba tota, nisi quantum auriculæ rubent, quarû sinistra amplior. Aqua in pericardio: Cor triangulare complanatum. Fellis vesicula non hepatis affixa, sed Ectophys. Renes oblongi duo ex multis quasi renibus conflati, inferiores hi visceribus omnibus, & propè anum. Testes oblongi, formâ æmulantes Pineæ semen. Reperti in utero tres catuli viperini, qui à matre biduo jam mortuâ superstites inventi sunt, caudis micantes. Ad hæc ova multa ad vasa spermatica utrinq;: hinc autem descendunt rectè per medios renes. Intra caudam vesiculæ duæ plene viru illo. Intestina rubra, carnosâ præsertim supernè convoluta in quosdam veluti nodulos. In ventriculo & intestinis herbaceum alimentum. Ventriculi tunica internè rugosa, rugæ autem rectæ, quæ postea diductâ utraq; tunicâ facillè explicantur. Differentia sexus in hoc genere: Mari cauda longior; fæmine brevior & latior. Mari sub caudam vasa quedam oblonga, interne spinosa; genitalia non dubito. In multis inveniuntur regionibus, Italia, Hispania, India, Melita, Cypro, Chio, circa Amyclas, ubi insanabilis earû morsus, & alibi. Aristoteles tamen in Creta nasci negat. Cordus in Germania nunquâ conspicatus est. In insula Syagro Arabiæ promontorio vicina, magnæ reperiuntur. Marfi populi qui impunè vipers tractabant, alibi generari negavere. Delectantur in primis locis montanis: idè circa Haliacmon Macedoniæ fluvium, & in Euganeis Patavinis montibus inveniuntur: aquis, populeis arboribus, & locis, quarum carnes Galenus pro antidoto reprobat, quòd ægrotantibus sitim intolerabilem faciant. Hyeme latent, non tantum sub laxis, immotis fimo præsepibus, ut Aristoteles & Virgilius prodidere; sed etiam statuis lapideis, & terris. Rustici sanè Itali, dum lignibus profundiora terræ tentarent, simul glomeratas sæpissimè invenerunt. Locus Solin. in Polyhist. Aristor. in Mirabil. Martial. Epigr. l. 4. 59. Arist. H. A. l. 10. r. 62. Virgil. Georg. l. 3. Martial. l. 3. Epigr. 16

Victus. In montanâ Phœnicæ parte herbis vesci, *Pausan. in* & quasdam radices vorare, Pausanias prodidit. Non tantû herbis, sed & crucis, buprestib⁹, Câtâridib⁹, phalangijs, mure araneo, *Theriaca* stellationibus, scarabeis, bufonibus, Galenus: *ad Pisonem* scorpionibus Aristoteles: picæ pullis, Albertus, Circulatores furfuribus in pyxidibus & caplis alunt. Venatores quidam decimo quinto quoque die potum cum herba quadem præbent. Vino delectari alijs visum: diu à potu abstinere, Bellonio. Frigiditas videtur Aristoteles facere, quòd hyeme latitent: calidas, Galenus, Dioscorides & alij. Hyeme minus tales esse, facillè exinde colligas, quia non mordent: æstate, & præsertim sub ortum Caniculæ vehementer æstuant, quia fervorem quendam præferunt. Ex capite Cerberi natus, antiquitas olim fabulata est. Ex cinere vel putri materia oriri posse vel exinde colligitur, quòd Julio Obsequente prodente, bello civili inter Augustum & Antonium durante, Pado effuso, ingens viperarum copia proruperit. Ex congressu maris & fœminæ progigni, tam certum, quàm falsum, cum murena pisce concredi, vel maris caput à fœminâ post congressum morfu avelli, quod apud Plinium *Ælian. H. A.* legimus, cui Herodotus, Nicander, Plutarchus, Solinus, & alij ad stipulantur. *Ova* prius unius coloris & mollia, instar ovorum piscium concipiunt, & quidem supernè verus præcordia: tempore parturitionis, catuli sine ullis membranis quandoque quod eas scindant, aliquando iisdem obuoluti, prodeunt. Vere postquam concepere, fœtum ad mensem Augusti gestant. Viginti, unâ die, & quidem singulos parere, apud Aristotelem habemus. Tres supra viginti ab una in pyxide servata prodijisse, quarum quæ à matre separata erant, inertes reddebantur, Iohannes de Savijs pharmacopæus author est.

Antipathia Cum multis occultam inimicitiam exercet vipera. *Sputo humano*, si hoc in ipsius ventrem penetret, interficitur. *Mulieri gravide* si occurrat, abortum inferre creditur. Solâ voce facit ut mures musculos suos aliò deportent. Cum *osifraga*, & testudine dimicat, illa sibi herbâ soncho simili providet: hæc origano vel rutâ medetur. Cum *scorpione* congregi, & mutuo se conficere, Caspar Wolfius observavit. *Allij*, scordij, & alliaræ odorem vitare, apud Theophrastum habetur. *Arum* radix manibus æstificata morlus viperarum arcet, si Avicennæ credimus. *Sinapi* iisdem adversari, idem affirmat. Ramulo *fagi* leviter contactæ obstupescunt, si Lacunæ fides est. Inter folia *fraxini* & prunas constitutæ, igni se potius credunt. *Solani* succo Galenus manus contra easdem mæfaciebat. Rhafes viperæ oculos *smaragdū* intuentes liquefieri, & mox à capite effluere, reliquit.

Ad *Naturam* spectat, quòd vere & autumnos polium deponunt: tempore vernali oculos fœniculo affricant, ut visus in cavernis contractam hebetudinem tollant; & quòd gravissimum odorem spirant. Fœminæ, quæ pingvior mare, acerbior morsus est.

Venenatum animal esse, superius diximus: signa varia occurrunt. Aulicus quidam apud Rhodiginum in colorem porraceum incidit. Purpurascens vel amethystinum aliquando contrahi apud Grevinum habemus. Excitatur aliquando singultus, quòd vetricul⁹ veneni acrimoniâ vellicetur. Semper ferè corpus intumescit, pustulæ ambustis similes erumpunt, fitis infestat, gingivæ cruore suffunduntur, jecur inflammatione vexatur, biliosi vomitus succedunt, vertigo, sopor, tremor, & urinæ difficultas, ut Dioscorides & Ægineta reliquit, oboriuntur. Ubi verò virus totum occupavit corpus, unguis ob caloris defectum livescunt & corpus grandinem congelantem sentit. Remedia varia habentur. Amatus Lusitanus partem ictam scarificari iussit: emplastrum ex alijs cum theriaca eidem imposuit, & drachmas tres theriacæ in vino meraco propinavit. Ex animalibus laudantur Caro viperina quæ interaneis abjectis cocta, virus ad cutem pellit; cervi maris genitale, mustelæ venter salitus; cancri fluviales vel marini; sangvis fulicæ cum oleo potus; testudinis marinæ cum aceto; patientis urina hausta; stercus caprinum in aceto decoctum, vel in vino tritum, butyrum denique vetus. Inter *plantas* plurima quoque occurrunt. Anchusa manducata & in fauces projecta easdem perimit. Abensina radicem, folia, & corticem Aristolochiæ laudat; Crollius, aconitum cum vino tepido: Alij bistortam, quæ contortis suis radicibus, convoluti serpenti figuram repræsentat: Matthiolus Bryoniæ radicem, Citri semen & succum Rhafis: Ferulam & juniperi baccas Dioscorides. Plinius Tragoriganum: Claudius Imperator, taxum arborem: semen viticis Ægineta: acetum calefactum & potum Dorotheus Helius. Ex *Compositis* sunt plurima, inter quæ præcipua, Theriaca Andromachi, & Antiochi Philometoris; Antidotus Apollodori, rustici medici, Avicennæ & Galli, quæ ex Arabia redux Cæsari obtulit. Pulvis viperinus quem nobis Medici describunt, plurimum quoque prodest. *Extra* applicantur, humani dentes in pulverem redacti: urina humana calida: Caput viperæ amputatum, & impostum: emplastrum ex ranis: fimus caprinus in aceto dissolutus, & pellis recens ab eadem detracta: herba de Corso nuper apud Hispanos inventa, quam Cantabricam quidam autumant: radix ebuli in vino elixata: fraxini cinis cum succo foliorum permixtus: surfures cum aceto & rutâ decocti: lignum

Natura.
Arist. H. A.
l. 8. c. 17.

Venenum.

Remedia.
Amatus
Lusit. Curat. Cent. 1

Plin. H. N.
l. 22. c. 20.
c. 21.
Crollius de
signaturis.

Dioscor. M.
M. l. 3.
Plin. H. N.
l. 20. c. 17.

Galen. de
simpl. medic.
l. 6. c. 10.

gnum colubrinum in Malabar nascens. Ideò ab incolis per arva decurrentibus, circumfertur. Laudantur etiam, melissæ folia eorumque succus: origanum viride contusum, radix perfonatæ in vino elixata: pix liquida cum sale: decoctum pulegij: serpillum cum aceto, & cætera, quæ in Ambrosino vide. Pareus theriacâ antiqua in aqua vitæ dissolutâ, usus est. Sunt qui cantus tibicinum pro remedio ponunt. Amatus Lusitanus cujusdam fontis mentionem facit, in quo si ægri demergantur, evadunt. Fallopius ob tumoribus. servavit, (verba sunt Ambrosini) dum ruri versaretur, filium agricolæ à vipera in pede demorsum. Unde pater senex ad clamorem filij accurrens, arcto vinculo pedis digitum vinxit: deinde digito scarificato cum hõ mediocri sanguinis effusione, jussit sibi locum ostendi, ubi à vipera filius percussus fuit: quo cognito, ut læsum pedem ibi natus figeret, imperavit; postea ducendo ferulam circa pedem, illius figuram obsignavit, & sumpto gladio, cretam intra vestigij lineam radens, in vino dissolutam, filio propinavit: quo præsidio juvenis, vomitione & alvi fluore correptus, tandem sanatus est. Virus quoque à vesiculis gingivarum exemtum & fel ejusdem inficere, Gesnerus author est, qui puellam quandam, quæ carnem cui viperina permixta erat, gustaverat, in opisthotonum & alia gravia symptomata incidisse scribit. Fel confestim animi deliquium generat. Semen citri saccharo conditum, icordium, cornu cervi, lapis bufonites, hyacinthus, sapphirus, smaragdus, inter præservativa recensentur. Et olim & nunc in mensis habuere locum. Ægyptij, Troglodytæ, & Arabes, passim eas conquirebant. Plin. H.N. Cirni, Indi ultra flumen, & qui montem Athon incolunt, Æthiopes, Macrobij, & Seres ipsæ alebantur, ideò ad centum quinquaginta annos vitam prorogabant. Athenæus ritu piscium conditas apponit. Nunc in Italia à mulieribus ob pulchritudinem expectantur.

Vsus in Medicina In Medicina multus earum usus, ex ipsaque pulveres, sales, olea, extracta, tincturæ, & vina, parantur. Caput collo appensum contra gutturis affectus, & anginas celebratur. Cerebrum in pellicula ligatum dentitionem promovet. Iecur coctum à venenato morsu præservat. Ossa in purpurea sindone ligata, & portata, epilepsiam & vertiginem amoliantur. Spolium, medicamentis ophthalmicis miscetur: ex sententia Hippocratis, in delenda impetigine commendatur. Pelliculis ad facilitatem partus valet, si dextro parturientis femori alligetur. Pinguedo, si diligenter præparetur, ad oculos suffusiones, ambuffa, coercendum pilorum sub alis exortum, cutis eminentias, in paralyfi, commendatur. Carnes quidam ad vitam prorogandam facere scribunt, quibus Renodæus refragatur. Alij cum feniculo decoctæ jusculo, visum imbecillû firmant. Eiusdem esu, servus Cratetis Medici, cui caro ab ossibus in morbo abscesserat, sanatus est, si Porphyrio fides. Plurimum siccare, & excrementa ad cutim detrudere, ideò elephantiacis, & alijs qui cutaneis morbis laborant, summè proficuum, apud plurimos Medicos inyenies. Galenus aliquot exempla prodidit, qui cum vinum in quo vipera extincta bibissent, liberati sunt. Cardanus eadē phthicos curavit. Fuere qui Gallinas nutriebant, donec deplumarètur, quas postea egris exhibebat. Matthæu de Gradib⁹, & Gattinariu id fecisse proditû. Alij ex tali pastu ova propaganda vitæ idonea, sibi pollicentur. Pulveres & alia quomodo parentur, vide apud Ambrosinum, qui ex authoribus collegit. Pulverem sitim excitare, ipsi experti sumus. Ad aquas hydro picorum exsiccandas adhiberi, apud Petrum inyenies. Cinis inter caustica à Fallopio censetur. Aquam Gallelij pharmacopæi ibidem vide. Baldus Angelus in dolium vini injectas, corruptum pristino nitore restituere, idque in cella Cardinalis Ursini accidisse, scripsit. Ad theriacam singulari ratione præparantur. Primus Andromachus adhibuit, Antoninus Imperator revocavit. Galenus egregiè descripsit. Confulè si placet Ambrosinum, sed & nos ante non ita multos annos, in schediasmate ad Theriacâ Andromachi, exposuimus, cû ejus Lesnæ in Polonia dispensationi præessemus.

Viperarum differentias, Color, & magnitudo dabunt. Ratione Coloris, Pausanias in Æthiopia & Lybia nigras esse scribit. Porta pro ratione soli in quo vivunt, virides, rubras, rufas, albas, & nigras observavit. Cardanus rubræ crassæ & brevis, Milort ab Italis dictæ meminit: sed Mathiolus, innocentissimum animal esse, domibusque familiare, addit. Magnitudinis respectu, in Hispania, non nisi cubitales inveniuntur, si Amato Lusitano credimus. In regione Troglodytica, longitudinem decem & novem cubitorum exæquant si Æliano. In aurea Castella, viginti pedum sunt, si Cardano. Ægyptiaca rû pelles tomèto repleta duplo majores sunt nostris, si Bellonio. Alpinus in Illyrico unigenere, fæminam duo tanquam acus in synipite, capite latiore & compressiore esse, & à cerastis differre, scripsit. Sumunt & à veneno quidam differentiam, & serpentem illum, qui Escurzo Italis adferunt. Verum hic, quia est colore cinereo nigricante maculis distincto, longitudine sesquipalmari, capite crasso & quadrato, ore magno & hiante, linguâ nigrâ & mucronatâ, & tardè incedit, in viperarum censum referri non poterit. De Viperis Chiappæ ita Nieremb.

Genus viperarum Chiappa nutrit magnum, simile putrido ligno, pestilentem spiritum quatuor narium fenestris fundens. Quædam morfu equum intra diem occidunt, fuso per omnes juncturas sanguine. Sunt aliæ variegatæ, aliæ nigrae & prolixæ. Quemcumque momorderint, perimunt: crescente lunâ mitescunt, decrescendo irritantur. Aliæ sunt pallidæ, nigris distinctæ lineis, inter distinctæ maculis albis; morfo ab ijs decidit per frustra caro. Alijs tanta pestis superest, ut si fuste contingantur, subeat virus usque ad brachium. Aliæ hujus sunt conditionis, ut si mordeant manem, morfus evomens sanguinem pereat; sub vesperum, non sunt lethales. Visus ibi serpens, in cujus utero inventi triginta & unus factus.

ARTICVLVS II.

De Ammodyte.

Nomen.
Ambrosin.
l. x. c. 3.

Refertur hic tum ratione figuræ tum partus ad viperarum genera. Vocatur à Latinis *Ammodytes* vocabulo à Græcis desumpto, qui & ἀμμοδύτης, ψαμμοδύτης, ἀμμοδύτης, per ypsilon, & ἀμμοδύτης per iota appellant: ibi ἀπό τῆς ἀμμοῦ καί τῆς δύτης quoniã arenam subeat: hic ab ἀμμος & δροῦντιω perfodio. Aetio est *Cenchrias* vel potius *Cerchnias* ab asperitate miliari, quod cauda ipsius instar granorum milij dura sit. An ἀμμοβάτης apud Lexicographos sit ab eo diversus; vel ἀμμόατης apud Suidam difficile est dicere. Nonnulli Ammoditem, Centriam, aut Centritem, ob duritiem caudæ dici debere innuunt. Cum κίβητα quædam lignorum & lapidum vitia dicantur ut apud Theophrastum videre est: & Plinius, in quibusdam arboribus veluti in marmore, centra quædam, id est, durities clavis similes, & feris inimicas esse asseveravit. Ut ut sit, *cornutum* vocavi, quod eminentiam quandam cornu æmulantem supra nasum gerat; & *viperam Cornutam Illyricam*, quod in illa regione frequens sit, *monoceron* denique, propter calum qui summam oris partem exornat, certum est.

Descriptio.

De ejus forma & Descriptione ita Ambrosinus. Olaus Magnus scriptis mandavit quosdam esse serpentes arenacei coloris, longitudine cubitali, maculis nigris distinctos habentes supra dorsum linearum vestigia: Deinde inter hæc serpentium genera Ammoditem commemorat. Quamobrem Lucanus colorem arenaceum hujus serpentis contemplans canebat hunc in modum. Concolor exultis atque indiscretus arenis Ammodites. Est igitur fera hæc viperæ perquam similis, capite tamen ampliore, & ma-

xillis latioribus, & in superiore parte rostri, eminentiam quandam acutæ verrucæ similem gerens. Propterea vulgares, non injuria, cornutum serpentem vel cornutam viperam nuncuparunt. Aetius quoque Ammoditem cubitalis magnitudinis, & arenacei coloris esse statuit. Immo pellem maculis nigris præditam, & caudam præduram ei assignavit: Has a conditiones lector in icone, quam exhibemus melius & commodius meditari poterit.

In Lybia teste Solino, in multis Italiae & Illyriae locis, comitatu imprimis Goritienfi stabulatur. Quadramius observavit in Circulatorum capsulis, catulos ritu viperarum eniti.

De Veneni signis & remedijs, ita idem Ambrosinus. Olaus Magnus describens signa veneni hujus serpentis ea esse protulit, quando particula demorsa non solum ingenti dolore & tumore afficitur, verum etiam quando virus à vulnere effluit, & propterea si patiens tertio die non perit, quandoque ad septimam usque diem vitam protrahit. At Inter cæteros Authores, clariora hujus veneni signa assignat Matthiolus, dum percussos ab Ammodite, festina morte opprimi scribit, & à vulnere eorum, qui tam brevi tempore non obeunt, sanguinem primò dimanare, labiaque vulneris intumescere, deinceps paulò post saniem effluere, capitisque gravitatem, & animi deliquiū generari. Imo addit homines etiam robustos ab hoc serpente ictos triduo interire, & celerius qui à fæmina fauciantur. Quamvis observaverit nonnullos ab hoc serpente percussos ad septimam usque diem vitam protraxisse.

Præsidia hoc venenum castigantia, imprimis communia laudat Abensina; deinde tanquam Alexipharmaca, castoreum, cinnamomum, & radicem centaureæ cum vino exhibet. Item radicem Aristolochiæ longæ, & Gentianæ probat, postmodum pro emplastris parandis, mel exsiccatum, & tritum, radices græcorum, centaureæ, semen lini, harmel, lactucæ, & volubilis præscribit. Verum Matthiolus admonet primo appositis cucurbitulis ambitum vulneris scarificandum esse, injectis tamen vinculis arctissimis partibus superioribus. deinde tanquam præsidium peculiare mentam ex aqua mulsa potam, castoreum, casiam, & succum artemisiæ, cum aqua commendat. Præterea theriacam in potu exhibet, eademque vulnus linit, & tandem emplastris attrahentibus utitur. Imò in hac affectione cataplamata nomis, & ulceribus serpentibus conferentia summopere celebrat.

ARTI-

Cerastes Greuini Aldrou. Gehörnichte Schlang

Cerastes ex Libija. Aldrov.

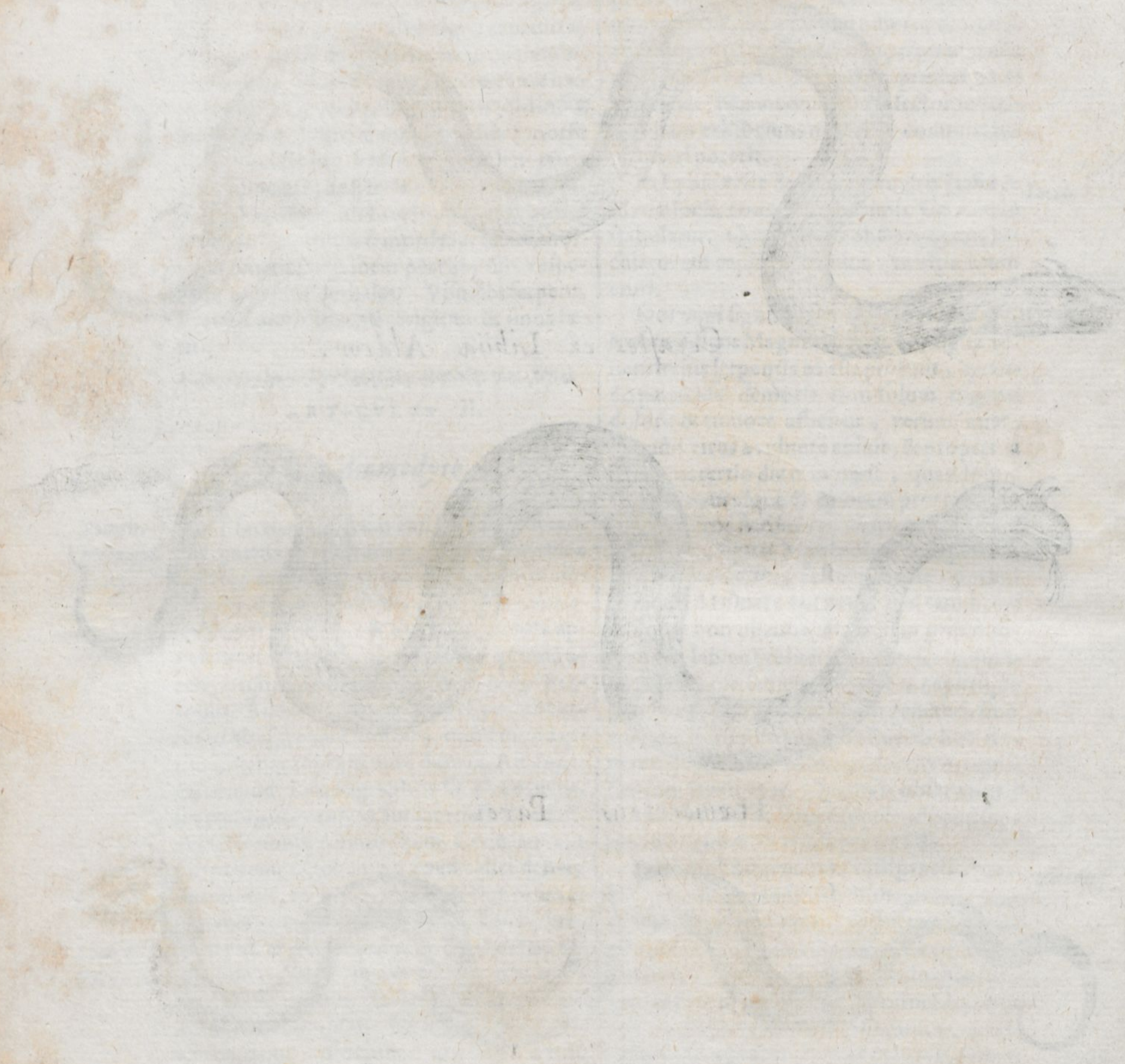

Hæmorrhōis Parei

Seps Parei

4
1
1
E
L
D
P
8
S
h
B
2

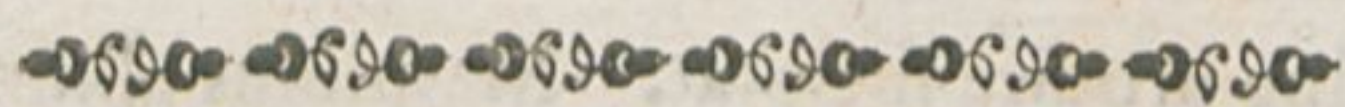
Lo

Lu
Ph
1.9
Bel
1.2
Na

Æli
A.L.
28.
Ven
Dio

Æli
A.L.
28.

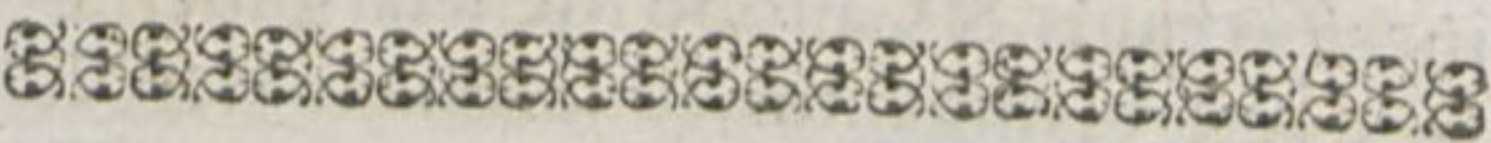

ARTICVLVS III.

De Ceraſte.

- Ambroſ. l. 1. c. 4.** **Nomen.** Excipit hic Ammodytē ſerpens, quod in locis etiam arenosis libenter ſtabuletur. Nomen à duab⁹ eminentijs, ἀπὸ τῆς νέεζας, quę in fronte, cochlearum inſtar, ſed ſolidiores habet, ſortitus eſt. Ariſtoteli *Thebanum colubrum*, dici placitum eſt Bellonij. Olao eſt *Criſtalis*, Alberto M. *Ceristalis*, *Sirtalis* & *Trifcalis*.
- Bellon. obſ. l. 2. c. 54.** **Deſcriptio.** In *Deſcriptione* variatur. Plinius corpore *Pli. H. N. l. 8. c. 23.* Ceraſtis eminere cornicula ſæpè quadrigemina ſcribit: quorum motu reliquo corpore occultato ſollicitent ad ſe aves: Totidem & Solinus habet. Albertus octo. Bellonij duo inſtar granorum hordei ſupra oculos, gemina minuta cornua imitantia, ponit. Addit, *dentes* viperinis ſimiles, *dorſum* lineis quibuſdam puniceis variegatum habere. *Aëzium* cubitalis magnitudinis, longiſſimum, duorum cubitorum, corpore arenacei coloris, juxta caudam deſquamato, partibus ventris per ordinem ſquamatis, reliquit.
- Lucan. Pharſal. l. 9.** **Locus.** Invenitur in Lybia, cujus mediterranea arida & ſabulo referta ſunt. Olim in Ægyptū migrare, & magnam regionis partem inhabitabilem reddidiſſe, prodidere quidam, & ex his Lucanus. Bellonius dum Cairo in montem Sinai iter faceret, copioſos conſpicatus eſt. In vijs per quæ plauſtra aguntur, frequens ſtabulatur, obvioſque aggredditur & perimit.
- Bellon. obſ. l. 2. c. 56.** **Natura.** Duo iſtis congenita adſcribit Bellonius, nempe, quod ritu viperarum fœtus edant vivos, & quod inter omnia ſerpentum genera diutiſſimè ſitum tolerant. Grefſu flexuoſo volutari, quoniam breves & craſſi ſunt; mole corporea arenis obruta, exertis cornibus aviculas allicere, ut ſuperius dixi: Pſylos populos non attingere, adijci præteritis poteſt.
- Ælian. H. A. l. 16. c. 28.** **Venenum.** Demorſus à Ceraſte, parte affecta intumeſcit, & duritiem quandam inſtar capituli clavi cum puſtulis experitur. Mox ſanies modò nigricans, modò ſubpallida effluit: mens alienatur: viſus hebecit, inguina & poplites dolent. Tenſis genitalibus convulſus obit. Inter *remedia* ponit Dioſcorides membri præciſionem. Ægineta & Aretæus ſcarificari & ferro ut inuratur jubent. Celfus rutam ex aceto coctam, & nepetam cum ſale & melle permixtam laudat. Plinius pice cum polentâ quandoque utitur, interdum Caſtoris teſtibus cum panace & ruta in vino. Quomodo id Pſylli frangant, apud Ælianum habemus. Cornua præſentiam viperæ, nappelli, aut fellis Pardi exudare, Grevinus & Petrus de Abano affirmant.

Datur apud Nicandrum genus Ceraſtæ *Differētia.* *mutilum* vel quod cornibus careat; ſed ſic Ceraſtes appellari non poſſet: vel quod non tam patenti habeat: & quidem grandioribus quàm alij maxillis inſtructum eſt, *Maxillare* vocatur. Forte illud quod ſuperius ex Matthiolo in Illyrico inveniri diximus, Thair Ægyptijs dictum, & quod in theriaca, ut Proſper Alpinus ſcripſit, adhibent. Herodotus circa Thebas Ægyptias cornutorum ſerpentum, parvi corporis meminit, qui ſacri dicuntur. Sed quia innoxij, ad Ceraſtas referri non poſſunt. Nos duas hic in Iconibus ſpecies exhibemus. Secunda ad Sereniſſ. M. Hetruriæ Ducem ex Lybia allata eſt, una fortè ex illis, de quibus *Falconerius Anglus ad Geſnerum* ita ſcribit. Allati fuerant ex Cairo tres ſerpentes ad nobilem quendam Venetum qui, diligentiffime in vitro magno & arena propè focum ſervabantur. Tres numero erant, quorum unus ferme erat triplo reliquis major, iſque *femina*, quę tum fortè quatuor, aut quinq; ova in ipſa arena edidit magnitudine fere ovi colubini; longitudo erat triū pedū, craſſitudo fere brachij: *caput* duos digitos latum, idque compreſſum. *Oculorum* pupilla nigra, reliquâ parte alba quorū cilijs utrinque prominebant cornicula duo brevia non carnea ut in quibuſdam alijs, ſed verè cornea. *Collo* erat pro magnitudine corporis tenuiſſimo, & ſatis longo. Totus parte ſuperiore tectus erat *ſquamis* cinereis. Suprema ſquamarum parte nigricantibus, *cauda*, in extremo extenuata, & ſubfulca. Alijs duobus eadem erat forma, niſi quod cornua adhuc non extabant. Dixerunt eſſe filios illius majoris.

ARTICVLVS IV.

De Hæmorrho.

Hæmorrhous, Gręcis & ſæmininè ἀίμορροῖς, *Ambroſin. l. 1. c. 5.* & masculinè ἀιμορροῖς ἀπὸ τῆς αἱμα- *de ſerp. l. 1. c. 5.* quod ad ejuſ iſtum ſangvis ab omnibus corporis humani meatibus effluat. **Nomen.** Iſidoro eſt *Aspis hæmorrhois*, Arnoldo *Afrodus*, Sylvatico *Afudius*, Avicennæ etiam *Sabris*, & *Alfordius*. Olauſ tria differentia genera eſſe putavit. *Thonium* Nicandro dici, quod lo- *Rhodig. Antiq. lect. l. 16. c. 9.* cis illis Ægypti, quibus Thonis imperavit, delectaretur, Rhodiginus author eſt. **Deſcriptio.** *Ælian. H. A. l. 15. c. 13.* Descriptionem huius ſerpentis, apud Ælianum, Nicandrum, & Paræum habemus. *Ælian. H. A. l. 15. c. 13.* Corpore eſt puſillo. *Oculis* igneo quodam fulgore ardentibus, *Cute* ſplendidiffimâ, *dorſo* multis albis & nigris notis maculato, *cervice* anguſtâ, *Caudâ* prætenui, cum corniculis ſupra oculos. Avicenna ei *dentes* æquales tradit. Nicander ita deſcribit: *Theriac.*

Vnum

Vnum longa pedem, totoque gracillima tra-
ctu,

Igneâ quandoque est, quandoque est candida
forma,

Constrictumque satis collum, & tenuissima
cauda

Bina super gelidos oculos frons cornua profert,
Splendentum quedam radiorum albertia luce
Sylvestres ut apes, populatricsque locustæ.

Insuper horribile ac asprum caput horret, &
instar

Ipsius obliqua sua parvula terga Cerastræ
Claudicat, ex medio videas appellere dorso.

Parvum navigium terit imam lubrica terram.

Alvus & haud alio tacitè trahit ilia motu

Ac per arundineum si transeat illagrabatum.

Locus.

In Ægypto & illis locis quibus Thonis
imperabat, vivere superius dictum. In In-
dia reperiri, ex Diodoro Siculo colligi po-
test. Is enim in eo tractu quo Alexander
Porum persequeretur, inventos fuisse ser-
pentes, parvos equidem, sed quorum alij æ-
reis virgis specie erant simillimi, alij densam
& hirsutam cristam arrigebant, ad eorum-
que morsum toto corpore sanguineum su-
dorem dimanasse, scribit. Particularem lo-
cum si attendamus, saxorum cavernas inco-
lere solent.

Ælian.H.

A.l. 9. c. 43

Natura.

De Natura hoc occurrit, segnem admo-
dum in incessu & pigrum esse: naturaliter,
non aliter ac navis dum mare sulcat, incede-
re; more undæ, quæ affurgit & deprimitur:
& fæminam à mari gressu ita distingvi, quod
hæc eum internè circa caudam firmet, cum
mas ventri tantummodò innitatur, & col-
lum serpendo extendat. Quæ de obliqui
incessus causa, & Canobo Menelai guberna-
tore veteres nugantur, apud Ælium & Ni-
candrum vide. Nemo aliàs hujus fabulæ me-
minit.

Ælian.H.

A.l. 15. c.

13.

**Nican-
der
in Theria-
cis.**

Venenum.
Mathiolus
ad Dioscor.
l. 6. c. 50.

In ejus morsu, (verba sunt Mathioli) color
loci percussus fit cruentus, ex quo ab initio ni-
hil præter aquosum quoddam, effluit: ven-
triculus dolore afficitur: deinde sanguis non
solum ex foraminibus morsis, sed etiam ex
naribus fluit: spirandi difficultas subsequi-
tur, & si quæ in corpore obductæ fuerint
cicatrices, recrudescunt. In morsu femina,
anguli oculorum & radices ungvium sangui-
nem fundunt: immò sanguis ab omnibus
corporis meatibus manat, & tandem den-
tes, putrefactis gingivis excidunt. Eadem
Nicander, Galenus, Lucanus, & Ælianus
prodidere. Immedicabiles quibusdam e-
jus morsus, alij partem scarificatam candenti
ferro inurunt: quidam statim præcidunt;
deinde cataplasmatibus validè attrahentibus
utuntur. Dioscorides ad sistendum sangui-
nem emplastrum ex folijs vitium coctis &
cum melle tritis primò imponit, post por-
tulacam cum polenta antequam sanguinea

Galen.de
Theriaca
ad Pisonē.

Lucan.

Pharsal.

l. 9.

Ælian.H.

A.l. 9. c. 43.

**Nican-
der**

**in Theri-
acis.**

urina prodire incipiat. Mathiolus allitmi
& vinum dilutum, cum theriaca, exhibet:
vulnus aquâ frigidâ abluit, & demum, regio-
nem vesicæ spongijs calidis fovet. Plinius,
fiores & morarubi commendat.

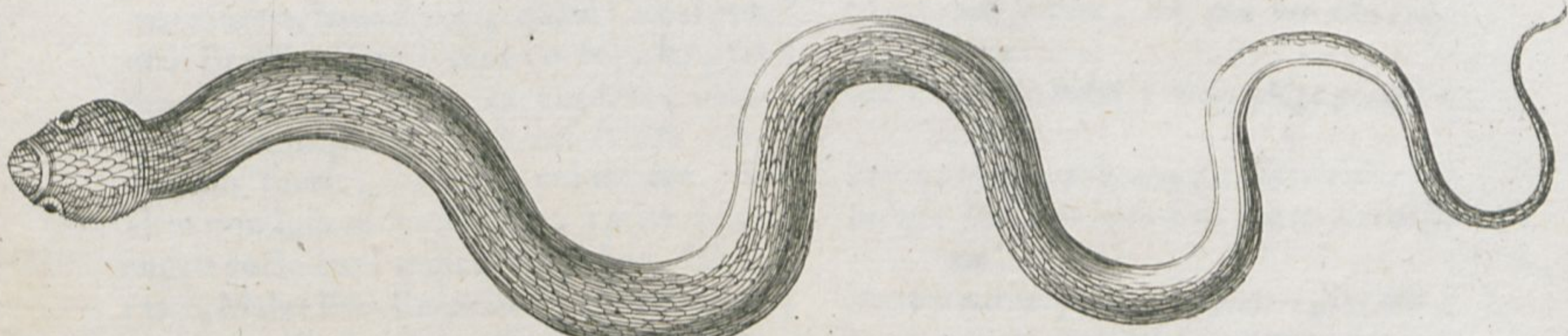
Circa Differentias nihil ferè occurrit *Differentia*
præter ea quæ Nierembergii de Indico hæ-
morrhoo, & Kokob scribit, Piso & Marcgravius
de Cucurucu, ille de Ibiracao habent. De Hæ-
morrhoo ita Nierembergii. Habet novus H. E. l. 12.
orbis suum hæmorrhoom, Abucyatli di-
ctum, similem teutlacotzuchqui, nisi quòd
sonalib. careat, majorem hæmorrhoo anti-
qui mundi, sed ejusdem veneni. Per omnes
corporis meatus & cicatrices profundunt
sanguinem morsu. Est alius qui etiam per
juncturas prodigè cruorem facit. De Kokob
sic idem. Offenditur in agris lucatanensi-
bus, quidam serpens ad hæmorrhoi nostratis
pertinens genus, quatuor longus dodran-
tes, fusco colore, sed cyaneis & rubrescenti-
bus maculis consperso. Hujus ictus adeò
pestilens est, ut intra horæ unius spatium cog-
gat ictum hominem sanguinem rejectare, &
intra diem unum ex omni corporis parte
effundere, atque ita demum mori. Antidotum
esse inquit siliquastrum succum liquori ta-
baci permixtum, ex quo alia contusa atque
resoluta sint, epotumque. Saxorum colit
cavernas, & in his cubilibus educat prolem.
Egressus antrum, cum strepitum audit, im-
petum facit in obvios.

Cucurucu Marcgravius vocat, quem Piso Marcgr. H.
Cucurucu Brasilianis dici scripsit. Ille novem
pedes longum facit, squamis flavescens, ac per dorsum maculis nigris grandibus va-
riegatum. Nimirum, in toto flavo macula
est grandis, in nigro duæ flavæ, in quibus-
dam nigris etiam unica flavæ, & sic continuè.
Cl. Piso, amicus & condiscipulus noster, qui
per aliquot annos illas oras lustravit, ita de-
scribit. Cucurucu est anguis crassus, cine-
ritij coloris interius flavus, externis maculis
nigris distinctus, & iisdem ut Cascavel Squa-
mis vestitus; novem & interdum duodecim
pedes longos. Maxime est venenatus, &
plurimum metuendus, licet caro ejus præ-
parata à Barbaris comedatur. Præcipuum
illi venenum in capite, ideoque Brasiliani
intercepto quantocius caput amputant &
cooperiunt humo: Ab illo ictus, corripitur
vertigine, tremoribus, torminibus, animi
deliquijs, febribus ardentibus, quibus sudor
frigidus ac ipsa denique mors, intradiem na-
turalem, aliquando & celerius succedit. Præ-
ter enarratas qualitates, peculiare est huic
serpenti, quòd morsu ejus virulento, venæ
erodi videantur, tantamque inflammationem
& ardorem efficiat, ut sanguis bulliens mox
è naribus, auribusque, imò manuum & pe-
dum ungvibus promanet. Huic malo si quæ
Medicina detur, ipsius serpentis, qui mor-
sum

Seps Aetii ex Matthiolo.

Aspis Vulgaris

Aspidis species

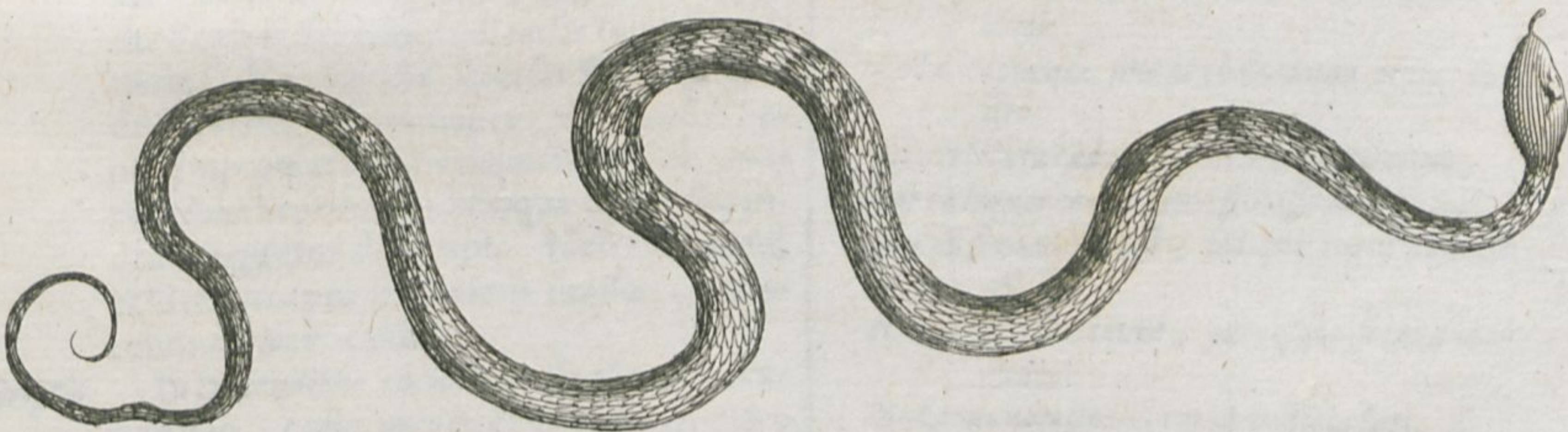
Colore ferrugineo.

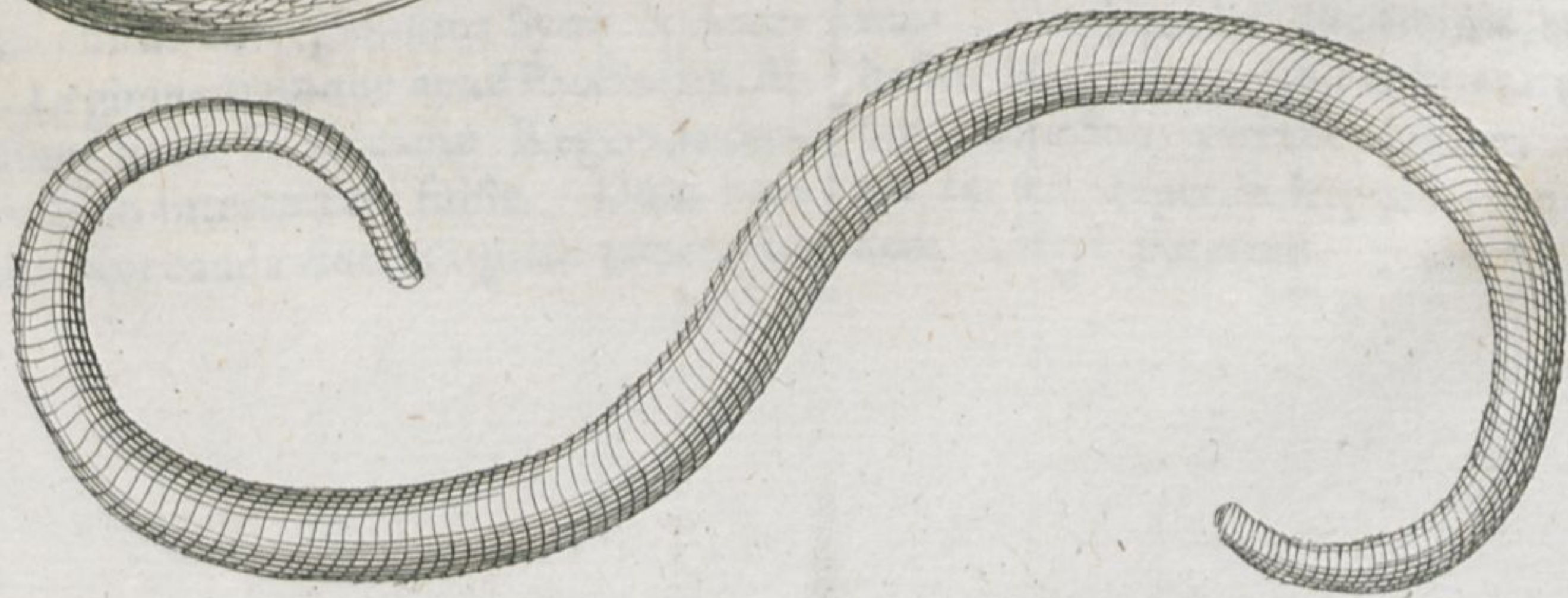
Aspidis species colore ferrugineo, Vipera parua Vulgo dicta

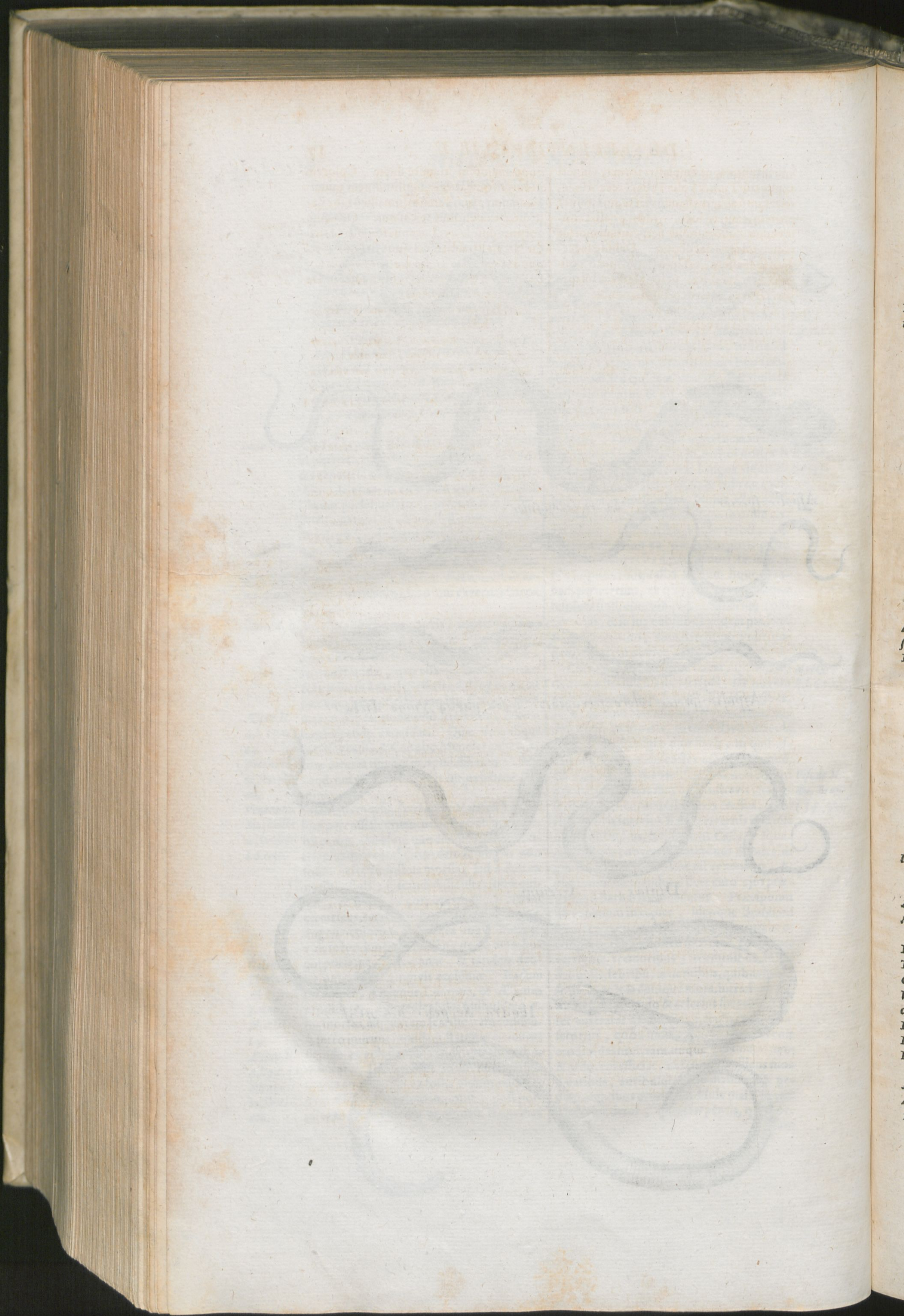

Dipsas Greuni

Ibiyara Serpens Margraf

sum intulit, caput emplastri forma, vulnere applicatū: Tum & Folia Tabaci recentia, leviter tantū ab ignis flammā tacta, mirabiliter profunt, cauterij loco. Idem præstat contra hujus, aliorumque Serpentium morsus radicis *Caaapia* decoctum. Deinde succedunt sudorifera, vel ipso statim initio convenienter exhibita, ut sunt radices Iusepebæ, Urueu, Malvisco, Iaborandi, &c.

Piso loco citato p. 43.

De *Ibiracoa*, ita idem. *Ibiracoa* Brasiliensis serpens est variegati coloris, albis, nigris, rubrisque maculis insignis. Ejus morsus est admodum venenosus, & pessima symptomata infert, haud secus, quam Cucurucu, ut à Brasiliensibus accipi: quippe sanguis quantocyus à morsu, ex auribus, naribus & oculis profluit, & nisi statim subventum fuerit, moritur vulneratus. Si virus nondum ad cor abierit, carne ipsius angvis cocta cum radice Iusepeba, Iaborandi, Malva Iseo, Caapeba, Cappyuba, additis summitatibus Nhambi, ex vino interne exhibitis vulnerati restituuntur. Addatur externum remedium, ex capite ipsius feræ contuso, & cum *Ærva* de Cobre, alijsque ejusmodi ante enarratis præparatum.

ARTICVLVS V.

De Sepe.

Ambros. de serp. l. i. c. 6. Seps, quibusdam, non malè Sepes, Græcis σήπης, & quidem fæminino genere dicitur. Nomen.

Sine dubio παρά τὸ σήπειν τὴν πληγὴν, quod vulneratorum ab hoc serpente caro, statim putredinem concipiat. Ideò nonnulli ex Scaligero, non malè *Putriam* vocare. Dicitur & σιπέδιον, quamvis Nicander Sepis & Sepedonis diversis locis meminerit. Nec vel iste diversas Sepis & Sepedonis descriptiones habet; nec morsus Sepis symptomata ab Aëtio recitata, ab accidentibus Sepedonis ictus, quæ apud Nicandrum leguntur, differunt. Ideò Gesnerus, & Grevinus pro synonymis sumserunt. Avicennas *Sesfir* vocavit.

Descriptio. In *Descriptio* variatur. *Abensina* eum capitato, collo parvo, caudâ brevi, ventre rotundo, tergore lineis diversi coloris variegato facit: *Ætius* duorum cubitorum longitudine, ore acuto, albis notis maculatum.

Ælian. H. A. l. 16. c. 14. *Ælianus* eidem quatuor dentes, quos Volaterranus, recurvos facit, qui tuniculis quibusdam occultantur, adscribit, *Pausanias* cinereum colorem, & macularum ποικιλότητά, *alvum* majorem. *Nicander*, colorem hirsuti tapetis assignat, quem Scholiastes varium, *Grevinus*, pallidum interpretantur.

Locus. *Grevinus*, pallidum interpretantur.

Descriptio. Invenitur in regionibus Syriæ & Arcadia. Legimus namque apud *Pausaniam*, *Ægyptam* Elati F. Arcadiæ Regem, incautum ab eo interemtum fuisse. Dum currit, brevior cauda videtur: quem tamen ob-

Ælian. H. A. l. 16. c. 14. rit, brevior cauda videtur: quem tamen ob-

rit, brevior cauda videtur: quem tamen ob-

rit, brevior cauda videtur: quem tamen ob-

liquo majorem tramite ducit. Colorem in eorum quæ attigit similitudinem mutat. Venenum, quod admorsum illicò tabe destruit, ex dentibus ejaculatur. Ossa cum corpore dissolvere, *Lucanus* scripsit. Dicitur *Nicandro* δὲ ψίος, vel quod sit ξηρός, vel quod faciat δὲ ψῶν τοῖς δακτυλίμοις: vel obficatam, vel quod percussis sitim adferat. De signis veneni ita *Lucanus*:

Venenum.

Lucan. Pharsal. l. 9

Mors erat ante oculos, miserique in crure Sabelli

Seps stetit exiguus, quem flexo dente tenacem Avulsitque manu piloque affixit arenis.

Parva modo serpens, sed qua non ulla cruenta

Tantum mortis habet; nam plaga proxima circum

Fugit rupta cutis pallentiaque ossa retexit: Iamque sinu laxo nudum est sine corpore vulnus.

Membra natant sanie; sura fluxere, sine ullo Tegmine poples erat, femorum quoque musculus omnis

Liquitur & nigra distillant inquinata tabe. Dissiluit stringens uterum membrana, fluentque

Viscera, nec quantum toto de corpore debet Effluit in terras, sævum sed membra venenum

Decoquit; in minimum mors contrahit omnia virus.

Vincula nervorum & laterum contexta, cavumque

Pectus, & abstrusum fibris vitalibus omne Quidquid homo est, aperit pestis. natura profana

Morte patet; manant humeri, fortesque lateri certi

Colla caputque fluunt; calido non ocyus Austro

Nix resoluta cadit, nec solem cera sequetur, Parva loquor corpus sanie stillasse perustum, Huc & flamma potest, sed quis rogos abstulit ossa?

Hæc quoque discedunt, putresque secuta medullas,

Nulla manere sinunt rapidi vestigia fati. Cyniphias inter pestes tibi palma nocendi est: Eripiunt omnes animam, tu sola cadaver.

Inter remedia, portulaca & acetum multum à *Dioscoride*; à *Plinio*, cortex & baccæ lauri, oxymel, piscium salforum cibus, dum modò vesperi vomitu rejiciatur; ab *Aëtio*, l. 29. c. 5. spongia aceto calido imbuta, & morsui applicata, laudantur.

Dioscorid.

Plin. H. N.

l. 29. c. 5.

Differētia.

Inter Sepem & Sepedona, ut supra diximus, vix aliquid est discriminis, etsi Scholiastes *Nicandri*, Sepi colorem coccineum, Sepedoni varium assignet. Videntur tamen reperiri serpentes qui ad eundem referri poterunt. Meminit *Aristoteles*

stoteles cuiusdam pusilli, quem quidam *Sacrum* vocant, quē & reliqui serpentes, etiam magni vitant. Hujus morfu omnia putrescunt. Legitur quoque apud Ælianum, virum quendam solo serpentis attactu periisse, & vestem ægri paulò post putruisse. Huc & *Agyasen* pertinet, de quo ita *Nierembergius*. Subita pestis *Agyasen* serpens duas spithamas longus duntaxat, fusco colore, lato capite atque compresso: ad eò verò lethali est ictu, ut intra dimidiæ horæ spacium interimat, decidente carne vulnere vicina, ac misere putrescente. Versatur montosis locis, editis, atque arenosis. Alexiterium ejus *Pangagyasen*, nascitur in Philippicis.

ARTICVLVS VI.

De Aspide.

Ambrosin. *de Serp. l.* *1. c. 7.* *Nomen.* Serpenti quē *Aspidem* vocamus nomen, vel ab aspergendo, quod venena morfu aspergat, ut *Isidoro* placet; vel ab asperitate cutis, ut *Arnoldo*; vel ab aspiciendo, quod acutum intueretur, nisi eorum oculi à quibusdam carunculis comprimantibus impedirentur, ut *Abensinæ*; vel à *σπειζειν*, quod est, more serpentis bestia sibilare, & se gyrare, propter acutum nempe sibilum, vel ejus corporis longitudinem, ut alij; impositum est. Quidam Serpentem *Niliacam* & *Ægyptiā* dixere, quod *Ægypto* sit peculiaris: Propertius *sacrum colubrum*, quod in simulachris *Isidis* adhiberetur, dixit, alij *Hypnalin* à somni inductione. *Quatramius* *Marassum* vocavit, quod viperarum instar, vivos catulos pariat.

Descriptionem apud *Nicandrum* habemus.

Tam procera, (inquit) extensa queunt quam brachia duci

Tant aq. crassities est, quantum missile telum, Quod faciens hastas docta faber expolit arte; Protrucium horri sona taurorum, & ca de leonum.

Squalidus interdum color albet, sepè virenti Cum maculis sepè est cineres imitante figura; Nonnumquam ardenti veluti succenditur igne Idque nigra athiopum sub terra, quale refusus Nilus sepè lutum vicinum in Nerea volvit. Præterea gemine calli instar, fronte caruncula Herent sanguineis scintillant lumina flammis Turgida squallet item cervix, grave sibilat ipsa Bestia, dum certam vomit ira concita mortem Quatuor hinc intra maxilla concava dentes Radices fixere suas quas juncta quibusdam Pelliculis tunica abducit, triste unde venenum Effundit, si forte suo hæc approximet hosti.

Belluacensis ei cæruleum colorem, dentes extra labia, ut in apro, exporrectos, adscribit. *Agricola* longitudinem & crassitu-

tudinem mediocris angvillæ, *Wottonus* fennum pedum, assignant. *Plinius*, duos dentes in supera parte dextera lævaque longissimos, tenui fistulâ perforatos, ut scorpionum aculei, venenum infundentes. *Ælianus* tenuissimis quibusdam tunicis indui scribit, quibus inversis venenum effundatur, effuso, illæ ad pristinum statum redeant.

In *Gallia* nullas divagari *Bellonius* author est: plurimas in *Hispaniæ* insulis *Christophorus Andreas*. Calidior aëre gaudere certum, id eò *Africam*, & ripas *Nili* imprimis incolunt. *Olaus* in septentrionalibus regionibus observavit, scabrosâ cute, cinereo colore, oculis scintillantibus, longitudine trium vel quatuor cubitorum.

Umbrosis locis delectantur. Id eò *Seneca*, ad umbram exurgere dixit. Abhorrent ab *Ichneumone*, *Argolis* angvibus, rana, rum fatibus, cimicibus, aro, & *halicacabo*. *Nicandri* *Ichneumon* ova ejus conterit, & mordente dente laceffit. *Bellum*, quod & apud *Ælianum* invenies, *Lucanus* ita egregie descripsit.

Aspides ut Pharias cauda solertior hostis

Ludit, & iratas incerta provocat umbra,

Obliquasque caput vanas serpentis in auras

Effuso tuto comprehendit guttura morfu,

Lethiferam citra saniam tunc irrita pestis

Exprimitur, faucesq. fluunt pereunte veneno.

Argoli serpentes aspides interimunt, ideo iussu

Alexandri M. Alexandriā deportati fuere. *Ranarū* fetus caudâ insignes persequuntur. *Gal.* *de anim.* *linæ* eâ die quâ *cimices* comedere, ab ijs non tanguntur. *Fumo ari* ita inebriantur, ut torpidæ evadant. *De Halicacabo* ita *Plinius*. *Nec*

tantum adversam, ut radice ejus propius admotâ, soporetur illo sopore en-

cans vis earum. Ergo trita ex oleo percussis auxiliatur. De amore aspidis maris erga an-

serum custodem puerum, & fæminæ rivalitate commotæ erga eundem odio, vide A-

thenæum.

Ad Naturā pertinet, quod *Isidorus* scribit, *Naturā*

ad incatatoris vocē alterâ auriū premere, alterâ caudâ obruere: nūquā marē nisi comite

fæminâ è spelunca egredi; alterutrum ab aliquo occisum, occisorem etiam in turba querere, quod aliqui affirmant; visum imbecillum ob carunculam, de quâ superius, seu tubercula fronti adhærentia habere; & levissimo strepitu audito, quasi ex somno excitatas sese erigere, quod apud *Nicandrum* legimus. In ira

cuncta præcipitib. tumet collū. *De ovorū* natura prodit *Bartholomæus Anglicus*, parvâ, rotunda, livida, viscosa, fætida, summè venenosa, & filamentis quibusdam conglobata esse, quæ si à *Rubeta* vel alio venenoso animali foveatur, vermē procreari, qui visu & halitu more *Basilisci*, primò foveantem, deinde alios etiam animantes perimat. *Manfueri,*

Ælian.H. fieri, apud Ælianum legimus. Cicurantur cibo; cum infantibus vivunt, & crepitu digitorum vocatæ ex cavis prodeunt. Mensam etiam, in qua temperatæ vino & melle farinæ ipsis apponuntur, circumstant, ac reliquâ omni spirâ in terra relictâ, caput allevantes circumlabunt, sensumque explentur.

Plin. H.N. Egregiè de illo *Plinius*. Unicus huic tam pestifero animali sensus vel potius affectus est. Coniuga fermè vagantur: nec nisi cum cõpare vita est, itaque alterutra interemta, incredibilis alteri ultionis cura. Persequitur interfectorem, unumq; eum in quanto libet agmine populi, notitia quadam infestat, perumpit omnes difficultates, permeat spacia, nec nisi ab annibus arcetur, aut præceteri fuga.

Venenum. Ictus Aspidis tam subtilis est, ut visum effugiat: ideò mors Cleopatræ difficilis erat cognitu. Tumor circa vulnus nullum; post ictum statim sopor insurgit, oculi caligine suffūdūtur, facies pallet, frons refrigeratur; icti assiduò hiant, & tandem convelluntur. Actuarius ægri colorem in viridem & herbaceum permutari asserit. Inter remedia, Aristoteles & alij solam partis mutilationem ponunt. Visum haud paucis, si centaaurium in vino tritum æger evomerit, periturum certò; viturum, sin secus. Mercurialis plagæ exustionem suadet; Pareus, quòd sanguinem in venis & arterijs congelari putet, tenuiorum partium, medicameta, si pars nigricet amputandam censet. Tentari tamen remedia tam *simplicia* quàm composita possunt. In *illis* sunt, origanum virens cum vino tritum; allia cum Zytho; aristolochia cum rosis; apium cum mero. De aceto ita

Plin. H.N. *Plinius*. Nuper cū ab aspide calcata percussus, utrem aceti ferens deposuisset, sentiebat ictum aliàs illæso similis. Intellectum ibi remedium est, potuque succursum. De Citris videri Ælianus poterit. Objecti aspidibus

Ælian.H. rei, evasere quod id pomum comedissent. *A. l. 3. c. 5.* Huc urina impubium, quam *Plinius* laudat, fel mustelarum, stomachus ciconiæ, urina & sanguis testudinum, lapis Malacensis & histricis pertinent. Ex *Compositis* sunt, Theriaca magna Andromachi, Antidotus Antipatri, & alia. Quidam compositione ex folijs tapsi barbati, cary ophillatæ, leucoij rubri, pari pondere sumptis, quæ in aceto acerrimo & urina hominis sani decocta, parti extra applicatur: Aëtius pro fomento aquam marinam adhibebat; quandoque post scarificatas cucurbitulas, centaaurium cum myrrha & modico opio apponebat.

Vfus. Maris in *Cibis* inservire, capite abscisso, & caudâ ad digitos quatuor, interaneisque exemptis, cute detractâ, & corpore aquâ abluto, Galenus prodidit. *Medicinam* si spectes, *Plinius* ad visum clarificandum ejus membranâ cū adipe alterius animalis permiscet. Galenus emplastri Andromachi meminit,

ad discutiendas strumas & podagras, quæ ex medicis g. aspidibus vocatur, quòd cinerè ipsarū recipiat. *l. 6. c. 14.*

Differentia Aspidum apud authores sunt *Differentia*. varia. Apud Galenum est *χερραία*, terrestris, quæ loca mediterranea incolit, *χελιδων*, *hirudinaria*, quæ hirundinè colore æmulatur, & circa Nili ripas excubat: *πυαδες*, *sputatrix*, Galen. *l. de Theriaca ad Pisonē*. quæ sputo animalia interficit. Prioris longitudinem quinque cubitorum æquant. Chelidoniæ colore albo & nigro refertæ sunt; Pyades cinereo ad aureum inclinante asperguntur. Illæ quatuor horarum spacio in animalium perniciem operantur. Illæ, instinctu quodam naturali, cum flumē debet crescere per dies triginta alta petunt, & momento interimūt. Hæ cineræ & virides præter mortuum salivam habent venenosam, & ad eò tenuem, ut angustissimos etiam cutis poros penetrare possit. Galenus, exporrectâ cervicē, & certâ intervalli longitudine venenum exspuere scripsit: quod & apud Porphyrium *Porphyr. de abstinentia &c.* invenitur. Ab his admorsis, motu privantur, post continuos saltus soporantur, & cū torsione colli, spasmò, pulsu inordinato, & absq; dolore vitâ privantur. Bellonius in Italia *Bellon. obs. l. 3. c. 51.* apud Brutios serpentē callum in fronte tuberculi instar gestantem vidit, quem aspidem veterum esse putat. Dioscorides unam tantum aspidem describit. Strabo duas Ægyptiar. species facit, quarum una, spithamalis sit longitudinis, & *Οξυθανατωπερα*, chelidonia forte; altera, unius orgyæ, sub qua ptyas & terrestris sine dubio continetur. Apud Ponzettum tres sunt, *Sicca* nempe, & longior quæ oculos carbonis instar micantes habet. *Caput elevans*, & constrictis dentibus sputum ejaculans: & *Hirudinaria* quarum icones exhibemus. His addere placuit, *parvam*, coloris ferruginei; & alteram colore subviridi maculoso insignita, quæ Italis *aspido tormento* quæ morfu tormentum adferat. In America quoque inveniuntur, quæ caudæ aculeo feriunt. Propè Bononiam ejusque villam Malalbergo dictam, habentur varij coloris, quæ dentibus vulnerant, & oblongo caudæ aculeo ferire nituntur. Rustici faucij partem tumefactam ligant, & adhibitis præsidijstridui spacio liberantur.

ARTICVLVS VII.

De Dipsade.

Aspidem sequitur *Dipsas*, quam Solinus *Ambros. l. 1. c. 8.* inter species aspidum numeravit. Nomen à siti quâ ictu suo infert promeruit. Unde Isidorus *Isidor. Orig. l. 12.* *Situlam* vocavit. Dicitur etiâ *μελάνα*, à nigra caudâ; *αμμοβαλης*, quòd per arenâ incedat; *πρησις* quæ ictus ejus veluti flamma aëdurat; *καύσος*, ob eandem rationem. Videtur tamen inter Presterem & Dipsadem aliqua esse *Differentia*, ut Agricola prodidit. *Præ-Animal. subterra. neis.* Prester percussum immobilem veluti quadam syderatione, menteque alienum reddit; mox pilis defluentibus, & urgente pruritu, alvi que fluxu, patientem absumit: quod de *Dipsa-*

Diplade scriptum non invenias. Dioscorides solam nominum causam Differentiam ponere credit.

Descriptio. Isidorus tantæ exiguitatis esse credit, ut *Ælian. H.* non videatur, dum calcatur. At *Aëtius A. l. 6. c. 51.* longitudinem cubitalem, quæ paulatim ex crassâ in tenuem definit, corpus albicans, sed simul maculis rufescentibus partim nigris variegatum, ei assignat. *Solstratus* caudam duabus lineis nigricantibus insignitam: *Abensinacollum* magnum, & *tergum* ad extremitatem nigricans, & caudam valdè tenuem.

Locus. Nascuntur in Africa & Arabia, ut *Ælianus* prodidit: in Lybia & Syria vagari apud *Lucianum* & *Abensinam* legimus. Plerumq; apud *Garamâtas* Pfilis finitimos inveniri, *Galenus* autor est.

Natura. De *Natura* hoc occurrit, inter ova *Struthionum* in arenis condita stabulari: sic *Garamantas*, qui illis fictilium & pileorum loco utuntur, adoriri. Acri quoq; ardere siti & ferè inextinguibili. Ideo os siccum habere fertur: & veneno suo totum in corpore humorem absumere. *Aulus Tuscus* *Catonis Pharsal. l. 9* miles nullo aquæ potu, nec etiam proprio sanguine satiari potuit.

Venenum. De *Signis* veneni, nimia inprimis & inextinguibili siti non est quòd multa dicamus, quia jam de ea egimus. Aqua nec per lotium, nec per sudorem exit, sed intus detenta, abdomen ita tumidum reddit, ut hydropem mentiatur. Reliqua symptomata cum iis quæ à morfu viperæ conveniunt. *Lucanus* eleganter de iis:

Ecce subit facies letho diversa fluenti,
Nasidium Marfi cultorem torridus agri
Percussit Prester: illi rubor igneus ora
Succendit, tenditq; cutem, pereunte figura,
Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior,
Humanumque egressa modum super omnia
membra,

Efflatur sanies latè torrente veneno.
Ipse latet penitus congesto corpore morsus,
Nec lorica tenet distenti corporis auctum.
Spumeus accenso non sic exundat abeno
Vndarum cumulus, nec tanto carbasa Coro
Curvavere sinus, tumidos iam non capit artus
Informis globus & confuso pondere truncus:
Intactum volucrum rostris, epulasque datu-
rum

Haud impunè feris non ausi tradere busto,
Nondum stante modo crescens fugere cadaver.

Morsum immedicabilem esse, *Dioscorides* prodidit: posse tamen ad inuulsionem partis affectæ & scarificationem procedi. *Galenus* Theriacam *Andromachi* vehementer laudat. *Abensina* vomitum provocat, & diuretica commendat; exterius verò, emplastrum ex sale, calce, & oleo com-

ponit. *Plinius* decoctum ex folijs lauri *Plin. H. N.* laudat; nec non falsamentorum cibum me- *23. c. 8.* ro subinde hausto, ita ut circa vesperam, vomitu subinde reddatur.

De *Differentijs* nihil ferè occurrit. *Solstratus* aspidis speciem esse putat, *Dioscorides* *Grevin. de* toto genere differre existimat. *Aëtius* ad *ven. c. 14.* illud viperarum genus reducit, quod in maritimis locis stabulatur. *Grevinus* à viperamaculis parvis in cauda, & quod citius mortem inferat distingvit. At *Marsi* *Galen. l. 11.* puli *Aëtio* accedunt, & degentes in solo *de simpl.* liginoso viperas; in falso, *Dipsadas* nomi- *medicam.* nant.

ARTICVLVS VIII.

De Scytale.

Serpens Latinis Scytale dictus, Græcis *Nomen.* *Squoque* *σκυταλη, σκυταλις,* aut *το σκυτάλιον* *Ambros. l.* seu à forma *ἡς σκυταλῆς,* quæ vox baculum si- *l. c. 9.* gnificat, seu à longa & terete figurâ, quod *σκυταλην* lorum coriaceum aut baculum æquet; dicitur. *Quidam* *Caciliam* vocant, quod ineunte vere ex antro egressus, fæniculum fugiat, ne visum recuperet.

Formâ est tereti & ita æquali, ut ubi ca- *Descriptio.* put vel caudâ sit, discerni vix possit. Magnitudinem ligoni terrestri *Nicander* comparat, *Quidam* in tergo variâ macularum *πικιλότισι* distingvi tradunt. Unde pictum serpentem *Mantuanus* vocavit. De ipsius & *Nicand. in* *Amphisbænæ* discrimine ita *Nicander:* *Theriac.*

Bifronti similem reperis scytalem Amphisbænæ,

Pingvior est tamen, & cauda quæ nulla ferè exit,

Crassior, ut quantum solita est comprehendere lignum,

Curva manus strictum, quoties tenet ipsa ligenem,

Tam prolixa, vagans, pluvio quàm reptile cælo,

Quod secunda genus sua gignit viscera tellus.

In descriptione ejus errat *Lucanus*, & *Solinus* forte ex eo. De *Natura* hoc duntaxat habemus, tergo fulgere, forte, ut quia tardè *Natura.* progreditur, spectatores alliciat: primum, nondum dissipato brumæ rigore egredi, & spoliū deponere: ne visum recipiat, à fæniculo abstinere. (*Gillius* tamen oppositum scribit) nec icu mortem inferre. Inflammationem duntaxat inferre, qualis ab apum & vesparum aculeis prodire solet.

De *Differentijs* nihil occurrit. *Olaus M.* cum *Amphisbænâ* confundit.

ARTI-

Scytale

Ampibiscæna Greuini

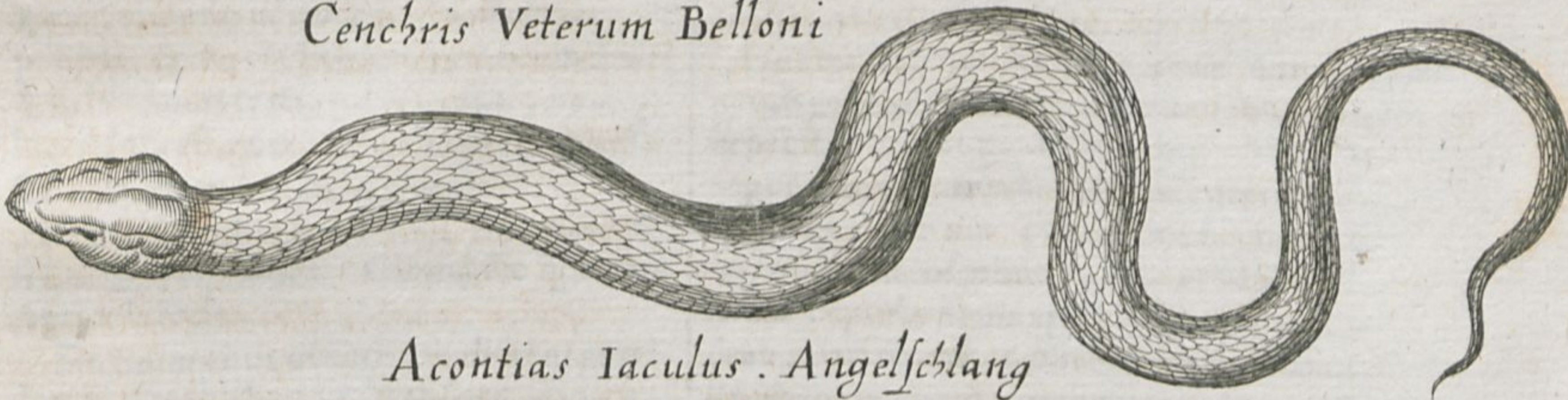
Cæcilia Blindschleich

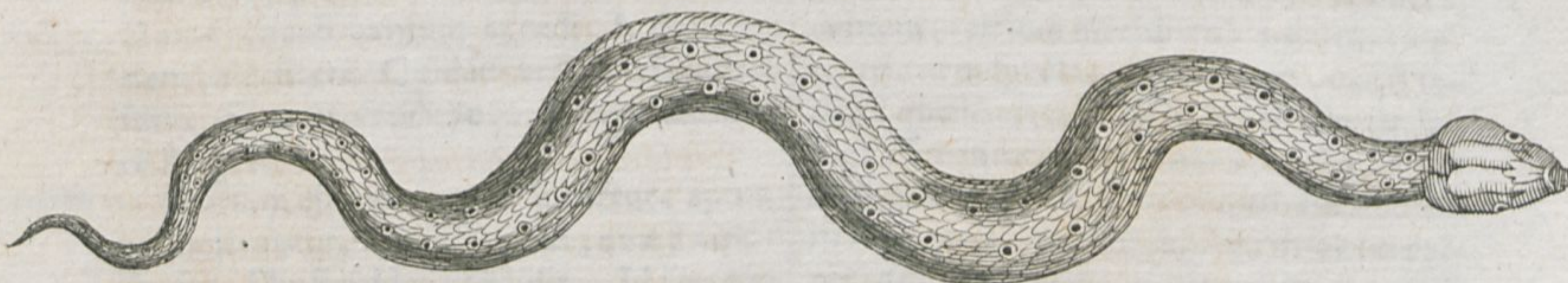
Cæcilia Vulgaris

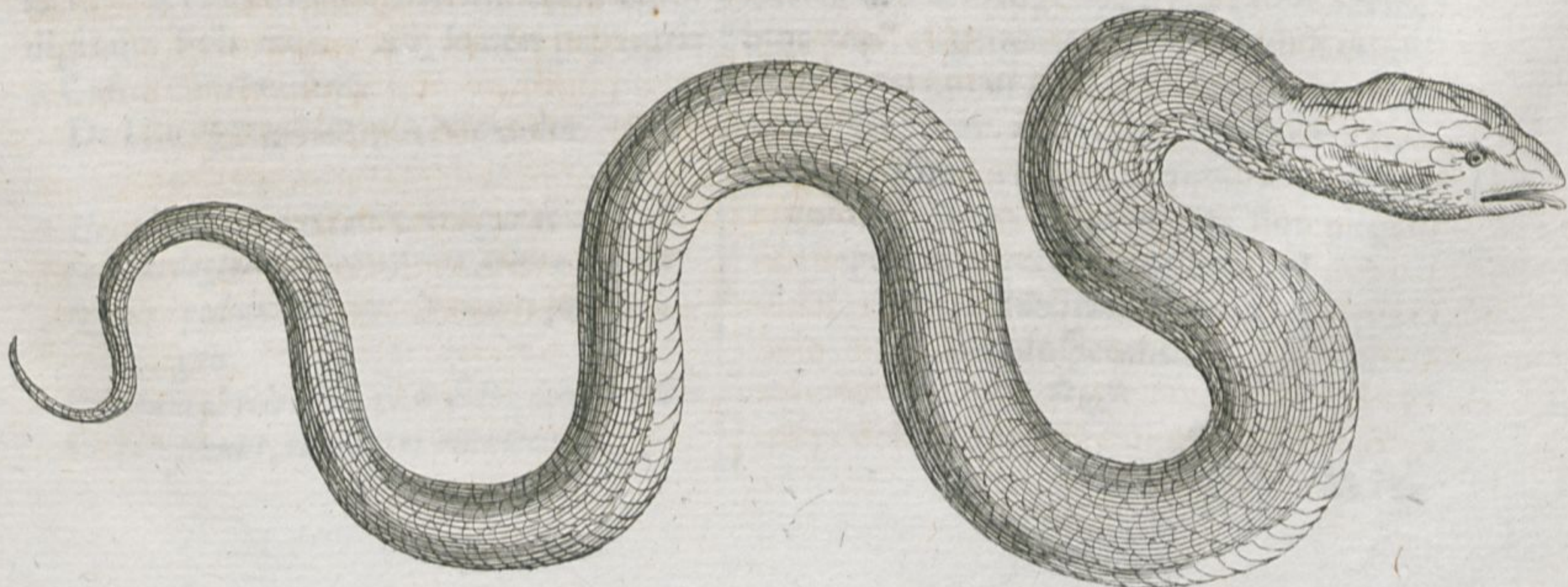
Cenchrus Veterum Belloni

Acontias Iaculus . Angelschlang

Acontias Alter

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

4
L
P
8

L
N

Ve

RA
An
le
c.
Vj

ARTICVLVS IX.

De Amphibæna.

Nomen. Amphibænæ nomen ab ἀμφὶ & βῆνω, quod geminum ut caput ita incessum habeat, venit. Dicitur alias Amphicæphalos. Hesycho ἀμφίσμωνα Ethymologo ἀμφίσμωνα, Alberto Amphiselenæ & Armena, Latinis quibusdam Utrimquegrada.

Descriptio. Descriptionem apud Nicandrum habemus.

Post hanc exiguam tibi subdimus Amphibænam

Duplicem conspicuam (monstrum mirabile) vultu,

Cujus perpetua cæcum caligine lumen
Quod latas utrinque genas, porrectaque menta
Plus aliis alto serpentibus agere tendat;
Terreus est illi color, & densissima pellis,
Plurima quam variè distinctam signa figurant.

Exiguam dicit, quia parvus & imbecillus serpens est. Hesychius cubitalem & decurtatam caudam habere scripsit. De duplici vultu ingens est controversia, Ælianus, Plinius, Lucanus & Mantuanus affirmant, Matthiolus negat, Hesychius dubitari ait. Dari tamen bicipites serpentes in Differentijs dicemus. Color terreus illi est, quem Græci φαιόν, Latini pullum appellant. Cæcum addit, quia tam latas habet genas, ut oculos quodammodo premant. Notis in tergore pictam, nemo classicorum authorum dixit; & in Nicandri textu, pro περισπῆς, περισπῆς legendum est, quod idem est quod περισπῆς, Circulatis enim tractibus serpit.

Locus. Reperitur in Lemno, sed in Lybia maxime, si Luciano credimus. Germaniæ ignotam Agricola fecit.

Natura. De Natura hoc occurrit, mulierem gravidam si Amphibænam transierit abortire: & ante cuculi cantum egredi, & sibilo etiam interficere. Quidam ore eniti fabulati sunt. Ælianus, caudæ loco alterum adhibere scripsit.

Venenum. Morsum ejus ea quæ à punctura apum proficiscuntur, insequi Aëtius; quæ à viperæ ictu, Dioscorides prodidit. Id forte in principio fieri solet; hoc, temporis successu. Remedia ex capite de vipera peti possunt. A vite citissime interimi, apud Rhodiginum habemus. Alij semen papaveris & Castoreum laudant.

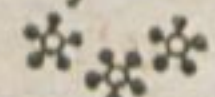
Rhodig. Antiqu. lect. 1. 26. c. 33. Vfus.

Hæc ubi jam crevit cadentes ligna coloni
Sectam deglabrant oleastri ex arbore virgam
Quale pedum strictis præbenti pellibus angvis
Insertam obvolvunt, quas certis deinde diebus
Exarere sinunt, cantantes ante cicadas

Vtilis hic baculus frigentibus artubus esse
Fertur, ubi ex animis digitos torpedo fatigat.
Tunc quia constrictos & eorum vincula nervos
Calfacit immisso fovet, extenditque calore.

Quod de nervis scribit, proditum est e- Ælian. H. tiam Plinio. Ælianus verò habet, corium fu- A. l. 8. c. 8. gaudis serpentibus & venenatis inservire. Dantur quædam in India Occidentali, quas Differentia. incolæ Maqvizcoatl, & Tezahcoatl vocant, quasi angves abusus, quod rarò conspiciantur, sesqui digitum longi, & minimi digiti crassitudinem æquantes. Coloris sunt ar- Nieremb. gentei, nitidi, ac veluti translucidi. Gradi- H. E. l. 12. untur in utramque partem. In Brasilia cap. 10. quoque est serpens Ibyara Brasiliensibus, Bodty Tapuyis, dictus. Vulgo fertur duo Marcgr. habere capita sed falso: inde autem error Hist. Brasil. promanavit: quia tam caudâ quam ore fe- l. 6. c. 13. rit & inficit suo veneno: nec facile caudâ à capite discerni potest, quia ejusdem sunt figuræ & magnitudinis: Minimi digiti crassitiem æquat, & longitudine unum pedem & duos digitos circiter. Color est albus splendens instar vitri, & annulis & elegantibus lineis notatur, coloris brunni aut ærei. Oculos habet minimos & vix conspicuos, hærent in cute, instar punctuli acu facti. Non procul ab extremitate caudæ anum habet, instar reliquorum serpentum. Contra venenum illius nullum dari remedium affirmant Lusitani. Sub terra vivit & illam fodiendo eruitur, victitat formicis.

Huc spectant tria hæc quæ apponimus ser- Ambrosi. penti genera. Primum Brasilianum, quod bi- l. c. ceps est, & cancri modo incedit. Alterum caput tam est amplum ut toti corpori adæquetur; alterum proportioni corporis respondet, ut Iosephus Acosta prodidit. Alterum Taprobanense apud Ramusium, quadrangulari formâ, s. quatuor capitibus instructum, ut unum orientem, alterum occidentem, tertium meridiem, quartum septentrionem spectet. Unicuique oculus inest, & quo se unum gradiendo convertit, eò & alia feruntur. Animal est multipedum, sanguis vulnera citissime consolidat. Tertium in Hungaria reperitur, breve, duorum palmorum longitudine, nulla cauda, & æquali per totum corpus crassitie, ut olim Vitus Hungarus Gesnero narravit. De Amphibæna marina in mari Anglico capta, refert idem, bina capita, geminis ornata oculis habuisse, quorum unum ab altero vix distingui poterat. Quatuor, addit, lineæ coloris amethystini totum corpus exornabant; quæ quidem lineæ, undiquaque flosculis quibusdam erant decoratæ pulcherrimis, instar florum pseudosycomor.

ARTICVLVS X.

De Cæcilia.

Ambros. l. 1. c. II. **N**omen Cæciliæ à cæcitate inditum est. Albertus & Isidorus Cæculam vocant. *Nomen.* Niphus Cæriallam. Græcis dicitur *Ἰφλωψ* & *Ἰφλίνος*, Hesychio *κωφίας*, quasi surdaster, quòd hebetis sit auditus. Nicander *ἀπήμαϊλον* vocavit, quòd nullam noxam inferat. Germanis est *Blindtschleiche*, modernis Græcis *Tephloti*, *Tephleti*, & *Tephlini*, pro ut annotavit Bellonius.

Descriptio. Fusci & obscurè maculosi est coloris, cum subrufo exiguo vix notabili. Color hic ad latera magis varius est, cum nigricantibus maculis dilutâ purpurâ distinctis, tanquam in marmore porphyrite obscuriore. Totus venter atro colore saturo nigricat. Sub collo & parte proxima color est glaucus, maculis quibusdam nigris variegatus. *Dentes* minimi, asperi, & qui vix apparent, in inferiori mandibula plures & magis conspicui. *Lingva* bifida. *Oculos* an absolutos habeat, explorare in mortua non potuit Gesnerus; observavit tamen, totum oculum ab inferiore palpebra tegi, cujus foramen in comparatione ad reliquû corpus, erat per exiguum. *Ælianus* *Caput* murene simile habere scripsit. *Femina*, aliquando capta ex Gesneri descriptione, erat dodrantalis, crassitudine scytalis, cute admodum nitida. Meatus in medio ventris apparebat, quo compresso, ova velut immatura exibant. Infra ad caudam meatus erat excrementi: *Oculorum* cavitates magis quàm oculi conspiciantur. Deinde squamæ majusculæ magis caput quàm reliquum corpus tegebant.

Nature. Tam velociter repit ac lacerta *Chalcidica*. *Arist. H. A. l. 6. c. 13.* Fætus vivos more viperarum enititur. Percussâ unâ à Gesneri uxore, fætus vivi ejeti sunt. Præ multitudine fætuum, uterum ipsis aliquando dehiscere, *Plinius & Aristoteles* prodidere. Virus bubus esse lethale apud *Columellam* legimus, Remedio caro ciconiarum, quæ Cæcilias vorant.

Vfus In Medicina adhibuit *Osvaldus*. Theriacam namque ex Cæcilijs & aqua theriacali paratam, pro sudorifero in pestilentia exhibebat.

Differētia. Bellonius in *Terrestrem* & *Aquaticam*, sed nullo argumento nixus distingvit. Potest in *Vulgarem* & *Crassiolem* dividi, quarum icones damus. Lusitani *Cega* nomen, serpenti indiderunt, quem Brasilienses *Ibyara*, Tapuyæ *Bodty* vocant, Crassitiem minimi digiti æquat, longitudine unum pedem & duos digitos circiter. Color est albus splendens instar vitri, & annulis & elegantibus lineis notatur, coloris brunni aut ærei. *Oculos* habet minimos & vix conspicuos, hærent in cute, instar punctuli acufacti. Non pro-

Marcgr. H. B. l. 6. c. 13. instar vitri, & annulis & elegantibus lineis notatur, coloris brunni aut ærei. *Oculos* habet minimos & vix conspicuos, hærent in cute, instar punctuli acufacti. Non pro-

cul ab extremitate caudæ anum habet, instar reliquor. serpentum. Non facile caudâ à capite discerni potest, quod ejusdem sint & figuræ & magnitudinis. Tam cauda quàm ore ferit. Sub terra vivit, & eam fodiendo eruitur. Victitat formicis. Contra venenum illius nullum remedium dari, affirmant Lusitani. Videtur mihi inter Cæciliam & *Amphisbænam* ambigere.

ARTICVLVS XI.

De Cenchro.

Cenchri nomen Latini à Græcis desumpserunt. Dicitur enim his *κέγχρος*, *κεγχρι*, *κέγχρινος*, ut apud *Dioscoridem* legitur, *κεγχρίνης*, & *κέγχρις*, ut apud *Nicandrum*: *κεγχρίνη* apud *Varinum*: *κεγχρίνης*, & *κεγχρίας*, ut apud *Lexicographos*. Dicitur verò ita à milio, seu quod quibusdam notis milij instar exornetur: seu quòd tempore tantum milij appareat, ut *Ethymologus* reliquit: seu quod florente milio sit perniciosior, ut *Ætius* placet: seu quòd calorem milij plantæ referat, ut *Avicennæ* & *Olao Magno* placuit. Ideò ab aliquibus *Miliaris* appellatur. Nobis prima derivatio placet. *Nicander* eum *λέων* vocat, vel quòd squammæ ejus instar *Leonis Lybici* sint varijs notis distinctæ: vel quòd caudâ erectâ, more leonino se ad pugnam paret: vel quòd more leonis sanguinem humanum exorbeat. *Quidam* laculum dixere, sed perperam, ut in sequentibus apparebit. *Avicennæ* est *Famusus Aracis*, & *Aspis diversicolor*. *Alberto*, *Arachis*, *Centris*, *Miliaris*, & *Falvisus*, An *Serpa Serena* serpens *Siculus*, subalbidus, longitudine humanum corpus, brachium circa carpum crassitudine æquans, venenosus ut *Massarias* ad *Gesnerum* scripsit, referri ad eum possit, difficile est dictu, cum nullas notas apposuerit.

Longitudine est duor. cubitorum figurâ crassâ in tenuem abeunte, & colore viridi, ad luteum tendente, qui maximè juxta alvum apparet. *Lucanus* marmor serpentinum *Thebis* advectum pluribus maculis æmulari scribit. *Nicander* quoad crassitiem & longitudinem nihil determinat, quòd & grandior & minor reperitur: totum verò maculosum esse ait.

Inveniuntur in *Lemno*, & *Samo*, in quibus mons *Mosychlus*. Hinc *Nicander*:

At qui cum rapidis fervescens Solibus æstus
Ardet in horrida se sylvarum devia confert,
Imbellisque rapax venatur prædo bibentes;
Percelsive Sai juga, frondosive Mosychli,
Sub viridis quando frigentibus abietis umbris,
Securi recubant, grege circum errante magistri.

Morsum

Venenū & Remedia. Morsum Cenchri symptomata quæ in morfu viperæ occurrunt, excipiunt: sed in primis aquæ in ventre inferiore, qualis in hydrope generari solet collectio, ut Nicander notavit: ut Dioscorides & Ægineta, putridum primò ulcus, post partium tumor, tandem lethargus. Erasistratus jecur, intestinum colon, & junum ingenti putredine corripit credidit. Remedia ex illor. Censu sunt, quæ viperino morsui adversantur.

Plin. H. N. l. 20. c. 22. Commendantur præterea, satureja sylvestris, radix menthæ saracenicæ, gentianæ, & aristolochiæ: maximè verò Ciconiæ caro, & reliqua membra.

Natura. Maximo æstu per montes vagatur: rubos & spinas fugiens per rectum tramitem incedit: & animalia caudâ implicat, a pertisque jugularibus venis sanguinem sorbet.

ARTICVLVS XII.

De Acontia seu Iaculo.

Ambrosin. l. 1. c. 13.

Nomen.

Serpens hic ἀκονίτις Græcis ἀπὸ τοῦ ἀκόνιτος quod jaculi instar se vibret. Helychio est ἀκόνιτις, Nicandro ἀκονίτις, Varino ἀκονίτις. Latini Iaculum vocaverunt; Author libri de Natura, serpentem volatē ob celerem motum; Aëtius Cenchritem, Cenchriam, & Aspidem acontiam; quidam Chersydrum: Sylvaticus Acoran; Abensina Cofezati & Altararat. Lemni incolæ Sagittarium.

Descriptio. Is quem Bellonius vidit, erat tres palmos longus, & digitum crassus. Colore cinereo, sub ventre albo, juxta dorsum squamatus, juxta ventrem laminis munitus. A cervice nigra duæ albæ lineæ per longitudinem dorsum ad caudam usque percurrerant: deinde, maculis nigris oculi figuram æmulantibus distinguebatur, ut benè lenticularis à quibusdam dictus sit. De eo cujus icon in Musæo Senatus Bononiensis habetur ita Ambrosinus. Est crassitudinis baculi, longitudinis trium circiter pedum. Caput habet magnum coloris cinerei, reliquo corpore fusco præter ventrem, qui ad colorem minus obscurum vergit.

Locus. Non inveniuntur in Germania, ut Agricola prodidit. In Ægypto & Lybia reperiri, Lucianus & Marcellinus prodidere. Visti & in Norvegia ab Olao Magno, à Bellonio in Lemno & Rhodo. An in Calabria & Sicilia occurrant, quod Matthiolo relatum, dubium. Qui inde à circulatoribus deferuntur, & Boæ ac Serperigenæ nominantur, pinnas longas & acutas à capite ad medium usque corpus gerunt, quibus sese in altum attollere possunt.

Venenum. Morsum majora quam viperinum ictum symptomata insequuntur; putredo in pri-

mis & carniū defluxus. Remedia ex capite de vipera peti possunt.

De Natura hoc duntaxat constat, tam in Natura locis viar. publicar. abditis, quàm in arboribus, capite intra frondes occultato, degere: A. l. 8. c. 13. jaculi modò serpendo ruere, & quidem tam validè, ut spaciū viginti cubitorum transfiliat; & humi jacentem, antequam insiliat, primò sese contorquere.

Fel ejus habet in Medicina usum. Aë. Vfus. tius ex eo cum lapide scythico trito collyrium parat, contra diurnas suffusiones.

Albertus duplicis generis esse scribit. A. Differentia. lios mortem sine sensu inferre. Alios diurno dolore fatigare. Ut verò hoc incertum, nec cujusquam autoritate probatum; sic certum est, non unius generis esse. Text. Nieremb. mineni enim, quem & Micoast vocant, serpens H. E. l. 12. est apud Quahuacenses, prælongus & tenuis, cujusmodi etiam caput cernitur, ventre livido, dorso fusco. Vibrat se ex arboribus in homines & hominum oculos. Virulentus est, nec ultra cænum assurgit. Rectè incedit, corpus minime in spiras convolvens. Ille quoque qui in agro Tigurino rustici brachium ita læserat, ut carne nudaretur, baculi crassitudine, & trium vel quatuor pedum longitudine ex genere iaculorum erat. Bononiensium etiam Acontias à iaculo Bellonij differt, Ambrosinus alterum vocat. In Hungaria quoque qui Decurtati vocantur, de quibus superius quædam, in homines eminus, jaculi modo insiliunt. Apud Indos in campis & locis subterraneis inveniuntur, qui velocissimis saltibus serpunt, & homines eo potissimū tempore, quo prolem educant, aggrediuntur. In Hispaniola habentur perexigui, coloris viridis, qui sola cauda arbor. ramis hærent, reliquo corpore propendentes, prætereuntos lædunt. Apud Sabæos versantur coloris rubicundi, longitudine palmi, qui in homines insiliunt, nec tantum ictu, sed & tactu nocent. Scholiastes denique Nicandri sub nomine jaculor. non tantum hos de quibus egimus venire scribit: sed & illos, qui celerrimi & innoxij sunt. Huc pertinet serpens Polpoch, de quo ita Nieremburgius. In

agris provinciæ Iucatanensis offenditur monstrificum quoddam serpentium genus, tres dodrantes cum maximè longum, brachium crassum, aut fusco exsaturatoque tinctum colore, sed à capite ad quinque unciarum longitudinem nigro & candenti varium, lato & compresso capite, oculis magnis & splendentibus, & caudâ quæ reliquo corpori crassitudine non cedit, non dissimilis scorpionis, nec unguium terrore ælurorum magnitudini cedit. Nec vero uno tantum modo maleficum est animal, sed caudâ pungens, & ore mordens. Visuntur magna ex parte hi serpentes arbores amplexi: cum verò

Ælian. l. c.

Nieremb.

H. E. l. 12.

cap. 48.

verò ictu virus jaculari volunt, si solo consistant, visum hominem è longinquo insectantur, cauda supra caput contortâ atque convolutâ se rotantes in eum, atque ita brevi saltibus attingentes; Cum vero arboribus inhærent, ita caudam capiti adjungunt, ut arcus representent figuram, & jaculi sagittæve more, sese non sine strepitu qui sentiri possit, jaculentur atque contorqueant. Ictus est exitialis intra tres dies ictæ partis carne deciduâ atq; putrescente: ossibus verò nudatis, & in colorem fulvum vergentibus, & adeo fætido odore exhalante, ut omne rapacium avium genus invitetur ad carnificinam. Ajunt indigenæ ictu ejus non inferri vehementem dolorem, sed universi corporis sensum potius hebetari atque torpescere, atque ita ictum hominem velut temulentum mori. Sibila edit cothurnicum cantui haud dissimilia, quæ præterquam quod longius audiuntur, nomen serpentis, quod polpoch esse diximus, expriment, non sine vehementi formidine atque fuga indigenarum.

ARTICVLVS XIII.

De Dryino.

Ambrosin.
l.1.c.14.
Nomen.

AContiam excipit Dryinus, tum quòd ejus icon cum jaculo Bellonij bellè conveniat; tum quòd Scaliger eundem à jaculo ob similitudinem non discreverit. Nomina plura obtinuit. A Scaligero & Grevino dicitur *Querculus*, alijs *Ilicinus*. A Græcis, vocatur *δρυϊνος*, & *δρυϊνης*, à *δρῦς*, seu quod in quercubus lateat: seu quòd à crabronibus vexatus continuo in quercum confugiat: seu quòd squamis cortices quercus æmulantibus tegatur: *χέλιδος*, quòd aspera cute ad instar testudinis sit munitus, *κύνιδος*, Aldrat cuidam scriptori seu *Cherisdal* qui addit fumum à terra excitare, & non nisi in interioribus Africæ reperiri, *Andrias* Olao; *Durissos* Abensinæ, *Glandosa* Alberto, *Dendrogail* modernis Græcis, ut Bellonius prodidit. Quidam & *Bryinum*, & *Hydrum* seu *Chersydrum* dictum esse volunt. *Bryinum*, quòd relictis interdum muscosis locis (*βρυόν* villosum illud in arborum truncis dicitur) prata petat humida, ubi moluridas locustarum species, & partus ranarum imperfectos venatur. *Hydrum* quòd per humecta convallium loca libenter divagatur.

Agricola de
Animal.
subter.
Wotton. l.
6. de Dif-
fer. Ani-
mal. c. 20.

In Descriptione in diversa abeunt auctores. Nicander Caput ei Natricis capiti æquale assignat, *tergus* album. Agricola longitudinem & crassitudinem mediocris angvillæ, *tergus* cineret coloris, in capite convenit. Wottonus illi tribuit longitudinem duor. cubitorum, *Corpus* obesum, squamas aspe-

ras, in quibus parvæ muscæ nidulantur; colorem tergoris subatrum, *caput* hydro æquale sed latiusculum, nec ita acuminatum. In tantam aliquando molem excrescere Bellonius scripsit, ut sacco impositum rusticus per duo milliaria, quin interdum quiesceret, ferre non potuerit. Idem spoliū fœno replevit, quòd humani cruris crassitudinem adæquabat.

Veneri proprietatem accurate descripsit Nicander, his verbis.

Quod si cui prehensum Dryinus talumue pedem

Luserit, à toto se spargens corpore fertur

Tristis odor, surguntque nigri, qua plaga tumores,

Mæstaque tristitia, & lacrymabilis opprimit

Comprehensam morfi quadam caligine mentem

Et periens nimio flaccescit forma dolore:

Vsque aded pascens absomit membra venenum,

Quin etiam obfuscans obducit lumina nubes

Et miserè affectum perdit letaliter ægrum.

Sunt etiam ejusdem qui morfi dentibus angvis,

Instar balantum soleant clamare caprarum

Sive ovium, & gravibus torti cruciatibus angvi.

Pallidus urina liquor it, torpensque veterenus

Ingruit, & crebris quasi singultibus ægri

Nunc similem felis vomitum, nunc sanguinolentum

Eijciunt, ipsumque malum facit arida labra,

Postremoque gravem fundit per membra tremorem.

Symptoma illud de balatu, ab Aëtio, Ægipeta, & alijs confirmatur. Ælianus omnes illos affectus Dryini morfi adscribit, qui in Chelydro occurrunt. Videntur ei quercuum radices resistere. Inflexæ enim hæc & circumvolutæ, à summo ad imum sensim deficientes, corpus gradientis Dryini imitantur, ejusque characterem ferunt. Dioscorides Aristolochiam cum vino laudat: Grevinus origanum contusum & morfi impositum, lixivium cum oleo, & theriacam probat.

ARTICVLVS XIV.

De Elape seu Elaphe.

ELops seu Elaps inter innocuos serpentes à Nicandro ponitur. Quidam à *ἔλαφος*, quòd visu destituatur dicunt opinantur; & fortasse cum Cæcilia confundunt. Alij ab *ἐλαφος* Cervo deducunt; seu quòd more Cervorum sint meticulous;

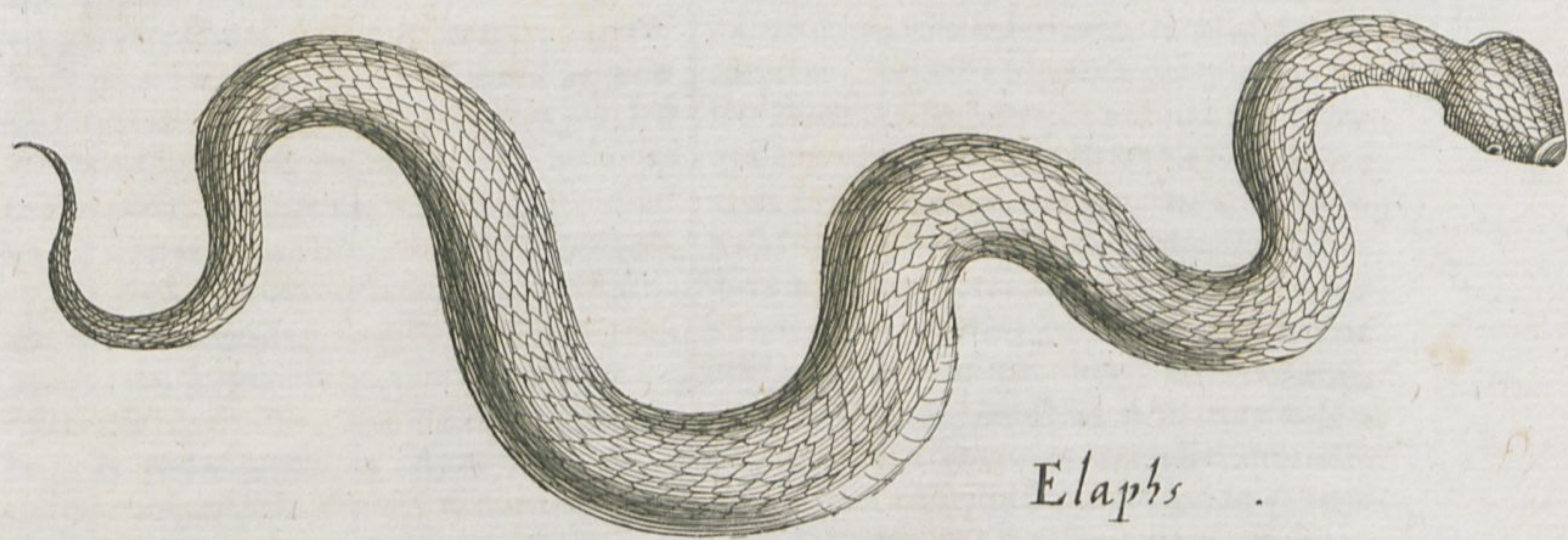
Bellon. Ob-
serv. l. 3.
cap. 51.

Ælian. H.
A. l. 4. 17.
Porta Phytogno. l. 4.
cap. 2.

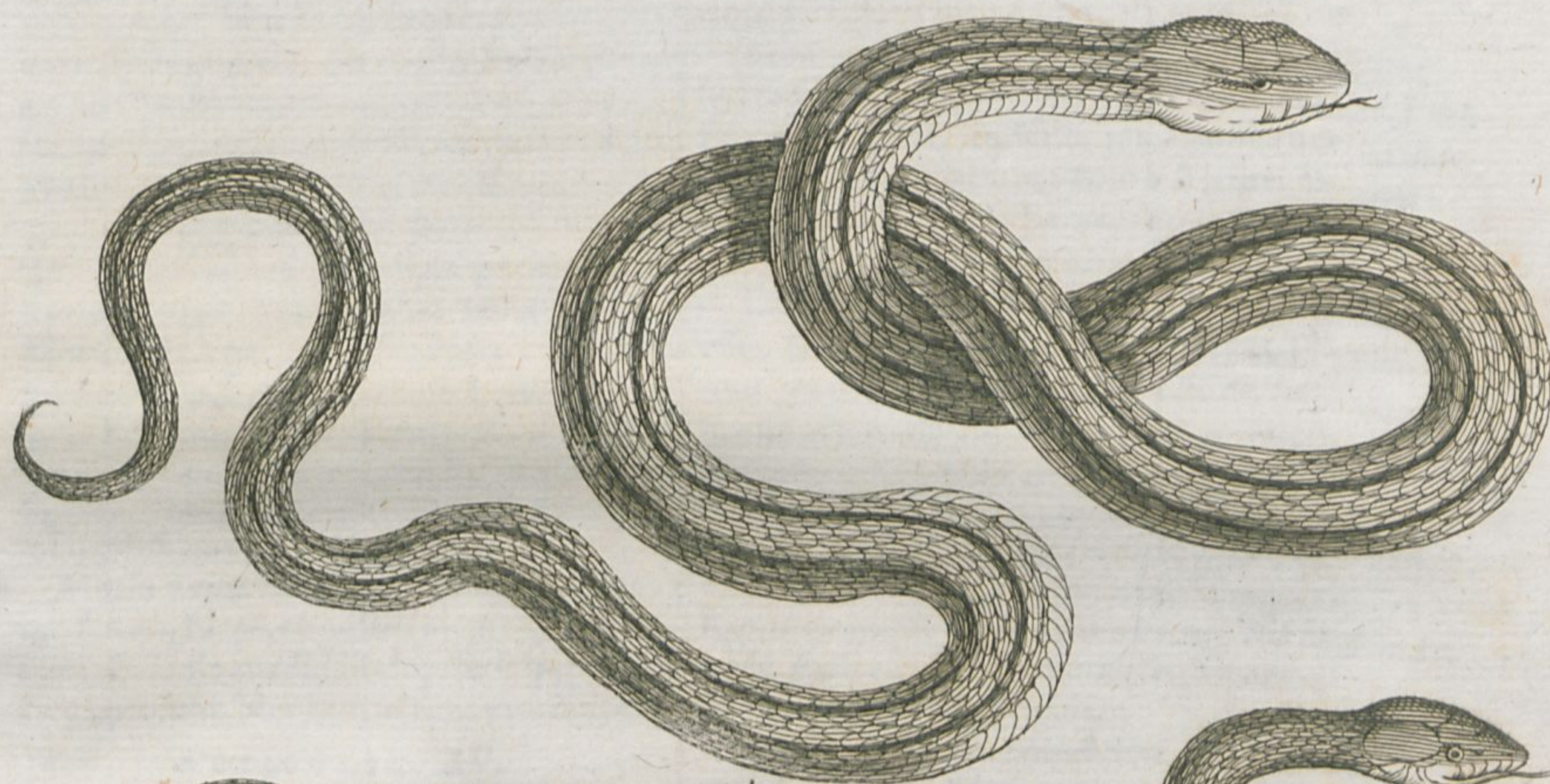
Ambrosin.
H. S. l. 1. c. 15.

Nomen.

Dryinus . Stinckeschlang .

Elaphs .

Anguis Aesculapii Vulgaris .

Anguis Aesculapii

niger Aldrov .

.Ob.
3.
1.

.H.
17.
Phy-
l.4.

fin.
.6.
1.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Bel
l.2.
Fal
zun
14.

Dej

pli
l.3

Am
H.
16
No
E.
A.

De

Æ
O
ta

Bellon. Obs. culosi: seu quòd celeri cursu ferantur. Bello-
l. 2. c. 51. nius cuiusdã serpentis in insula Lemni me-
Fallop. de minit, quam *Laphiati* vocant, eundemq; cum
tumorib. eo qui veteribus *Elaphis* arbitratur. Facit &
14. & 22. Fallopius cuiusdam quem *Cervonis anguem*
 vocat mentionem; ut & *Cerveri angvis*: sed
 cū illum *Caprimulgum*, hūc *Anzam*, quo no-
 mine apud *Patavinos* angvis *Æsculapij* venit,
 vocet, diversos ab isto concludendum est.

Descriptio. De Descriptione ita *Ambrosinus*. Mona-
 chi qui commentati sunt in *Mesuem* pro-
 mulgarunt serpentes quosdam cervinos si-
 miles esse nigris illis, qui multis in regioni-
 bus, & potissimum in *Apuliã* sunt no-
 tissimi, neque multum veneni participant:
 quapropter per hos fortè *Boas* intelligere
 voluerunt. Nos in *Musæo Illustrissimi Se-
 natus Bononiensis*, quod olim fuit doctissi-
 mi *Ulyssis Aldrovandi*, invenimus coloratã
 iconem serpentis, longitudinis trium pedum
 circiter, cujus venter lutei est coloris, & ter-
 gus coloris *Leucophæi*, cum tribus lineis ni-
 gris à capite ad caudam usque percurrenti-
 bus: sub icone hæc nomina extant scripta.
Elope, vel *Elape*, forte *Nicandri*, *Elaphis*
 quorundam, *Laphiati*, incolis *Lemni insulæ*
 apud *Bellonium*. *Elephantias*, forte & *Cer-
 vone*. Quamobrè ut lectores hujus animalis
 figuram contemplari possint, illam hoc in
 loco exhibemus.

Plin. H. N. Morsum ejus volvulosa tormina sequun-
l. 32. c. 5. tur, si *Ætiji Elaps*, cū nostro idem est. Contra
 eum, cõmunia auxilia, illa inprimis quæ urinã
 cient, profunt. Nec non *salsamentorũ* cibus.

ARTICVLVS XV.

De Angve Æsculapij.

Ambrosin. **A**Ngvi Æsculapij nomen à tutelari Æscu-
H. S. l. i. c. lapij nomine inditum est. Dicitur &
16. *Angvis* simpliciter & quasi per excellentiam:
Nomen. quod fortè solus inter serpentes beneficis &
Ælian. H. innocuus sit. *Æliano* est *Pareas*, *Græci* *παρει-
 A. l. 8. c. 12.* α & *παρεία* scribunt, seu *παρεία* *πεφρωμέ-
 νας καὶ μεγάλας παρείας ἔχειν*, quòd maxillas
 quodammodo turgidas habeat seu à *παροίον*,
 quæ vox aliquanto *παῖον* mitem & mansue-
 tum significat. *Lucanus* *Phariam* vocat:
 nonnulli *Pagerinam*. Apud *Hesychium* &
Varinum legitur *πυρρίας*, à colore sic dictus,
 quæ cum hoc eundè esse vehementer dubito.

Descriptio. si spectes, oblongus est sub-
 lutei aut potius porracei obscurioris coloris,
 sed magis circa tergus nigricantis, Pars in-
 ferior albescit paulò in se subviridis. In qui-
 busdam nota quædam formã crucis ex squa-
 marum ordine apparet, si aliquibus credi-
 mus. *Ælianus* lato ore esse dixit; *Ovidius* illũ

Ælian. l. c. qui *Romæ* pestilentia tempore cristis in-
Ovid. Me- signitum, poetica forte licentia. Maxilla den-
tam. l. 15. tibus utrinq; multis valdè acutis armantur.
 In cervice duæ parvæ eminentiæ conspiciun-
 tur, inter quas locus vacuus. *Skeleton* hic ex-
 hibemus. In eo sequentia *M. Aurelio Seve-*

rino observata. *Larynx* nulla, sed *arteria aspera* *Zootom.*
 caput teres, & tonsam, ut fistula, ubilinguæ *Democrit.*
 radix inde inchoans, in cõfinio scilicet ter-
 minantis maxilla inferioris. In tunicã perit-
 onæide, vesiculæ plurimæ ovicularum in-
 star. *Hepar* multo superius ventriculo. Huic
 quidem finietur non illi adhæret *vesicula fellis* è
 vena cavã descendens. *Alterno* latere splen
 pusillus, pisum referens, ruber. *Ventriculi* fun-
 dus corpus uni versũ determinat ferè. *Renes*
 infimi utero proximi, his cava quinque; binos
 insignes ramos mittit. *Intestinum* ferè unũ,
 quamvis *Baldus Angelus* *Abbatius* colon
 distinguit. *Vteri* cornu cavæ applicitum. *Glã-
 dula* oviformis supposita lieni, fundo ventri-
 culi adhærens; glandulæ autem *cholido-
 chus*, perforans ipsam ad intestinum.

Invenitur plerisq; in locis, *Germaniæ*, *Ita-
 le*, *Hispaniæ*, *Poloniæ*, &c. in *Asia* etiam *A-
 frica* & *America*. In *Italia* tam familiariter
 cum hominib. vivunt, ut & in lectis inveni-
 antur. Idem sæpè & in *Lemno* insula accidit,
 ut apud *Leonem Allatum* habetur.

De *Natura* dici potest, benignum quidem
 esse, & mitem, sed qui irritatus feriret. *Pli-
 nius* per mensem lunã instigari scribit, *Am-
 brosinus* juvenis cuiusdã exemplum adfert,
 qui cum eum complicare in nodum conare-
 tur, ita admorsus est, ut copiosus sãgvis pro-
 flueret. Excrementa ejus moschi odorẽ spi-
 rant: vix tamen omnium, aut omni tempore.
Romæ in domibus olim pascebatur. *Nisi in-
 cendijs semina exurerentur, non esset fecunditati
 eorum resistere* inquit *Plinius*.

De *Usu* ita *Plinius*. Prodest vivus cõprehensus,
 & in aqua cõtus, si foveatur ita morsus. *Quin &
 inesse ei remedia multa creditur, & ideo Æscula-
 pio dicatur. Democritus quidẽ ex his monstra qua-
 dam conficit, ut possint avium sermones intelligi.*

Duplicis sunt generis. Alij pallidiores; alij,
 nigredine perfusi quorum icones *damus*. *Wot-
 tonus* totidem *Syriacorum* facit. Alij æris re-
 ferunt colorẽ; nigricant alij. Morsum tumor
 duntaxat & levis inflammatio excipit. In *A-
 frica*, ejusq; in *Mauritania* monte *Ziz* qui va-
 gantur, prandij tempore micæ de mēsis ca-
 dentes legūt. Tales & apud *Pyrenæos* *Bige-
 rones* haberi, testatur *Scaliger*. In *Norvegia*

vaccino aut ovino lacte aluntur, & plarum-
 q; in infantũ cunis, fidi ipsorũ custodes dor-
 miunt: verum si quando incendio domus de-
 leantur, aut pestilentia incolẽ pereant, in an-
 tris conditi ita se propagant, ut incolis gra-
 ves sint. Hujus generis ille fuit, quem *Marsus*
 quidam *Venetijs* circũ ferebat, à *Gesnero* de-
 scripto. Capite erat elegãti & subflavo, corpo-
 re nigricante maculis purpureis distincto. In
 laterib. linea quædam secũdũ longitudinẽ cõ-
 spicua erat, quæ paulo supra caudã termina-
 bat, & infra caput, per spaciũ palmi incipi-
 ebat. *Lõgus* erat dodrãtes quatuor cũ dimi-
 dio, ex plaga orientali delatus. *Veneatũ* non
 fuisse inde patet, q̃ circulator, caput ejus ori-
 d indere

Locus.
Allat. in l.
de opinio-
nibus!
Græcor.

Natura.
Plin. H. N.
l. 29. c. 4.

Plin. l. c.

Usus.
Plin. l. c.

Differētia.

Scalig.
Exerc.

indere soleret. In Angue super omnes tenuis-
simo quem propter innocentiam Neapolita-
ni dicunt *Angioleta*, Bononienses *Bisognola*
sunt hæc singularia. Cor cum cæco quodam
Sever. Zoo- angulo ad basin affurgens, qui cum toto
tō. Demo- corpore & alligato vase figuram refert cal-
crit. p. 368. ceï. *Hepar* bifidum, tum in longum, tum in la-
tum. Uteri cornua sicut & in caprimulgo
angue; talis etiã vulva & vesicula duæ sper-
maticæ hinc atque hinc ad eam formam.

ARTICVLVS XVII.

De serpentibus terrestribus Exoticis,
Indicis imprimis.

PUNCTVM I.

De Boicininga, seu Teutlacocauhqui.

Exotici serpentes varij sunt, quos hic sub
sex punctis trademus. Sub primo po-
nimus *Boiciningam*, quæ & *Boicinininga* &
Boiquira, Brasiliensibus, *Ayug Tapuyis*, Lusi-
tanis *Cascavela*, & *Tangedor*, Belgis *Rætel*
schlange, Mexicanis *Teutlacocauhqui* dicitur.
Tres ipsius descriptiones dabo, quia leones
variant, *Marcgravii*, *Pisonis*, & *Nierembergij*.
Marcgravius est serpens quatuor pedes & tres
digitos longus, Corpore in medio crassiori,
versus utramque extremitatem verò attenu-
ato; in medio a. ubi crassissimus, brachium
humanum prope cubitum crassitie æquat.
Marcgr. Venter illius est planus: Caput cōpressū, sesqui-
Hist. Brasil. digitū longū & latū. Oculi parvi: lingua cæres &
l. 6. c. 14. bifida. Inter cæteros dentes, quatuor habet
reliquis longiores, falcatos, albos, acutos
instar spinæ, quos retrò condere & gingivã
occultare potest. In pelle *squamas* habet, verū
haud talis duritiei. Totum *dorsum* insignitur
catenã pallide flava, hamulis illius figura cu-
bica constantibus, fimbriatis nigro: spatium
a. intermedium inter quemlibet hamulum
fufcescit. *Latera* corporis flavescencia cubis
nigris ordine positis variegantur: nimirum
duplex ordo cuborum nigrorum in quoli-
bet latere, & cuilibet angulo hamuli catenæ
dorsalis, respondet cubus unus lateralis uni-
us seriei, alter alterius seriei respondet, inter-
stitio duorum hamulorum catenæ dorsii. *Ven-*
ter *squamas* habet grandiores reliquis, quasi
parallelogrammas, pallidè flavescentes.
Cauda a. in extremitate adnatum est corpus
parallelogrammum, paululum compres-
sum, constans quasi hamulis catena-
rijs singulari modo invicem aptatis, ut
cymbali modò serpens sonum eo edat, & è
longinquo audiri possit. Quot annorū ser-
pens, tot partes habet crepitaculum hoc.
Serpens decem annorum habet crepitaculū
hoc longum duos digitos aut paulò plus, la-
tum quoq; plus quã semidigitum. Substantia
constat lævi, glabrã, pellucida, sicca, coloris
ex albo & cinereo subfufcescentis. Serpens
est apprimè venenatus, nec Antidotum co-
Piso de Med gnitum contra illud virus.
Brasil. 1. 3. De eodem serpente ita *Piso*. Primo serpens
ille *Bocinininga*, quem *Cascavel* & *Tangedor*

Hispani nominant, propterea quod sonitū
instar tintinnabuli caudã edat, in trivijis juxta
ac devijs locis cernitur, tãque celeriter pro-
reptans, ut volare videatur. Huic tam pern-
cioso colubro, benigna natura, cautionis
quasi gratiã, nolam addidisse, ut illius sonitu,
admonitus quilibet tempeſtively sibi caveat
à vicino hoste. *Brachij* est crassitie, longitu-
dine interdum quinque pedum, *lingvã biful-*
ca, dentibus longis & acutis, colore fusco, & ad
flavum vergente. Quotannis articulus, quo
in festare solet, in cauda crescit, cujus extre-
mitate in anū hominis immissa, mortem in-
fert confestim; venenum a. quod ore vel dē-
tibus infert, multo lætius vitam tollit. Ex vul-
nere mox sanies cruenta effluit, caro livet,
ulcusq; paulatim serpit. Ad remedia extrahē-
tia, vulnus dilatantia, scarificationes, cucur-
bitulas, & si pars læsa intercipi possit, ad vin-
cula festinandū, idq; juncō Iacape cui reme-
dio maximè fidunt Brasilianij; sin minus, cau-
terio utendum est. Interim dum veneni qua-
litas ad cor penetrat, curandum ut interius
præmuniatur *Tipiocæ* haustu, sudoresque e-
vocantibus insistendum. Præsentissimū præ-
cæteris remedium, quod Barbaris, cōtra hu-
jus aut qualiscunq; serpentis morsus restat,
est ipsius nocentis caput, quod contundunt,
contusū emplatri forma vulneri calens ap-
plicant: cui remedio simul addunt, in omni
fere morsu, salivam hominis jejuni, quã per-
petuo partem affectam demulcent. (Plinius
l. 7. c. 2. Galen. l. 10. simplic. Scaliger in *Histor.*
Animal. III. c. 18. hanc salivæ vim quoque a-
gnoscent) A deoq; his duobus Antidotis ni-
tuntur, ut desperent, si in illis voti compotes
non fiant. Ego hæc & similia remedia, quæ
longa illis experientia dictavit, jubente ne-
cessitate, lubèter sum imitatus. Nō intermit-
tendo tamen ea quæ à venerãda antiquitate
& authoribus nobis sunt relicta. Ne nimium
temere hisce novitijs, aut pertinacius veteri-
bus viderer ad hære.

Nieremberg *Dominam Serpentū* vocat, *Nieremb.*
& hæc de ea habet. Non sine naturæ usu rep-
Hist. Exot. tilia sunt: nec minus majestaté creatoris hu-
l. 12. c. 1. militate suã exaggerant, non minus bonitaté
peste suã. Scit pessimis Deus juvare, scit vene-
no mederi: liberalem medicina opẽ è noxijs
istis usurpat. Exordium occupet atrox serpe-
tum genus, *Teutlacocauhqui*, seu *dominã ser-*
pentum Barbari vocant, *viperam* Hispani, sive
ob similitudinẽ capitis sive pestis. Anvis hic
quaternos pedes aut amplius longus, & hu-
manū, ubi mediocriter crassus est, latus: *dorso*
eminẽti, *viperino capite*, *vërre* ex albo palle-
cẽte, *laterib.* opertis, cãdentib. *squamis*, fascijs
tamen pullis per intervalla intermixtis, *dorsū*
fuscū est, luteis tamen lineis sese in ipsã spi-
nã secantib. insigne. Multe sunt ejus serpētis
differẽtia, nō plurimū inter se distantes, & ic-
tū mortẽ inferẽtes, nisi celerrime præsidij oc-
curratur. In spiras, irritatus, aut cōrectatus
ac inæ-

Boicininga .

Boicinininga aliter .

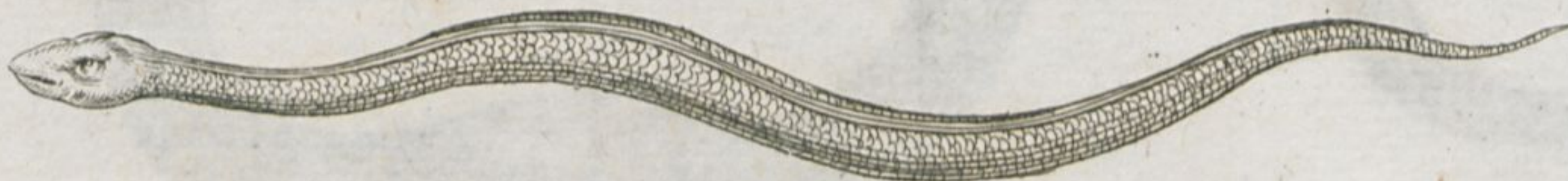
Boiguacu .

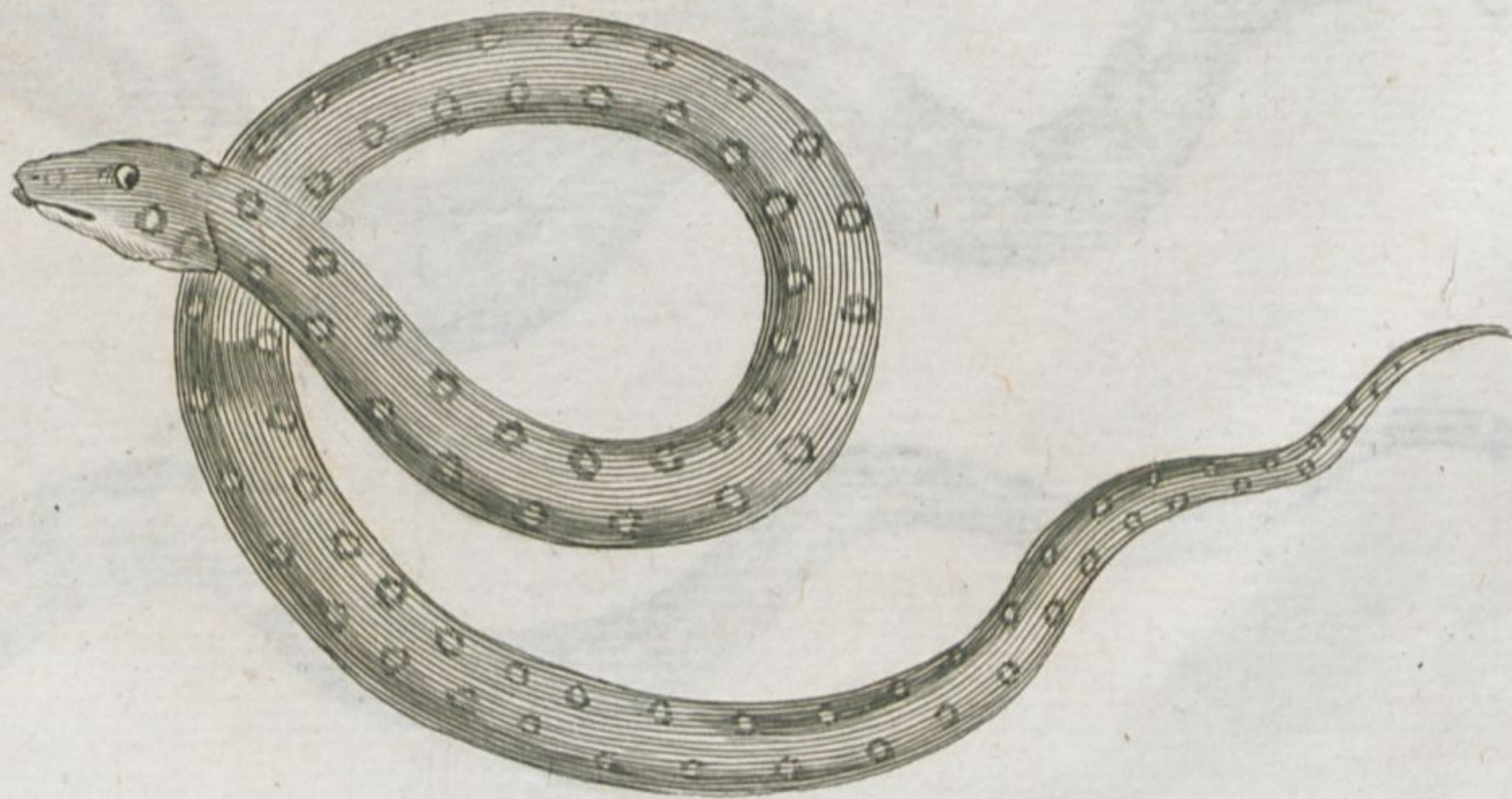
Ibiboboca .

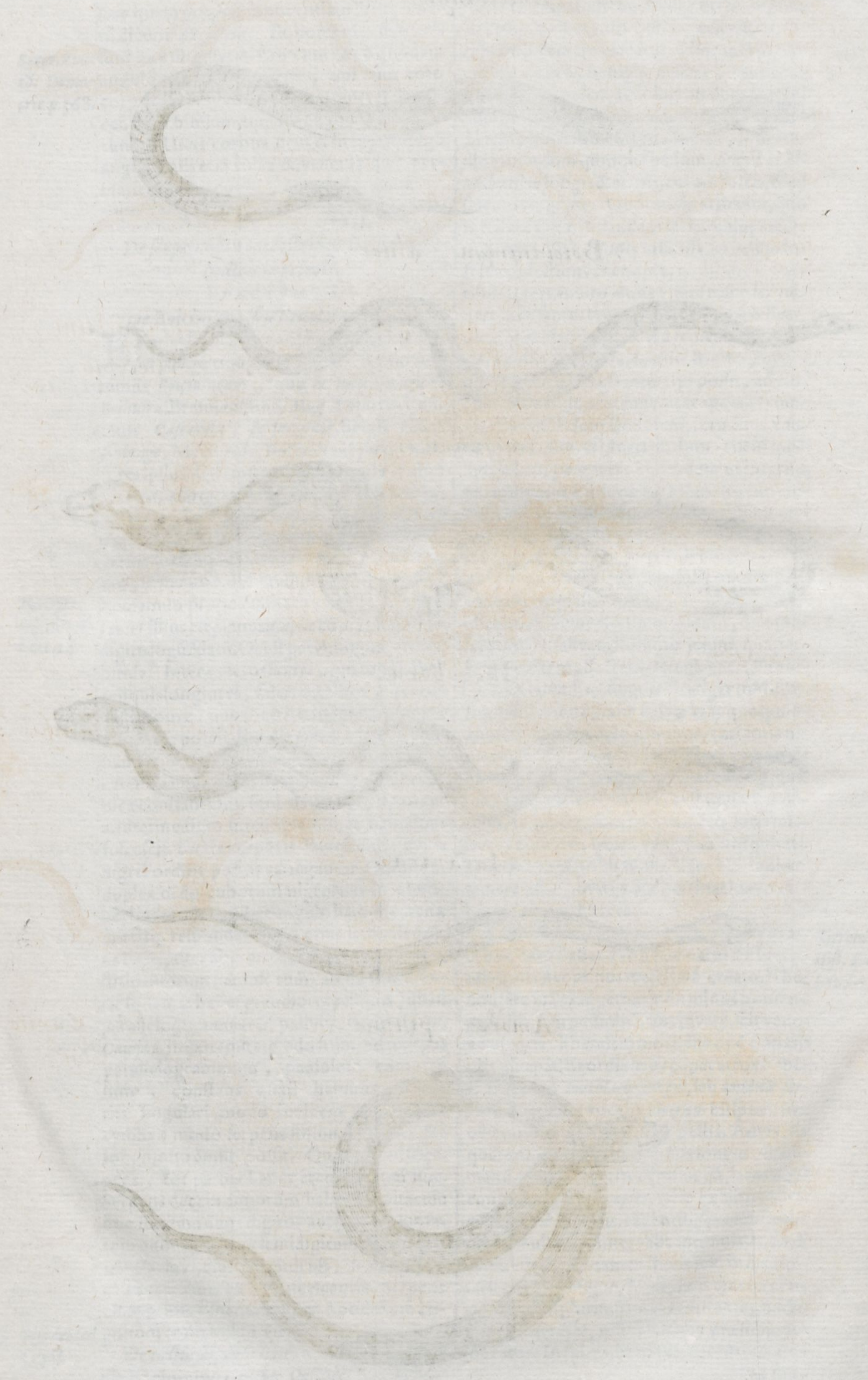

Iararaca .

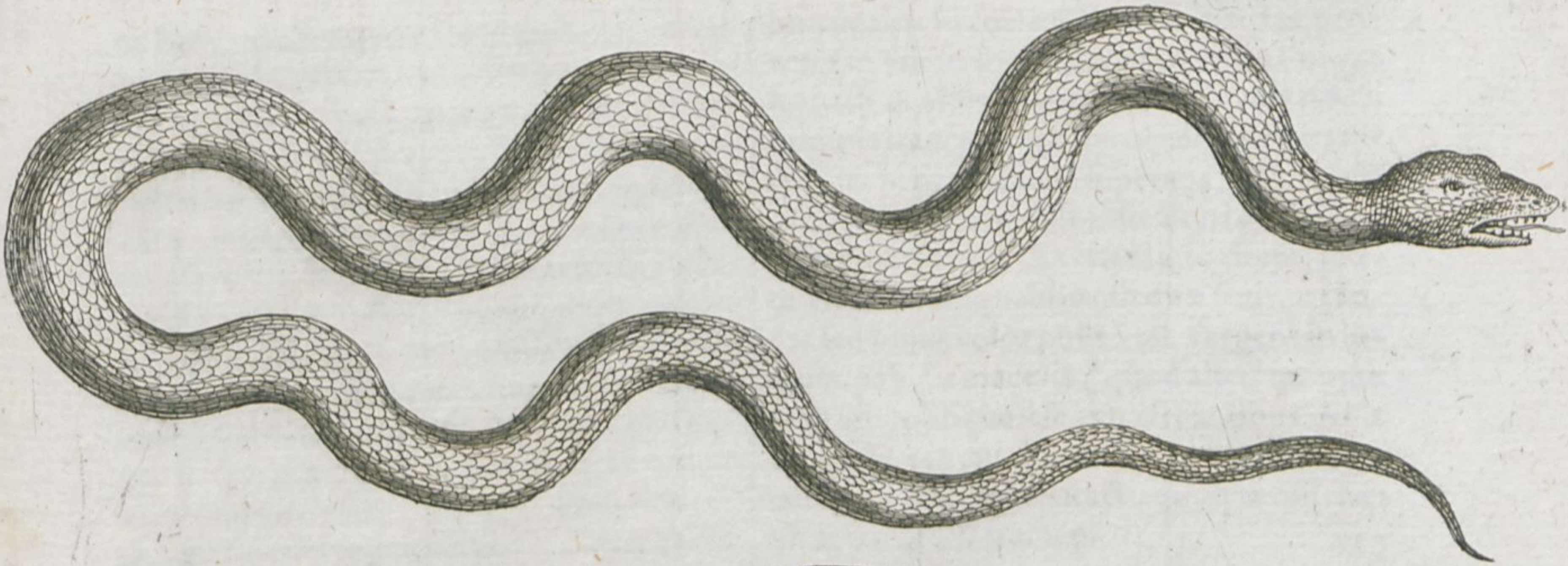
Amore pinima .

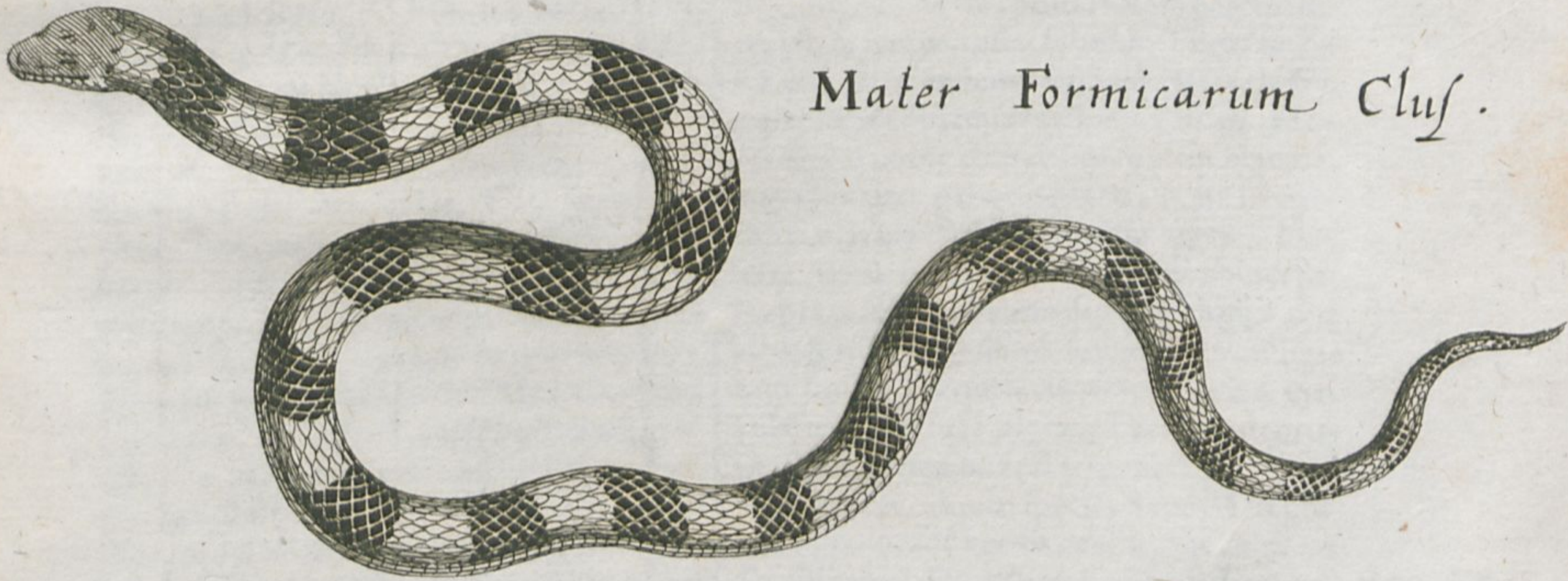
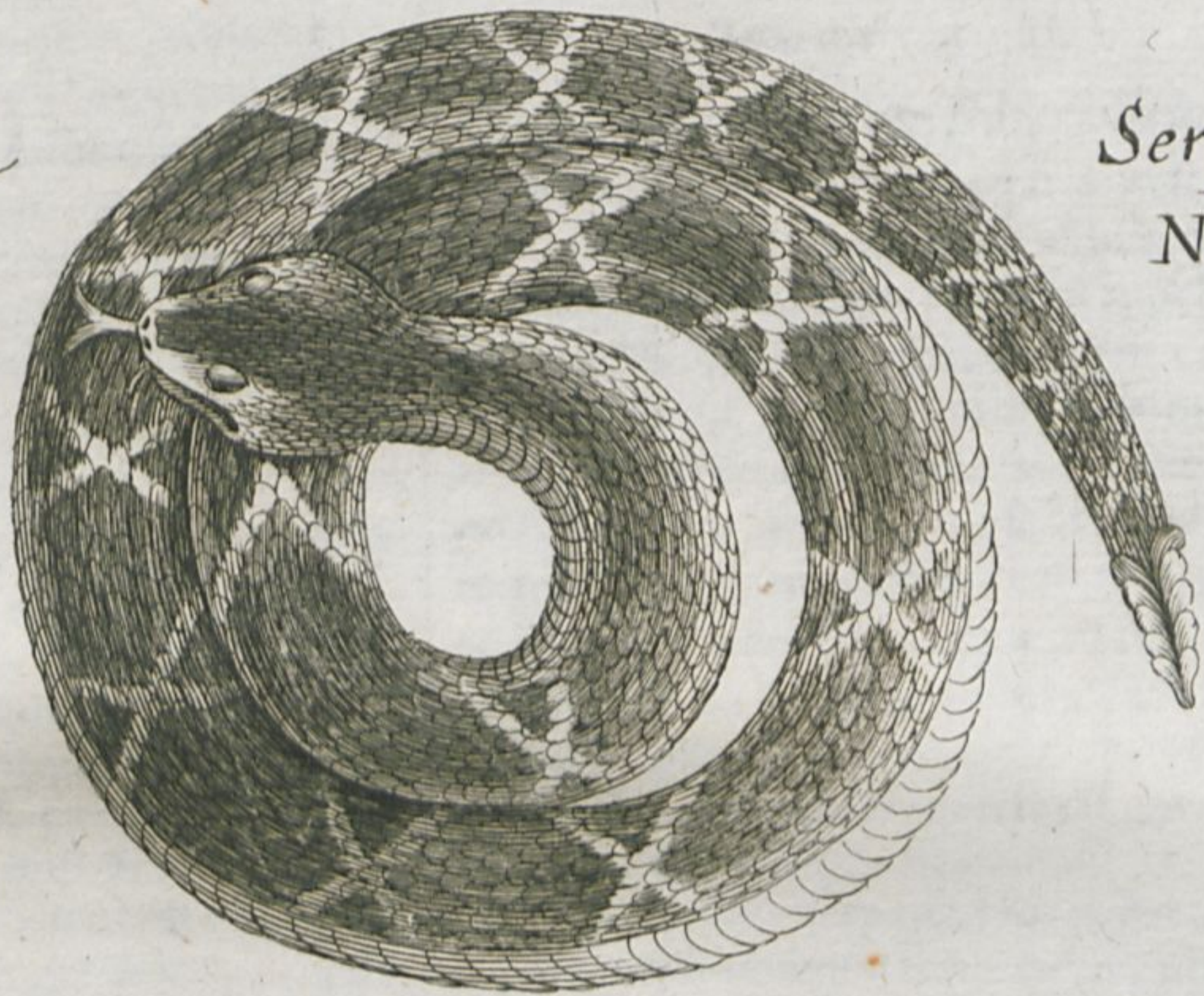
Serpens Indicus . Nieremb .

Tab.vii

Domina

Serpentum
Nieremb .

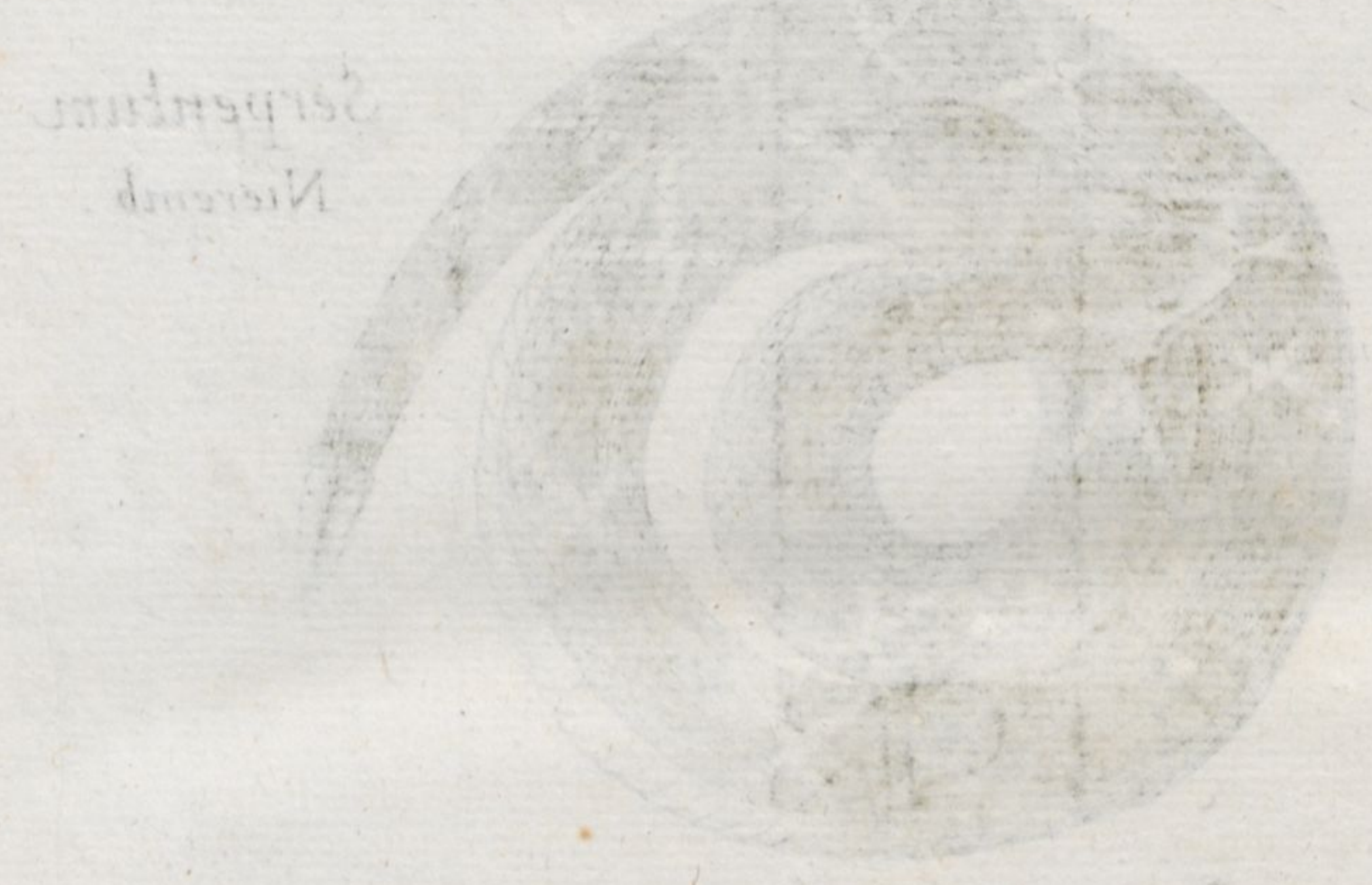
Mater Formicarum Clus .

Serpens Peregrinus ampu-
tato Capite
Clus .

127

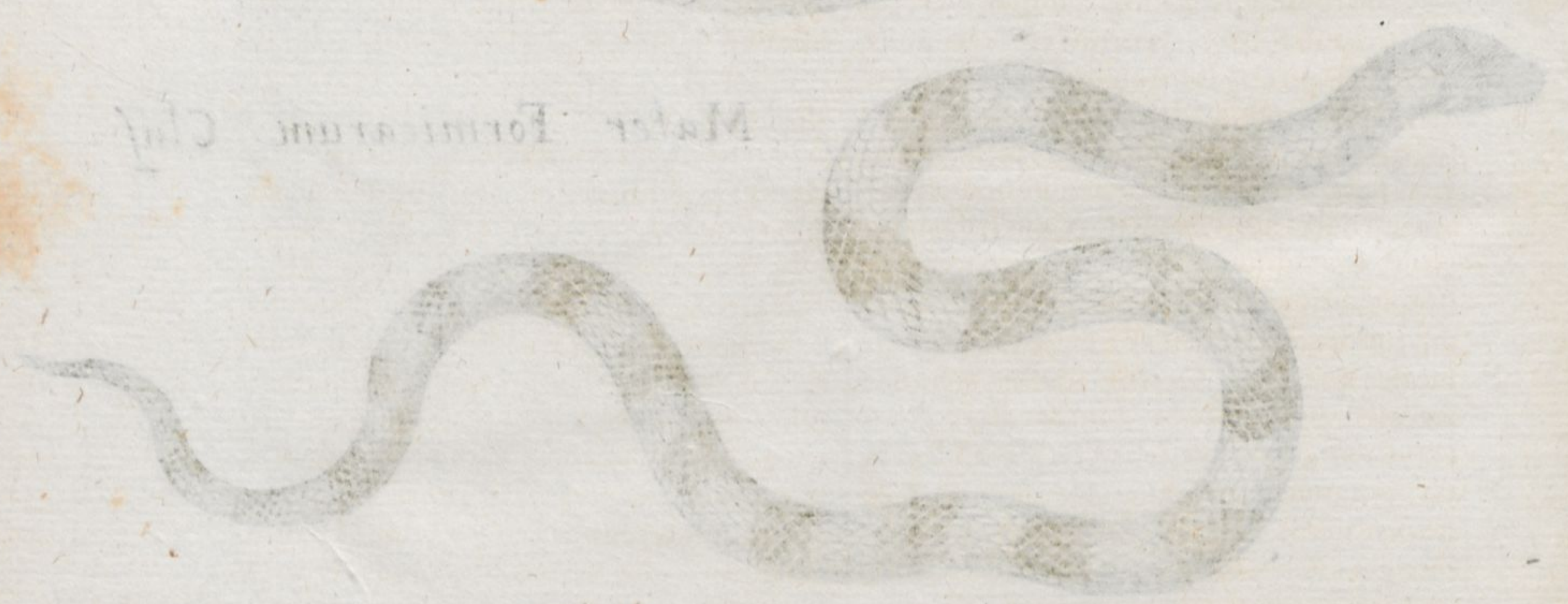
Forma Serpentinis

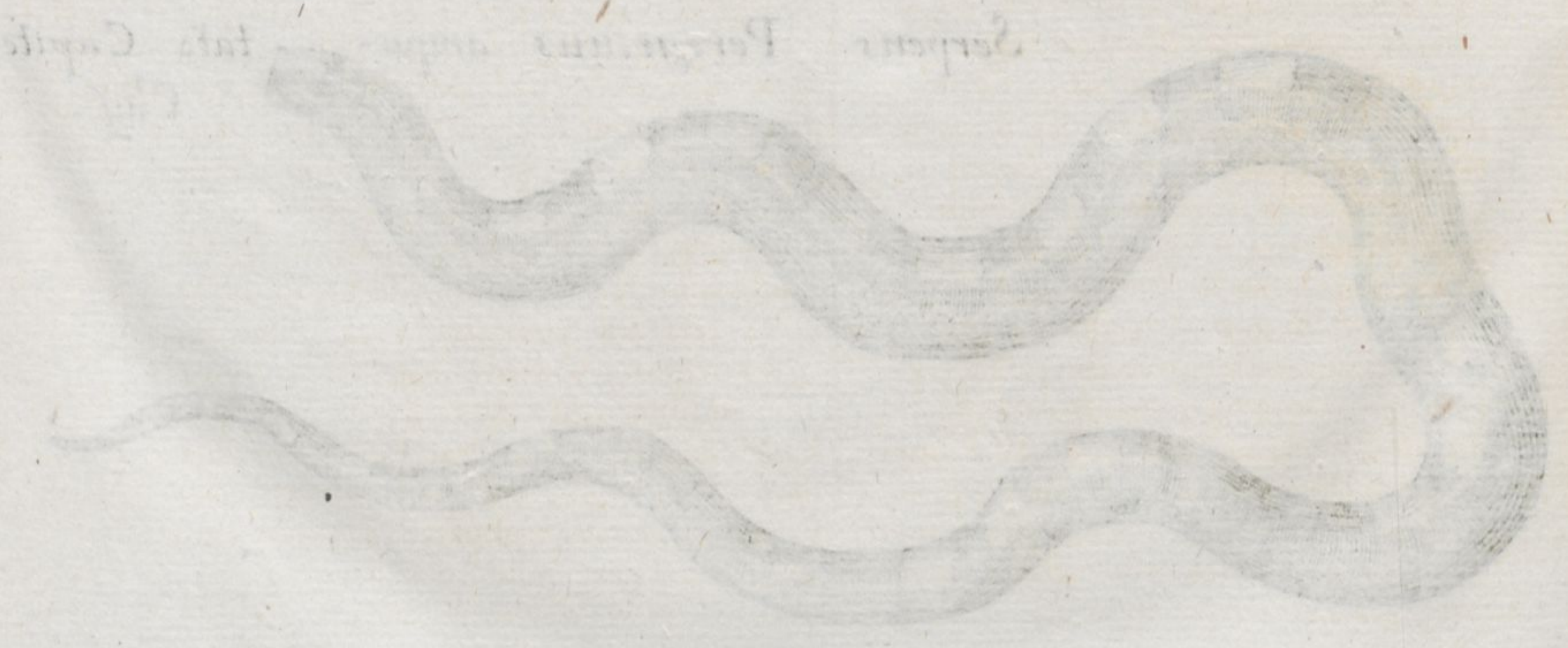
Serpentinus
Nervus

Domina

Mater Formatorum

Serpens Formatorum

ne inæqualiter caput contorquet, sed ita sibi undique cavet, ut nullâ non parte se vindicet ab injuriâ. Excogitatum est ic̄ta humare mēbra terrâq; ob:uere, & ita manere donec omninò cesset do'or, aut morbus sit curatus: prospero magnâ ex parte eventu. Per saxa fertur celeri cursu, at per terrestria plana que (quod mirum videtur) non adeò: Ob quod Mexicanorum quidam à *vento* nomen indidere, vocantes *Hoacoati*. Quot annos natus est, tot accedunt caudæ perstreptentia sonalia, posteriore in parte caudæ vertebrarum instar connexæ. *Oculi* sunt nigri, mediocris magnitudinis. *Dentes* habet supernâ maxilla caninos, quib. jaculatur venenum: utroque a latere oris quinque parvi dentes supernæ maxillæ insunt, sed qui facillè conspicitur à quolibet aperto ore queant. Et sinuosè graditur, ic̄tus, toto corpore hiantibus rimis fatiscit, & viginti quatuor horis transactis à morfu animam dicitur agere. Apprehensos caudâ, Indi, qui eos venantur, tuto tenent appendentes: tamen torquentes collum, perstreptentes sonalibus, corpus illuc huc que jactantes, ac nihil non molientes, ut pænas de venatore sumant. Narrant multi, qui eum serpentem domi alere solent atque educare, annum integrum durare absque cibo ullo potuque, abscissumque caput decem aut amplius dies ferunt apud Panucenses in femoris crassi tudinem, & longitudinem incredibiliter adolere. Norunt cicurari posse permulti, qui eos domi alentes habent in delicijs. Venenum jaculatur caninorum tubulis; cavi n. sunt. Nec desunt, qui affirmant, vivum parere etsi falsò, quemadmodum ex aliorum narratione constat. Cum læsus irascitur, sonalibus concussis vehementer perstreptit, erigitque collum non sine adstantium timore, nec tamen mordet, nisi compressus aut incitatus. Caninis in usus medicos servatis, pungunt Mexicani Medici collum cervicemque, doloris capitis placandi gratiâ, pinguedineque animalis omnium ferè nocentissimi, lumbos perungunt, sedando illorum dolori, aliasque corporis partes dolore infestatas, ac discutunt præter naturam tumores. *Edunt* Indi eorum carnes, ac verissimum esse statuunt, corticalium carnibus, esse præstantiores, ac gustu gratiores. Linteo cōvoluta quantum velis, tenui raroque, ita tepescit illa feritas, ut vel à puero quolibet circa formidinem, aut noxam ullâ de ferri possit. Ajunt *caput* hujus serpentis alligatum collo, instar viperini, gutturi morbidò ferre suppetias; Febrientibusq; medentur puncturæ serpentium omnium, quibus natura appendet sonalia, humano stercore duarum unciarum pondere, ex quâ congruenti propinato, aut commanso, *picietl*, & admoto vulneri, item corniculis cujusdam arboris vulgaris novi orbis tusis, atque applicatis. Est etiam

huic malo cōvenientissima Chipato ac provenit in calidis locis Novæ Hispaniæ ubique ferè. Est & alius serpens, *teutlacoutraubqui* quoque nuncupatus, quinque; dodrautes interdum longitudinem superans, & humerū crassitudine, nec dissimilis alteri ejusdē nominis tum formâ, tū veneni atrocitate, præterea etiam & sonalibus, in quæ finitur cauda: sed hujus color pullus est, vergens in luteum, pallidis maculis (quod alteri quoque contigit) oblique sese interfecantibus. Ajunt eam esse veneni hujus vim, ut non ic̄tu tantum, verum contactu quoque officiat: unde sortitum nomen.

PUNCTVM II.

De *Ibiboboca* & *Boigvacu*.

Ibiboboca & *Piso* & *Marcgravius* describunt. Ille ita de ea *Ibiboboca* Brasiliensibus, angvis pulcher, Lusitanis *Cobre de Corais* appellatur, *Marcg. Hist. Bras. l. 6. cap. 13.* duos pedes longus, pollicem autem crassus, colore niveo, & nigris, rubrisque maculis variegatus. Morsus illius venenatissimus, non extēplò vitam depascitur, sed tardè se promovet. Sanatur emplastro è capite serpentis cōcinnato, & efficaciter appposito. Pulvis plātæ *Nhambi*, tū & succus foliorū *Caapeba*, & *Cajatia*, vulneri instillatus, extrahit virus.

Exactius paulo *Marcgravius* suum depinxit. Ita n. de eo. *Ibiboca* Brasiliensibus; *Cobra de Corall* Lusitanis: serpens duos pedes longus & pollicem humanum ferè crassus, ubi crassissimus; nam versus posteriorem partem teres est, & acutus, instar subulæ. Totus *venter* est albus & splendens: *dorsum* & latera tincta. *Caput* habet squamulas albas cubicas, ad oras nigras, hinc cinnabria sequitur macula, cujus squamæ per oras nigræ, & ita semper rubra macula est, hinc sequitur nigra, hinc alba, iterū nigra hinc rubra & sic deinceps. Rubra macula plus uno digito est longa, duæ albæ & tres nigræ simul sumptæ sesquidigitum longæ, æquales inter se: nigræ a maculæ totaliter sunt nigræ, albarum autem oræ nigræ, venenatus est serpens.

Boigvacu aliquot species habet *Marcgravius*, quas ejusdē verbis exhibemus. *Boigvacu* Brasilianis *Cobra de Veado* Lusitanis. Erat pellis septem, & semis pedes *Rhynlādicos* lōga, in medio corpore undecim digitos lata, sensim versus caput & caudâ in angustiorē latitudinem vergens, ita ut eo loco quo caput abscissum, tantum circiter quatuor digitorū latitudinem haberet, & in caudæ extremitate paulo minorē. Tota autē pellis squamis erat tecta certa serie dispositis in ventre majorib. in dorso minorib. ut in omnib. serpentibus: Elegantissime autē erat variegata; nēpe per mediū dorsū secundum longitudinē maculis nigris, q̄ cathenæ cujusdā majorib. partib. cōstatis figurâ quasi referēbāt, ad latera autē utrinq; palmū inter se distātes maculæ nigræ rotundæ fere, in quarū centro albo macula itidē

rotunda, magnitudinem autem hæ macula habebant majorem imperiali: inter hæc, attamen extra illarum ordinem, versus ventrem iterum utrinque duæ series minorum macularum nigrarum discurrebant. Eiusdem coloris & similibus maculis accipiebam Septimo Augusti 1638. Sed majorem priori, crassities n. corporis medij erat tredecim digitorum, longitudo a. octo pedum & supra. Eiusdem speciei unum accepi vivum tertio Augusti 1638. similibus maculis; longum quinque pedes & quatuor digitos; crassum vero, ubi crassissimus, semipedem. Carnem habebat albam angvillæ similem. Cor exemptum è corpore per quadrantem horæ subsiliebat. In postica parte corporis, septem digitorum intervallo ab extremitate caudæ duos breves unguis habebat quasi avium, circa anum nimirum. Duplicem ordinem dentium acutissimorum, in utraque maxilla. Caput latum & supra oculos in duo tubera clatum.

Eiusdem speciei ingentem accepi sexto Octobris 1638. inquit Marcegravius, cujus longitudo erat octo pedum & semis; crassities ubi maxima, quindecim digitorum: eratque valde nigro & albo variegatus. Carnem habebat albissimam & pinguem. Carnem sepelivi, & ossa post quadrimestre spatium exemi pro scelecto. Pellem tomento replevi. Spina a. dorsi ossibus constat, & costæ dura spina. Duplicem ordinem habebat dentium in utraque maxilla, quæ itidem duplex erat. Dentes sunt acutissimi, paulum incurvi, acus pectinum referentes, splendide albi coloris, instar matris perlarum politæ: serpens hic vocatur à Brasiliensibus Boaguacu, i. e. magnus; nam vidi qui integram capream deglutiverat. Non sunt venenati & caro illorum comeditur.

Alterius speciei mihi allatus decimo quinto Novembris 1639. cujus longitudo erat quatuor pedum & unius digiti crassities, ubi maxima, quinque digitorum. Squamis in ventre argentei coloris splendidissimi, reliquo corpore, nigro & albo variegati. Cauda quasi è sex annulis composita erat argenteis. Sex acutos dentes habebat in utraque maxilla.

Habui etiam ferrei plane coloris & in ventre albi, longitudine trium pedum aut circiter, crassitie ubi maxima, duorum digitorum. Habitat in ædibus & ova gallinarum exforbent. Sæpius inveni in ædibus & extra planè virides, duos aut tres pedes longos, crassitie digiti articularis. Amplum his os & nigra lingua: suntque admodum venenosi, vocantur à Brasiliensibus Borobi.

Piso Med:
Bras. l. 3.

Piso eundem serpentem paucis nobis ita exhibet. Boiguacu sive Iboya. serpentium omnium facile maximus, pectus ferè hominis crassus, Lusitanis Cobre de

Veado dictus, quod Dorcades integras devoret, idque sugendo potius, quam mastigando. Ex horum genere quidam octodecim vel quatuor & viginti pedes reperiuntur longi: Cineritio, spadiceo variegato sunt colore. Non æque veneno, ut multi alij, turgent. Carne eorum non solum Indigenæ & Nigritæ, sed & nostrates vescuntur. Famelicus hic angvis vel ex dumetis profilit, caudæque suæ nitens, horrende se erigit & strenue cum feris & hominibus luctatur, & sibilat irritatus, vel ex arbore insidiosè in viatorem desilit, eumque validissimis cingit amplexibus, ita ut vel sola complexione interimat: nec minus validi atque feroces existunt duo ingentes illi Arabo & Cucuraciu, hominibus æquè ac capreis insidiantur. Quippe omnes hujus generis solidis vertebis & costis præditos ex Anatome animadverti. Ictus eorum vix censetur venenatus, & per se aliquando, etiam si nullo vel leviori saltem adhibito remedio, curatur. Ita ut hi inter non venenatos serpentes, de quibus passim auctores multa testantur, debeant numerari: quibus Caninana, Macina, & Voicia annumerare licet, quod nihil vel parum saltem hominibus nocent.

His similes sunt serpentes in Regno Senegæ, si Aloysio Cadamusto credendum est. Duorum n. pedum mensuram excedunt: alas, nec pedes habent ut serpentes, alioquin immensi, & tantæ quidem vastitatis, ut integras capras hauriant, nec lancinent, solidè devorent. Ferunt incolæ, serpentes hujusmodi congregari statis anni diebus, & migrare in loca quædam, ubi formicarum est vis magna, quibus & color albicans quæ suapte natura humiles quasdam casas instar specus serpentibus extruunt.

Nam ore terram portant, & ferruminant absque calce. Diceret clibanos aliquos vel ruscula in ordine disposita. nam ex hujusmodi casis videbis centum & quinquaginta continenter subordinatas, ut alteram sequatur altera, miro naturæ ordine. Sed & contumax viribus serpens quidam est Thema, cui Cabuilia enim idem est, atque cum quinque pugnant; in obvios n. impetum facit, eaque vi opprimit, ut si collo semet se advolverit, strangulet interimatque, aut salvo homine ipse coluber disrumpatur suo obnixu. Qui hujus naturam novere, eum deludunt, opposcentes arborem aut aliud cujus nexu disrumpatur, putans comprimere hominem, ut ita tandem convulsus intereat.

Nierzb. H.
E. l. 12. c. 43

Nieremb.
H. Ex. l. 12.
cap. 41.

PVN-

PVNCTVM III.

De Boitiapo, & Iraraca.

Marcg.H.
Bras.l.VI.
cap.14.

Boitiapo Brasiliensibus; Lusitanis *Cobra de cipo* serpens septem aut octo pedes longus, brachium humanum crassus: Teres ac in postica parte instar subulæ acuminatus; coloris olivacei, in ventre flavescens. Vestitur squamulis elegantibus quasi triangulatis. Vicinat raris; Est venenatus. *Iraraca* brevis est hic serpens raroque semicubiti longitudinem excedit, venis quibusdam in capite prominentibus instar viperarum, & haud aliter quam ille stridens: rubris & nigris maculis insignis, cæterum terreo colore: Ejus morsus venenatus non minora adfert symptomata, quam vel reliquorum serpentum, exceptis ijs qui lentè & clam vitam depascuntur. Ipsa fera postquam vulnus infixit, à cute, cauda, capite & intraneis repurgata, & in aquâ radice Iurepeba, cum sale, oleo, porro, anetho & similibus cocta, à vulneratis comeditur, magnoque illis solet esse præsidio. Convenit denique præ cæteris, *Caatia*, quæ merito *Herva de Cobras* dicitur, quod foris & intus exhibita, hujus aliorumque serpentum morsus facile restituat. Idem feliciter præstant acini arboris *Suibira*, contusi & morsibus applicati.

PVNCTVM IV.

De Caninana, Serpente mansuetissimo, Apochycoatl, & Alatis.

Piso Medi.
Bras.l.3.

Caninana Serpens, ventre est flavo, dorso autem viridi, octo circiter palmos longus, inter minus venenatos habetur: ovis vicinat & volucris: Capite & cauda resectis, ab Afris & Americanis comeditur. De peculiari illius Antidoto, nihil adhuc certi affirmare possum. Vulgaribus alexipharmacis sive Europæis, sive indigenis supra enarratis, malum si quod infert facile expugnatur. Familiare autem illud decoctum antidotale, ex radice Iurepeba, cû pauxillo salis huic aliisque morsibus vel puncturis venenatis sæpe applicandum est, nec non fructus Ananas viridis, isque in cataplasmatibus modum contusus. Denique si necessitas ulterius urgeat, pars læsa scarificetur, moxque vivus gallinaceus pullus imponatur.

Nieremb.
H.E.l.12.
cap.40.

Alii vidimus ab Indis, ait Franciscus Hernandez deliciarum gratiâ, *colubros* quosdam *virides*, qui allati ab agris, pollicari tantum magnitudine, in femoris crassitudinem applicentur & adolescant. Ubi pro antro est illis dolium stramento indulgentiæ gratiâ

emollitum, ubi magnâ ex parte quiescunt, vivuntq; nisi cum edendi est tempus. Tunc n. egressi cubile, aut humeros heri amice conscendunt, benevolè terrifici animalis amplexus tolerantis, aut è pistillis, in medio contracti in spiras, rotamque magnam æquantes, innocentissimi vescuntur oblati, atque quiescunt.

Serpens quidam est apud Pamerenses *Nieremb.* quinos prolixus cubitos, & quattuor digitos latus, Squamis nitidis, albo nigroque variantibus colore: *Apachycoatl* vocatur, & morfu minime exitiali.

Alati serpentes in Floridâ reperti alis eatenus instructi, ut posse tolli è terrâ & volare demissè viderentur. Americus Vesputius quoque invenit Indos piscatores, qui serpentem alatum craticulæ lignæ impositum asabant. In tugurijs complures ejusmodi serpentes vivos habebant, quorum pedes vinculis alligati, faucesque funibus contractæ erant, ne quid hominibus noxæ inferrent.

PVNCTVM V.

De Bojobi, Tetrauchcoatl, Tleoa seu igneo, sanguineis & Trinhutli.

Bojobi Brasiliensibus, Lusitanis *Cobre Verde*, ulnæ est longitudine & pollicis crassitie, coloris porracei & pulchre micantis. *Piso. Med.* *Bras.l.3.* difficilis gaudet, neque ulli nocet nisi irritanti: morsus tamen illius venenatus, remedio quamvis eximio vix cedit. Radix a. illa nodosa herbæ *Caapia* contusa & ex aqua pota, summopere prodest, cæterisq; herbis Antidotilibus, facile palmam in hoc casu præripit. Miles quidam gregarius anguem hunc inter arbuscula latitantem, dum pede forte conterit, ab eo in femore demorsus, paucis post diebus, toto corpore tumefacto & livescente, deficiente radice *Caapia*, cæterisque remedijs frustra adhibitis, præsentibus commilitonibus, quam miserrimè expiravit. Idem videtur cum illis de quibus supra ex Hernando.

Tetrauchcoatl serpens est tres dodrantes longus, ac digitum crassus, cujus ictus pestilens est; *dorsum* nigrum, *venter* candescens ex pallido, & rubescens infernâ caudâ, *venter a. & cauda* punctis nigris conspersa, *caput* nigrum, ac torque circumcinctu luteo. Remedium morsus est, ictum locum sugere, sed commanso prius piciet, ne venenum nocent præsidium adferentibus, quod etiam velut egregium antidotum admoveere expedit vulnere; nec solum adversans illatæ noxæ, sed ipsi quoque serpentibus infensum & inimicum.

d 3

Tleoa

Tleoa s. igneus coluber angvis est sesquidrantem longus, ac digitum crassus *squamis* albis, nigris, fulvis, fuscisque distinctus. *Caput* est viperæ nostratis capiti simile, caudaque juxta finem subito attenuata, intervalloque binum tantum digitorum, quæ desinit in sonalia. Lethalem infert morsum, urentemque unde evenit ei nomen. Cum incedit, in latera utrimque se convolvit, ac lento procedit gressu. Contra ejus morsum ajunt conferre tusam radicem herbæ, quam vocant ancota. Idem auctor scribit de thecoat, s. ignito serpente: Coluber est sex dodrantum mensuram adolescens, triumque digitorum crassitudinem. Vivit montanis locis, & lethalem infert morsum: color est fulvus, sed dilutior circa ventrem, ac vergens in cinereum sinuosè incedit, in utraque sese latera contorquens, vivit in montibus Teportlanicis.

Nieremb.
H.E. l. 12.
cap. 31.

Nieremb.
H.E. l. 12.
cap. 32.

Sunt tamen *alij serpentes*, qui aspectu referant ignem, octo pedibus longi, colore sanguinei, qui noctu inflammati apparent, ut ignis aliquis videatur, quemadmodum Antonius Herrera prodidit. Scribit quoque Franciscus Hernandus vocari *cumcoat* colubrum, qui nocturnis tenebris splendeat, qui & letifer mortu, quatuor longus cubitos, & brachium crassus.

Nieremb.
H.E. l. 12.
cap. 46.

Serpens est Panucinus, longus ac latus, albis & nigris distinctus maculis, trinitu vocatus, quod caudâ, quæ præacuta est, lethaliter pungat.

PUNCTVM VI.

De quibusdam Veterum serpentibus.

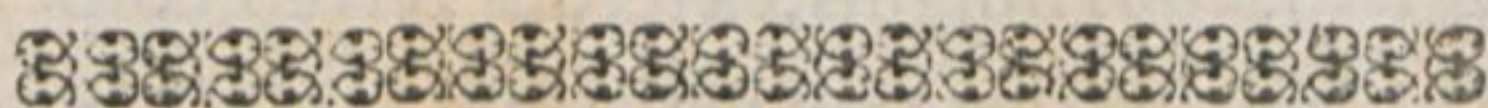
PRÆter hæc quæ jam enumeravimus serpentum genera, sunt & alia apud veteres obvia, quæ difficulter ad jam explicata referri possunt. Facit Ælianus cujusdam *Hyæne* dicti mentionem, quem utriusque sexus participem esse narrat. Altero anno marem, altero fæminam observari. Ad stipulatur eidem Orus. Nicander quasdam *Libyas* angves inter innoxios recensuit. Suidas scribit de *Argolis* serpentibus, quos Alexander Argo Pelasgico Alexandriam deferri, & in flumen pro extingvendis *Aspidibus* conjici curavit. Gesnerus *Mergolos* e iam nominat, ex Africa delatos; sed qui & quales sint, non addit. A Helychio & Varino *telasos eidas opeos* nominatur.

Nicand. in
Theriactis.

Ælian. H.
A. l. 17. c. 2.

Clitarchus etiam, referente Æliano, serpentes in India sedecem cubitor. generari scribit: alios etiam multò minores pigmentis distinctos. Virtus enim à capite ad caudam pertinentes habere, alias æreas, alias argenteas, nonnullos rubras, alias aureas,

easdemque celerrimè pestifero ictu interficere. Meminit & alterius, punice coloris, quem forte *Porphyrum* Ælianus vocat, Strabo, apud Indos dodrantali magnitudine, capite candido, dentibus nullis, quem venatores in montibus meridiei obversis, ex quibus Sardijs eruitur, indagant. Non mordet, sed vomitu ejus conspersus locus subitam contrahit putredinem. Quapropter, caudâ suspensus, duplex veneni genus eructat; alterum nigrum & speciem electri referens, quod à vivo ejicitur: alterum simpliciter nigrum, de ore animantis prodit. Illud grano sesami exhibitum, cerebrum per nares excutit: hoc tabem inducit.

CAPVT II.

De Serpentibus Aquaticis.

ARTICVLVS I.

De Hydro seu Natrice.

Tantum de Terrestribus serpentibus, sequuntur *Aquatici*, nempe *Hydrus* seu *Natrix*, *Natrix torquata*, *Natrix rubetaria*, *Boa*, *Hydrus marinus*, *Scolopendra marina*, & quidam *Exotici*. *Hydrum* ἀπο τῆς ὕδατος ab aqua nempe dici, clarum est. Cretensibus est *καρογός*; alijs *ἐνυδγός*, quod nomen generale est de illis quæ in aquis vivunt; Nicandri interpreti *χέρονδρος*, quod in aquis & terrâ divagetur. Latini vocant *Hydrum*, masculum, *Hydrum* Athen. H. A. fæminam, cujus nomen Ælianus Dryino imposituisse videtur, dum ait Hydras in Cercyra genitas, maligno flatu hominem persequentem reprimere; *Natricem* à nandi peritia; *Colubrum aquaticum*, quem tamen Plinius, dum jecur colubri aquatici & hydri tritum lithiasi subvenire scribit, ab Hydro; distingvit; *Lutricem*, denique, quod apud Gazam legitur. Belluacensis & author libri de natura rerum, Naderæ serpentis Germanici meminit, crassitudine brachij, colore ventris luteo, & dorso virèti, halitu adeò noxio, ut in cortice virgæ recenter cassæ, & ori admotæ, vesicæ felleæ excitentur; imò fulgens gladius lingua veneno inficiatur, quod ad summitatem usque gladij deferatur. Pede hominis vulnerato, venenum statim in totum corpus penetrat. Idè ictus confestim suspenditur, ne ascendere possit.

Ambros. l.
1. c. 17.
Nomen.

Athen. H. A.
l. 8. c. 13.

Pulcherrimos serpentum in orbe terrarum Plinius facit; sed nullis serpentum inferiores veneno. Nicander caput plenum & humile adscribit, & dum terrestrem squalidum prodit & decolorem, videtur aquatico pulchritudinè vindicare. Alioquin aspi-

Descriptio.
Plin. H. N.
l. 29. c. 4.

Chersydrus Greuini Hydrus Natrix .

Natrix Torquata .

Natrix Rubetaria .

Natrix Rubetariae sceleton

Serpens Marinus .

178
Naturgeschichte der Thiere

Naturgeschichte der Thiere

Lo

Ge
fer

Ar
L.
V

V
or

Ar
Ph

N

R
A
L.

C
R

aspidem formâ referût; cervicem si excipias, quæ non ita lata conspicitur. Cinereo quoque sunt colore, & quibusdam maculis spectabiles, *Lingvam* bifidam habere, (falsò ducas ponunt) commune illi cum alijs serpentibus.

Locus. Stabulantur in Cercyra teste *Æliano*, in lacu Mycleo, circa Terracinam in Italia: in palude Agnani inter Puteolos, & Neapolim, quos ipsi vidimus, in aquis calidis & Thermalibus. Idèdò redemptores balnearum ad Limagum lacum; laminas ferreas crebris foraminib. pervias emissariis obdunt, ne alveos subeant. In aquis etiam corruptis plerumque reperiuntur. Adventante hyeme subterraneas cavernas eligunt, in ijsque ad vernum tempus latent. In aquis autem præcipuè versantur; exsiccatam terram petunt, victus conquirendi gratiâ. Extra aquas etiam ova parere, *Aristoteles* prodidit.

Gesner. de serpent.

Arist. H. A. l. i. c. 1.

Victus.

De Victu hoc tradit *Virgilius*, piscibus & ranis vesci, gulososque esse. Unde *Nican- der* *ἰχθυόσφι* vocavit. *Virgilij* verba sunt.

Virgil. Ge- org. l. 3.

Est etiam ille malus Calabus in saltibus an- gvis, Squamea convolvens sublato pectore terga, Atque noris longam maculosus grandibus al- vum.

Qui dum annes uli rumpuntur fontibus, & dum

Vere madent udo terra ac pluvialibus Austris, Stagna colit, rarisque habitans hic piscibus a- tram

Improbis ingluviem, ranisque loquacibus ex- plet.

Postquam exhausta palus, terraque ardore de- hiscunt

Exilit in siccum, & flammantia lumina tor- quens

Sævitur agris, asperque siti, atque exterritus estu.

Aratus in Phenom.

Rectè ergò *Aratus*, ranas hydrorum ci- bum dixit. Fallitur tamen sæpe ab *Ægypti- aca*, quæ *Cherfydrum* eminus conspicata, frustum arundinis transversum arripit & gestat ne deglutiri possit: nec ille tam aperto ore ut utrumque absorbeat.

Natura.

Ad *Naturam* duo spectant, venenum, & la- pis quem in capite gestat. De veneno abe- unt in diversa auctores. *Cardano* nihil venenati habent, si per vipersas undam inco- lentes, *Cherfydros* intellexit *Cælius Rho- diginus* in terra sæviorem, minus in aqua fa- cit. At *Ælianus* ex *Apolloodoro* tam per- nitiosum scribit, ut & cadaveris ejus con- tactus perimat. *Plinius* nulli hac in parte serpentum generi inferiorem dicit, ut supra allatum. *Columella* denique, exsiccata u- ligine, in qua Natrices morabantur, cæcos

Rhodigin.

Ælian. H. A.

l. 8. c. 5.

Columella.

RR.

allatum. *Columella* denique, exsiccata u- ligine, in qua Natrices morabantur, cæcos

sæpe morbos contrahi, quor. causas Medici perscrutari minimè possint, addit. Ut ut sit, *Dædalus* & *Euridice* *Orphei* uxor, icu *Cherfydri* perijsse traduntur. *Lapis* à deglu- bito evomi creditur. Quidam eum caudâ suspensum folijs lauri suffiunt, & per Deum ut lapidem ejiciat, orant, quod non minus superstitiosum quàm blasphemum est. *Hol- lerius* vas aqua plenum suspenso subjicit; lapis ejectus totam absomit. Sed de eo a- libi.

De veneni signis ita *Nican- der*.

Veneni si- gna & me- dela.

Pessima quas fecit plagas hæc signa sequun- tur.

Arida tota cutis circum putret horribilem- que

Elevat aspectum, magni ignisque dolores

Tandem hominem interimunt, mox plurima pustula surgit,

Ac alia ex alia bulle se parte rependunt

Et miserum diris turbant affectibus agrum.

Adde his, vomitum cholerae fatidæ, quem vel tertiâ horâ, vel tertio die mors ex- cipit: vulneris dilatatio & nigredo, ex qua nigra & fatida sanies extillat, quod apud *Æ- tium* & *Abensinam* habetur. *Morsui* *Diof- corides* origano trito & cum aqua subacto, vel *Cortice Aristolochiæ*, radiceve quernâ, occurrit: *Ægineta*, nasturtio sylvestri, aut *asphodeli* fructu, vel semine fœniculi; *Plinius* ipsorum hydrorum jecore & cryngio: *Apul- jus* verbenaca: *Ætius* theriacâ, *mithrida- tio*, & drachma nucum cupressi, cum aqua portione baccarum myrti, & melle aut vino: *Celsus*, panace, prasio, & satireja: *Abensina*, emplastro ex calce, calamintha montana, *Cortice* radice quercus & oleo parato. *Pa- reus* in quodam admorso, qui cum manu ori admota, vulnus inxisset, in tumorem quo- que linguæ, & brachij, cum dolore ingenti & syncopè inciderat, theriaca ad sudores, & vulneris elotionem feliciter usus est.

Magni est in Medicina *usus*, si veteribus, & recentioribus credimus. Ex dente dentif- calpium odontalgiam sedat, si eo scalpentur. Duo superiores superiorum, totidem infe- riores inferiorum dolorum mitigant, alligati. *Adipe* *Niliaci* peruncti à *Crocodilis* non tanguntur. *Iecur* lithiasi medetur. *Spolium* suffitum uteri prolapsui & sedis prodest; quod ab *Encelio* proditum. *Cinis* in olla luto probè circumlita, igne sarmentor. vitis cremati, cum oleo permixtus ad strumas à *Sylvio* laudatur. *Lapis* hydropsi vehemen- ter conducit, si genuinus est. Talem esse scribit *Gesnerus*, si concha æneæ aqua ple- nâ circumligatus, quotidie cotylas duas, seu uncias decem ejusdem absumerit. Venena- tos vermes fugare, *Camillus Leonhardus* *Pisaurensis* prodidit. Sumptum lapidem vesi- cæ perfringere fabulantur quidam.

Usus in Me- dicina.

Plin. H. N. l. 29. c. 4.

Camillus Leonhardus 3. de lapi- dibus.

Pauca

Differētia. Pauca de Differentijs occurrunt ; Alij sunt *Vulgares*, quales sunt illi qui circa thermas Porrectanas versantur, & interdum ab ore fontis cum aqua exeunt. Aut sunt planè innocui : aut si nocent levem dūtataxat tumorem aut inflātionem morfu inferunt. Alij sunt *Venenati*, & magnitudine pro ratione locorum differentes. In flumine enim Argade ad Persicam Sittacem sito, copiosi sunt, capite albo, reliquo corpore nigro, quatuor cubitorum longitudine inveniuntur, qui interdum sub aquā latent, noctu aquantibus exitio esse solent. In lacu insano, qui ter singulis diebus saporem mutat, primò amarus, mox falsus, tandem dulcis evadit, vicenū cubitorū conspiciūtur. Anno M. CCC. XCIX. die vigesima quinta Maij, sub Ponte Ursæ amnis vicenum cubitorum visum, Gesnerus ex chronicis Tigurinorum M. SS. author est. In lacum Anianum mense Iunio multi invicem permixtorum globi, se præcipitant. In Lybiæ desertis tam perniciosus est hydrus, brevis ille, caudā tenui, circa collum gracilis, ut omnino partis læsæ amputationem requirat. Agricola Boam, domesticam natricem appellavit.

Agricola de Animal. subterrā.

ARTICVLVS II.

De Natrice torquata, & Rubetaria.

Ambros. H. S. l. c. c. 18. **N**atrix torquata nomen à circulis quibus tanquam torquibus superior animalis pars circumdatur, invenit. Scholiastes Nicandri πολυσεφείας vocat, seu multis coronis insignes : alij & μάγρησ seu μύθηρας, quòd muribus velscantur, & ὄροφίαισ, quòd circa domorum tecta versentur, vocant. Apud Aristophanem, ὄφεις ὀινυροί, domuū custodes dicuntur. *Nerophis* est modernorum Græcorum vocabulum, *Serpens niger* à Matthiolo impositum nomen. In Italia aliqui *Carbonarium* vocant.

Descriptionem ex Ambrosino dabimus, de qua ille ita. Aëtius Myagrū veterum describere videtur, dum inquit, hunc angvem ex crasso in tenuem caudam abire, lato capite esse præditum, & mures comedere, neque morfu necare, sed inflammationem tantum inducere. Hujus natricis iconem ad vivum expressam servamus in Musæo Illustrissimi senatus Bononiensis, ubi tenuis conspicitur circa collum & caput, crassior penes circa ventrem, qui postea in caudam admodum exilem finit. Color tergi nigricat, circa alvum, color inter luteum, & viridem est medius lineis nigris virgatus, hujus a. nota insignis est in collo; nam maculæ candicantes è pallido, instar torquis, circulum tamen non absolventis apparent. Inter utrasque maculas in

summo cervicis angustū est interstitium duarum formā squamularum, ubi maculæ utrinque quasi triangulari figurā in acutum desinunt. Deinde maculæ nigræ splendide utrinque etiam post torquem singulæ conspiciuntur.

De Loco & Natura & alijs pauca occurrunt. In pratis uliginosis, aquis, & sterquilinijs stabulari solent. Muribus victitant, & ideò circa Lucarnum atque Verbanum lacum non interimuntur, quòd iisdem vineas purgent. Vaccarum ubera sugere, & postea sangvinem sequi, Flandri prodidere, quod veteres Boæ tribuunt. In fimetis quandoque pariunt. Gesnerus quandam mense Majo quatuordecem peperisse vidit; constitutione anni pluviosā, & ijs gignendis commoda. Per ora dormientium irrepere, vapore lactis fervidi illectos, iterum egredi, quorundam traditio est. An verum sit, homines in quorum os intrarunt suaviter canere, penes lectorem sit iudicium.

Huc *Natrix Rubetaria* spectat, quæ vocem sonoram & rubetarum æmulantem edit. Maculosa est valdè, & venustate admiranda, sibiloque à rusticis agnoscitur. Poloni *Padalica* vocant. Ictus remedium patientis pedem, in terræ humidæ scrobe per diem naturalem sepelire. Iconem & sceleton exhibemus.

ARTICVLVS III.

De Boa.

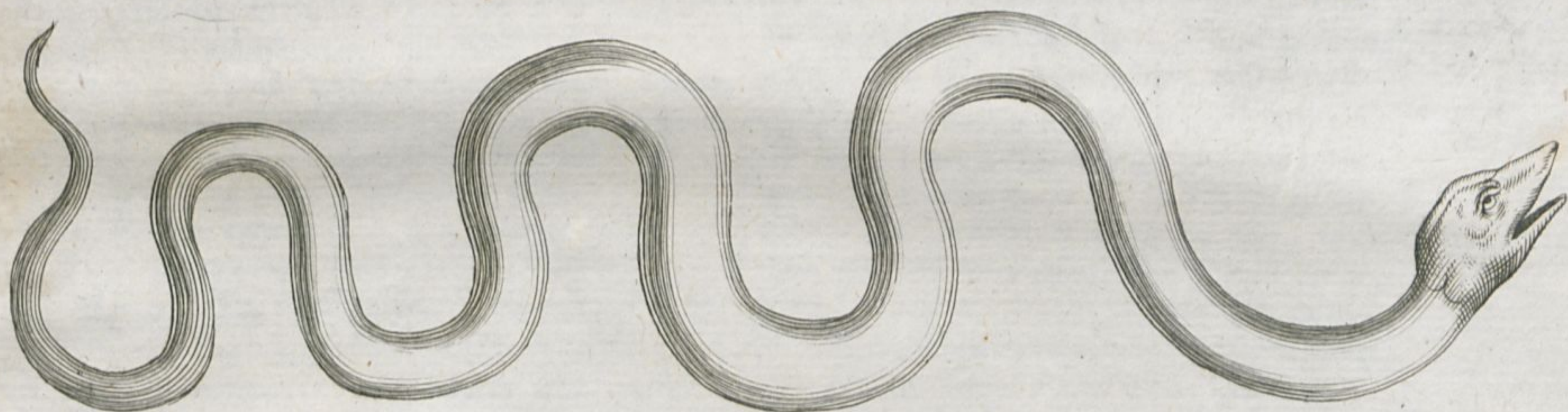
DE Boa serpente paucissima occurrunt. *Ambros. H. S. l. c. c. 19.* Nomen accepit, non tam ab effectu, quòd bovem integrum deglutire possit: quam quòd armentorum greges sequatur, & rigual vaccar. ubera sugat; & ita lacte bubulo alatur. Salmasius à voce δύνεσ, quæ Æolibus Bæoticis βύνεσ deducit. δύνεσ verò urinator est.

In ingentem excrescit molem, ita ut sub Imperatore Claudio ex sententia Solini, occisa fuerit, quæ integrum infantem in alvo gestabat. In Calabria in eam magnitudinem crescere posse, verisimile. Nam & M. Antonius Cuccinus Episcopus Anglonensis ad Thomasin scribit, quadraginta & sex ab hinc annis, in agro oppidi S. Archangeli, Anglonensis diæceseos, à pastore scolipectu interfectum, qui armenta & greges depascebat, cujus mandibulæ, duorum ferè palmorum longitudinis, in templo Dei paræ de Urleolo appensæ exhibeantur. Morfu inflammationem duntaxat inducere, communis est opinio.

Huc *Angvem Caprimulgum*, quem Cervo- Severi nevocant de quo duplex est M. Aurelij Zoot. De Severini quantum ad Anatomica, illa singularis, observatio, quàm cum iconibus 36. addo,

*Serpens Marinus flauis Coloris
Maris Suedici Aldro.*

*Scolopendra Marina
Aldro.*

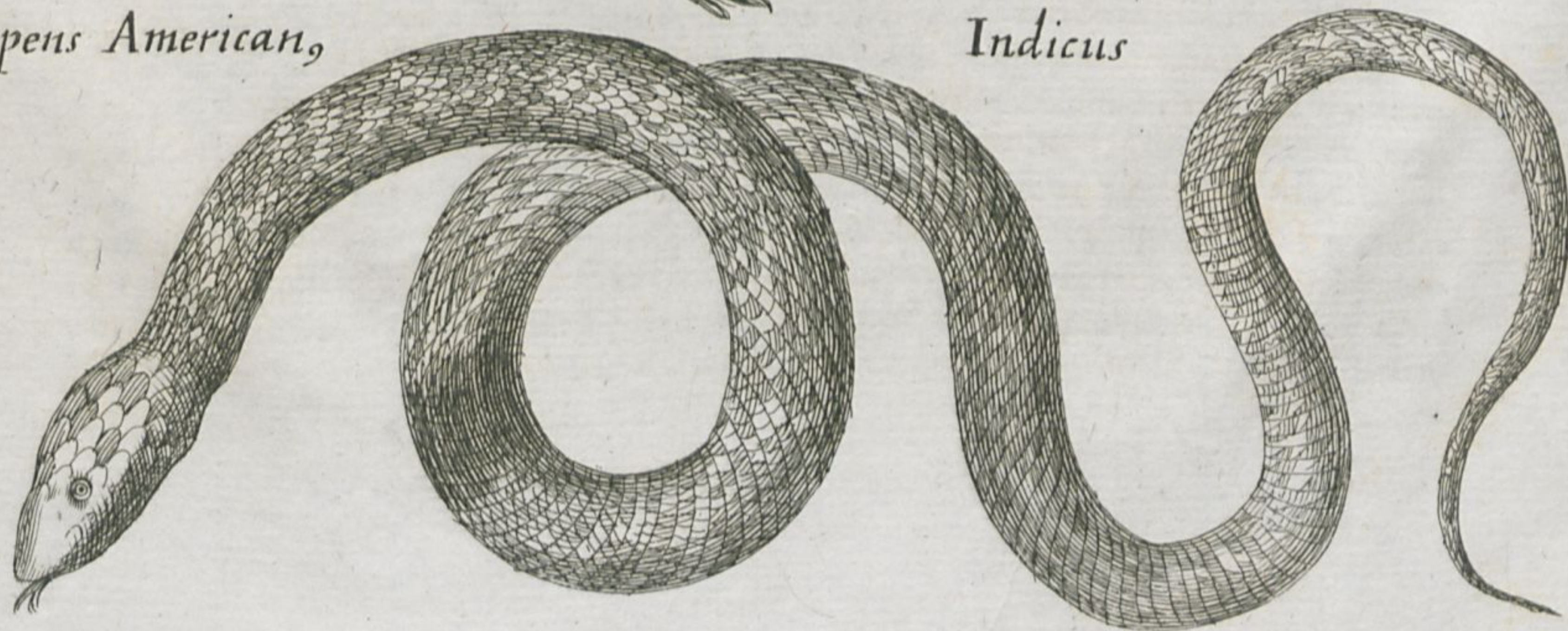

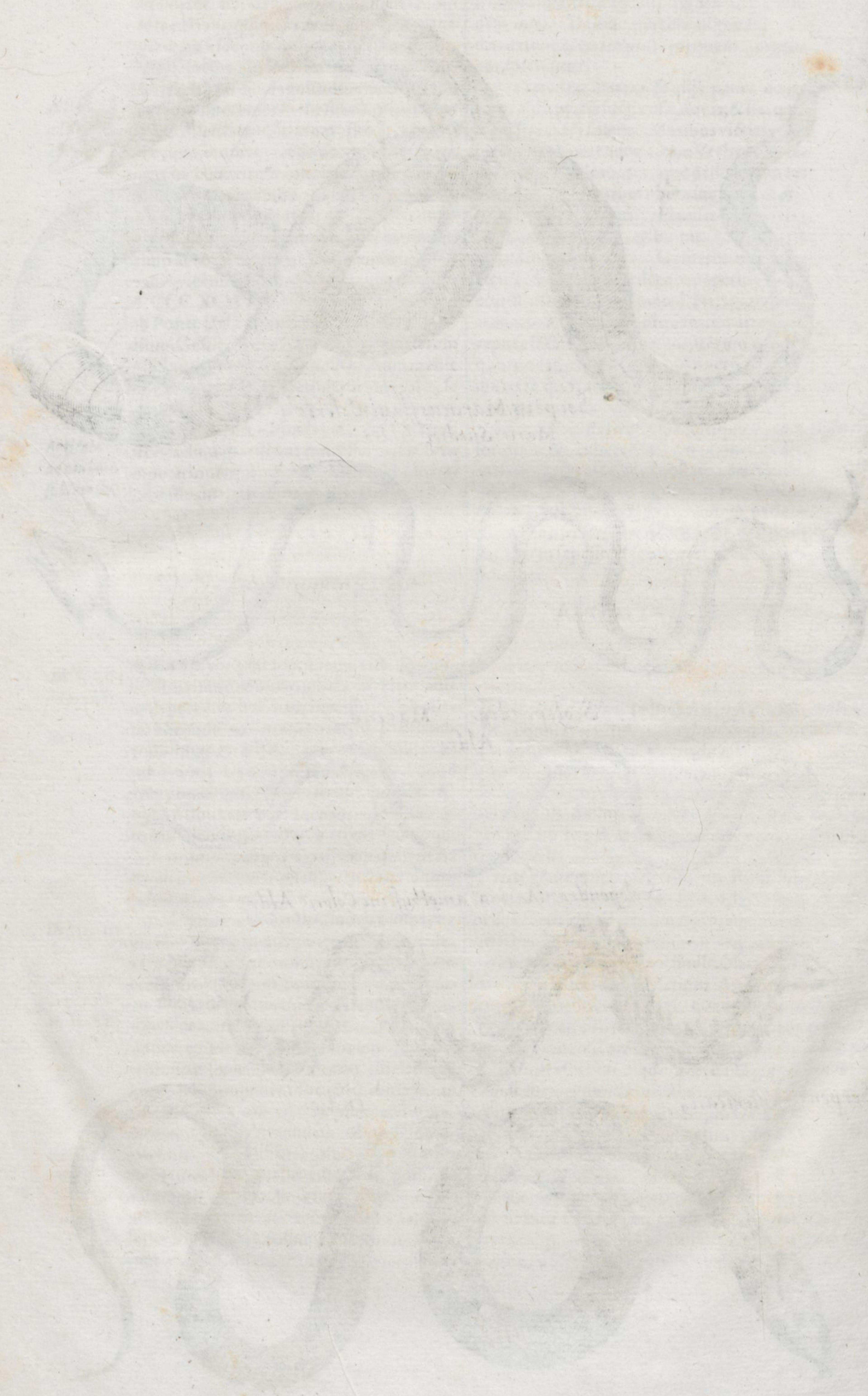
Scolopendra Marina amethyistini Coloris Aldr.

Serpens Americanus

Indicus

addo, referre libet. Prior se ita habet. *Larynx* exerta atque conspicua quacunq[ue] cordis diductio[n]e: sub larynge *lingua* per meatum ultro citroque excurrens. Quod sibilum ergo edit, ne quidem mirum. Hæc n. velut fistula coniecta in infernam genam mediam recto ductu videtur. *Dentium* ordo supernè quadruplex, infernè duplex. *Oculi* veluti vitrei. *Aspera arteria* parte anteriori circulis cartilagineis, posteriori membranâ tenui & ampla satis constructa. *Oesophagus* latissimus pro corporis ratione. *Ventriculus* item amplus, in quo repertæ aviculæ tres nidææ. *Cor* viscerum omnium primum & supremum apparet: Nam sunt & inferiores eo *pulmones*, qui cavi & fistulosi sunt, ductu eodem quo *aspera arteria*. *Magne arterie* descendentes reversivi duo rami, alter ad *oesophagû*, alter ad *pulmones*. *Vena cava* in parte hepatis cava: *porta* verò in gibba. Hæ postquã fines hepatis excefferint, committuntur, & non ante distinguuntur quam ad *testium* confinia pervenerint: ubi primum spermatica vasa promuntur: *Fellis* vesica longe infra hepar, duplicem ductum habet; alter à portâ insertus τῆ ἐκφύσεως per mediam quandam glandulam, forma & figura tonsillæ humanæ: cujus & à latere *splen* visitur parviculus satis & ex rubro candicans. Alter verò vesiculæ fellis tamus, ab eadem glandulâ ad basin dictæ vesiculæ procedit, mediâ membranâ cum corpore vesicæ adalligatus. *Testes* situ dispares; nam dexter superior, ad quem mittit aorta spermaticum & varicosum ramum, colore albidum unum; minores deinde alios huic oblique mittit infernè. Idem in sinistro. Sed ramus spermaticus à vena cava simplex est participatus ab utroque teste. *Renes* infra testes consistunt, ex multis quasi renibus conflati.

Ab arteria magna rami conspicui descendentes oblique ad testes utrosque. *Vterus* hac figura tibialium vestimentorum instar. *Cerebri* forma eadem est, quam observavimus. In alio *Caprimulgo angue*, hæc observata. *Pulmo* internè cavus, oblongus, velutifaccus ubi primum inchoat hepar, desinens mox per vesiculâ ad renes usq[ue] descendens. *Fel* sub stomacho, convolutus gyris: huic adhæret *splen* (verius n. credo, quam glandula) ex albo rubescens, parvus terefque, velut exile pisum. *Vesica* oblonga, flatu plena, sub visceribus naturalibus piscium modo, continuo ductu descendens à pulmonibus ad renes. *Causam* afferebat F. Thomas Campanella nostras, quod cum certis quibusdâ motibus assurgat hic serpens, copias spiritus egebat, in longinquo aliquo corpore, quatenus attollere & sustinere se sursum posset. *Omentum* à fine hepatis ad usque anum. Inter nervosam & car-

neam ventriculi membranam *glandula* miliaris. *Vterus* non intestino, sed huic intestinum incumbit quâ cervicis medium. *Venæ* renis ramus in principium uteri, intra cujus membranas miro quodam artificio vesica latitat parva. *Masculorum* nota, cauda prolixior, crassior, solidior; maribus penes duo spinosi, quemadmodum viperæ. *Vterusque* item spinosus duplici cornu. Quorum utrorumque fines in acutum desinentes cum caudâ finiunt, & pari ejusdem gracilitate. Aspritudinis finis delectatio. *Larynx* è faucibus exerta; credo equidem, eo naturæ consilio, ne per amplos deglutitus præfocaretur animal.

ARTICVLVS IV.

De Hydro marino, & Scolopendra marina.

DE Hydro seu serpente marino in Tomo *Ambros. H. de Piscibus libro primo, Titulo primo, S. l. i. c. 20.* capitis secundi articulo quinto dictum est: *Hydrus marinus*. hic pauca duntaxat ibi ommissa adiciemus. Et de *Loco* quidem addi potest, nusquam in aquis dulcibus inveniri, & ab illis quos Aristoteles ibi reperiri ait diversos esse: tum quod illos parum ab aspidè distingvi dicat: hi veri congruo corpore & colore sint similes: tum quod illi veneno noceant, hi innoxij sint: tum denique, quod illi pulmones habeant, hi branchias. De *Natura* hoc duntaxat occurrit, captum, si dimittatur, arenam rostro quam primum adactò terebrare, subireque totum. Quantum ad *Differentias*, dantur qui & è mari in terram egrediuntur, qualem circa Abydum in parvis quibusdam alveis seu canalibus falsis Bellonius invenit. Ejus qui in Balthico seu Suetico mari flavi coloris, teste Olao Magno versatur, iconem hic apponimus. Cum radice lilij adhibitum Plinius contra urinæ incontinentiam commendat.

Scolopendra marina propter similitudinem *Scolopendrum* terrestri nomen obtinuit, quasi ἐχσρα *dra*. *σκόλοπα ἐν τῇ ἐδρᾷ*, quod in extremo, quod caudæ loco est, corniculum quasi radius atque impactus aculeus superemineat. *Mari- num* anguem æmulatur; & terrestri secundum Aristotelem minor est, coloreque magis rubens; nisi in loco mendum cubet, quod Vottonus suspicatur, sic enim ne minorem quidem hænum deglutire posset, quod tamen facit. Gillius digiti longitudine se vidisse asserit. Alberto animal quadraginta quatuor vocatur, cum tot pedes habere videatur. De *Natura* hoc duntaxat occurrit, quod apud Aristot.

Plin.H.N. l.9.c.43. Aristotelem & Plinium extat , hamo devorato omnia interanea evomere , donec hamū egerat , deinde resorbere. Addit Gillius, *Arist. H.A. l.9.c.37.* ob tetrum odorem piscatoribus infestissimum esse ; quod hamum ab ea attractum, *Ælian. H. A.l.7.c.30.* piscēs vitent. Morsu urticæ instar urit, ut *Ælian.H. A.l.4.c.22.* Ælianus prodidit : qui etiam adjecit, sputo hominis interire, & rumpi. Duarum hic exhibemus icones, ad cubitum fere accedentes; quarum altera est *nuda* instar angvis, altera pedibus hirtis & coloris amethystini.

ARTICVLVS V.

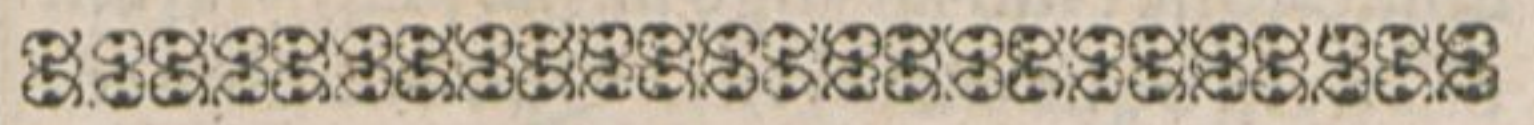
De serpentibus Exoticis Acoatl & Maripetis.

Nieremb. H. Exot. l. 12. cap. 7. **A**Coatl dicitur serpens aquatilis (alij *Miocaoatl*, quod imitetur colore spicam Maizij) qui etiam vivum parere fertur. *Dentibus* parvis est, & innocenti morsu: longus quinque dodrantes, pollicem crassus: tænijs nigris & cyaneis alternis distinctus supernè; in ferne verò cyaneus est, capitis superna nigra, inferna lutea, latera cyanea. In paludibus regionum temperatarum invenitur.

Nieremb. H. Exot. l. 12. c. 44. De *Maripetis* ita idem. In Orientali India nonnulli angves, ut fallant instans senium aut fatum, post certum tempus petunt mare: ubi concussâ in undas caudâ, & velut flagellante, scinduntur in multos ramos velut pedes: quâ astutiâ miro naturæ miraculo evadunt in genus quoddam polypi, tam simile illis quos Lusitani vocant *poluos*, ut fallant ignaros. P. Christophorus Borrus enarravit mihi (*verba sūt Nierēbergij*) se vidisse quosdâ Lusitanos, cepisse in India aliquos, rati *poluos* esse, utijs sedarent famem: incolas tamen admonuisse ne facerent, noxios esse, nec *poluos* suos esse, & distingvi pedum numero, nam angves illi imparēs illos habent.

Bembus Venet. Hist. l. 6. Huc ponemustum illos qui sesquipedales, eximij coloris, in Cuba insula vivunt, & *Boquatrara* vocantur: tum eum cujus iconem à Pellicerio observati Rondeletius exhibet. Terrestris angvis specie est, colore rubro, cum lineis obliquis & sinuosis à dorso ad ventrem ductis, eamque lineam à capite ad caudam secantibus. Scissura oris non admodum grandis, dentes acuti & ferrati, branchiæ opertæ, squamosi piscis instar. In dorso à capite ad caudam ferè, quædam veluti capillamenta tenuia, pariterque in alvo. Claudant agmen illi qui in flumine Americano *Urquaja*, quatuordecem passuum longitudine, duarum ulnarum latitudine, capitibus super undas eminentibus natant, & homines natandi vel bibendi cau-

sa flumen accedentes caudâ involutos in eundem trahunt.

Historiæ Naturalis

De Serpentibus

LIBER II.

De Draconibus.

TITVLVS I.

De Draconibus in genere.

DRaconis nomen non tam *περά το δράκων* *Ambros. A. H.S.l. 2.c.1.* *αχος*, quodd magnam hominibus molestiam creet, ijs intensissimus; quàm *περά το δράκων*, quodd visione valeat, venit. Græci *Δράκοντα* vocant. Syrenas alibi dictos apud *Isidorum* extat, & in Arabia alatis tale nomen.

In *Descriptione* non benè convenit authoribus. Abensina & Aëtius asperrimis *squamis* obsitos, magnis *oculis*, pelle *superciliorum* loco eminenti, cum pelle *barbe* instar sub mento, amplo *ricu*, *linguâ* exerta, *dentibus* magnis instructos faciunt. At Solinus adeò parva ora habere scripsit, ut mordere non possint; id est, non dehiscencia ad morsum: *Dentium* quoque numerus in controverso est. Claudius Minos sedecem ponit. Nicander triplici ordine dispositos. Eidem Draco est colore nigro, ventre subviridi cum palearibus sunt mento rufi coloris. Philostratum si sequimur, montanorum juvenes modicam gerent cristam, ætate proveci grandiolem, & crocei coloris barbam; palustres cristis carere. Plinius verò expressè. *Id modò mirum, unde cristatos tuba crediderit.* Circa Atlantem mediâ corporis parte crassescunt, cauda & collo gracilimi.

In Africa in primis & India reperiuntur. Nam Plinius apud Æthiopes Azachæos, Strabo apud Hesperios; Leo Africanus in specubus Atlantis; Solinus in montibus Æthiopiæ ardentibus meridiei obversis; Philostratus circa Gangem flumen; Abensina in partibus Nubiæ; in provincia Caraja Paulus Venetus; prodidere. In Calecut multos adolescere, alij authores sunt. Bellonius ex quadam Arabiæ parte in Ægyptum alatos deferriscribit. Nicander in Pelethronijs ad Pelium in Thessalia montem, vallibus quendâ olim stabulatum. Fuisse & ad Cracoviam, in historia Polonica legimus.

Famè diutissimè ferre possunt. Semel cibū aggressi, difficillimè fatiantur, ita ut reb. venenatis, herbis, pomis in primis, quor. succo alyum

Descriptio.

Plin. H.N. l. 8. c. 13. Leo African. l. 9. Locus.

Plin. l. c. Solin. Polyhist. c. 33. Philostr. in vita Apollonij. Bellon. Obs. l. 2. c. 7. Nicand. in Theriac.

Victus.

Arist. H. A. alvum laxant, vescantur : nausea ex illis vexati, lactuca sylvestri sibi medentur. Ova serpentum spectanda arte sorbent. Aut enim

Plin. H. N. solida hauriunt, si jam fauces capiunt, quæ deinde in semet convoluti frangunt intus, atque ita putamina excutiunt : aut si tenerior est, & catuli adhuc ætas, orbe apprehensæ spiræ, ita sensim vehementesque præstringunt, ut amputata parte ceu ferro, reliquam quæ amplexu tenetur forbeant. Simili modo avibus devoratis solidis (dicuntur hos spiritu copioso de stabulis egressi attrahere) contentione plumas & ossa revomunt. Aristoteles sumptum ovum iterum atq; iterum sibi admovere, quoad summam partem rectam statuunt, & tum, parum contractos se colligere, ut distento corpore, haustum ovum deorsum labatur, dixit.

Ælian. H. A. l. 2. c. 21. Phile in Iambis.

Arist. H. A. l. 8. c. 4.

Generatio. De Generatione vix habeo quod scribam, quia & apud authores nihil ferè occurrit.

Herodot. in Thalia. Herodotus capite maris in fæminæ os insecto coire fabulatur : mutuo complexu congruere verisimile est. Afri ex lupæ cum aquila congressu, Draconem erumpere, rostro & alis patri, caudâ matri similem, corio serpentino, multisque maculis versicolore, nugantur. Quidam fætus vivos parere docent; alij ova, quod de Ternatensibus Balthasar Diaz scripsit. Utrumque faciliè concederem.

Antipathia Geopon. l. 9. c. 5. *Arist. H. A. l. 9. c. 1.* Inimicitias cum Aquila & Elephantegerit; adeo ut Geoponicorum author prodiderit, non stabulari ibi Draconem ubi sterces aquilæ inveniretur, auditoque alarum ejus strepitu, in antrum aufugere, Ælianus scripserit. Dimicationem cum ea ita Nicander describit.

Hunc petit invisum, magni Iovis armiger hostem,

Cumque genis parat acre suis ex æthere bellum,

Pascentem in sylvis quam primum viderit illum

Quod toros ferus is nidos cum mitibus ovis Et simul ipsa terens, & vastans pignora perdit.

Non timet hoc serpens, immò quodam impete durus,

Profiliens, ipsamque Aquilam, leporemque tenellum

Extrahit ex rapidis, vi fraudeque fortior unus. Cauta malum declinat avis, sit ibi aspera pugnâ;

Vt queat extortam victor sibi tollere prædam,

Sed frustra elapsam, & volitantem hinc inde volucrum

Insequitur, longos sinuum contractus in orbis,

Obliquoque levans forsum sua lumina visu.

Plin. H. N. Quomodo cum Elephantibus dimicent,

in horum historia scripsimus. Quæ de Gryphibus apud Philostratum habentur, fabulosa sunt.

Venenum habere nonnulli negant: solo in-terficere morsu. Alij aërem inhcere halitu, cuius exemplum apud Aristotelem legitur.

Venenum. Plin. H. N. l. 29. c. 4. Tempore Philippi Regis Macedonum inaccessa ideò montis cujusdam Armeniæ via, extinctis demum Draconibus patuit. At Gesnerus & Stumpfius venenatos probant. Propè Niderburgum oppidum, cum se Dracones in quodam fonte abluissent, quicunque post ex eo bibere, alvo tumefactâ moriebantur. Is qui Helvetiam à Dracone supra pagum Wilver stabulantem purgavit, sanguine ejusdem conspersus, occubuit. Morsum dolor partis & fætor excipiunt, vulnusque paucum fundit sanguinem. Laudat Plinius gramen; Aëtius remedia quæ in aliorum ictibus adhibentur, præscribit. Ponzello caput abscissum, pelle nudatum & impositum placet.

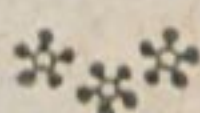
Mores. Plin. H. N. l. 8. c. 27. Circa Mores observa, vigilantes esse, & idè non tantum auditus exquisiti, sed & visus acutissimi. Aurimicis si quas invenerint, incubare, Philostratus prodidit. Rem aliquam aggressuri ingentem sibilum edunt. Vernam nauseam lactucæ sylvestris succo adstringunt. In Æthiopia quaterni & quinque inter se cratium modo implexi erectis capitibus velificantes, ad meliora pabula Arabia, fluctibus vehuntur. Indies majorem adipiscuntur vigorem, & ad extremam senectam perveniunt. Homines adorsuri mortiferas radices comedunt. Cicuri denique solent. Heraclides Philosophus exarmatum habuit, qui gradienti & quiescenti canis instar adsistere solebat.

Æthiopes eis vescuntur, quod vitrei sint eorum carnes coloris & maximè refrigerent. Vesputius etiam, cum extra fortunatas insulas navigaret, populos quosdam similibus draconi animalibus demptis alis in cibo uti vidit. Ægyptij serpentibus vescuntur, ut Galenus scripsit. Quantum ad Medicinam, commendat ad fugandas venenatas bestias adipem Plinius: eadem in ulceribus illatis utitur: Cum melle commisto, inchoantes caliginis sanat. Caput si gestetur, à lippitudine præservare scribit. Os ex spina dentium dolores sedat. Reliqua nugatoria sunt. De lapide alibi agemus.

Differètia. Draconū à magnitudine, loco, colore, figurâ & venesica qualitate sumi possunt. Magnitudo pro ratione natalis soli variat. Marcus Paulus Venetus decem cubitorum in provinciâ Carazon stabulari dixit. Tempore Philadelphi duo quatuordecem cubitorum ex Æthiopia Alexandriam delati fuere. Hieronymus unius XV. cubitorum meminuit. Ælianus in Æthiopia XL. Octavia Augustus L. cubitorum Romæ aluit, &

Ælian. H. A. l. 15. c. 21. populo ostentavit. Tempore Alexandri visus in India LXX. longus. Apofyfares LXXX. cubitorum nutrit. Strabo, centum reperiri, scripsit: jugeri in Macra juxta Iordanem longitudine, & tam altum, ut duo equites hinc inde locati se conspicerent non possent. Taceo Posidonium qui de quodam propè Damascum, centum quadraginta pedum scribit: Gellium, apud quem de illo, qui M. Attilij Reguli exercitum infestavit: Egnatium, qui de cujusdam intestino centum viginti pedes longo prodidit. *Lociratio* sunt alij *montani* qui grandiores, & acriores, cristis insigniuntur: alij *palustres* qui tardi motus, caput vix attollunt, & cristis carent. *Color* si spectes, sunt Aëtio, nigri, rufi, cinerei; Nicandro ventre subviridi: Philostrato tergore nigri; Homero rubicundi: Pausania fulvi; Lucano aurati.

Lucan. Pharsal. l. 9. *Figure* sunt varia. Sunt auctori libri de natura rerum Draconcopades, facie humana, vultu venusto, reliquo corpore tortuoso: inter quos & ille qui primos parentes seduxit, censetur. Sunt suis similes, corpore graciliore, rostro validissimo, dentibus aprinis, ut apud Aërium legimus. Sunt in Congo arietis magnitudine, alati, fulvi, oblongi rostri, crudis carnibus victitantes. Sunt ad Gangem, si Philostrato credimus, quorum oculi, lapidis preciosi instar, coruscant. Sunt apud Plinium, pedibus anserinis: apud Thebanos cornu munitissimi, in regione Carajam quidam qui tantum anteriores pedes habent: alij qui pedum loco duabus unguis armantur, ventre enormi, rictu amplo. Dari *Alatos* nullum dubium; eosque membrana ab anterioribus ad posteriores instructos, quam in volando expandunt, dum quiescunt ad alvum colligunt. Sanè tales Aristoteles in Æthiopia, Lucianus in Lybia, Iovius in Georgiana, Bellonius qui & cadaver conditum habuit in Ægypto, ponunt. Cardanus duos Lutetia bipedes vidit. Solinus, circa Arabia paludes versari observavit. Visus & in Florida tam exiguis alis, ut vix se à terra attollere possit. De iisdem quoque apud Pomponium Melam, Ciceronem, & Herodotum habetur: qui ab Ibibus in Ægypto perimi addunt. De *Venenorum* differentiis habet. In monte Atlante solo contactu interimere, capite & caudâ graciles, sed ventre adè immanes, ut vix sint ad rependum idonei. In monte regni Narsingæ, qui in arboribus versantur, obtuitu perimunt. Unde quidam in *arboreos* & *Chamodracones* distinxere.

•••••

TITVLVS II.

De Draconibus in specie.

CAPVT I.

De Draconibus non alatis.

ARTICVLVS I.

De Draconibus non alatis apodibus.

PVNCTVM I.

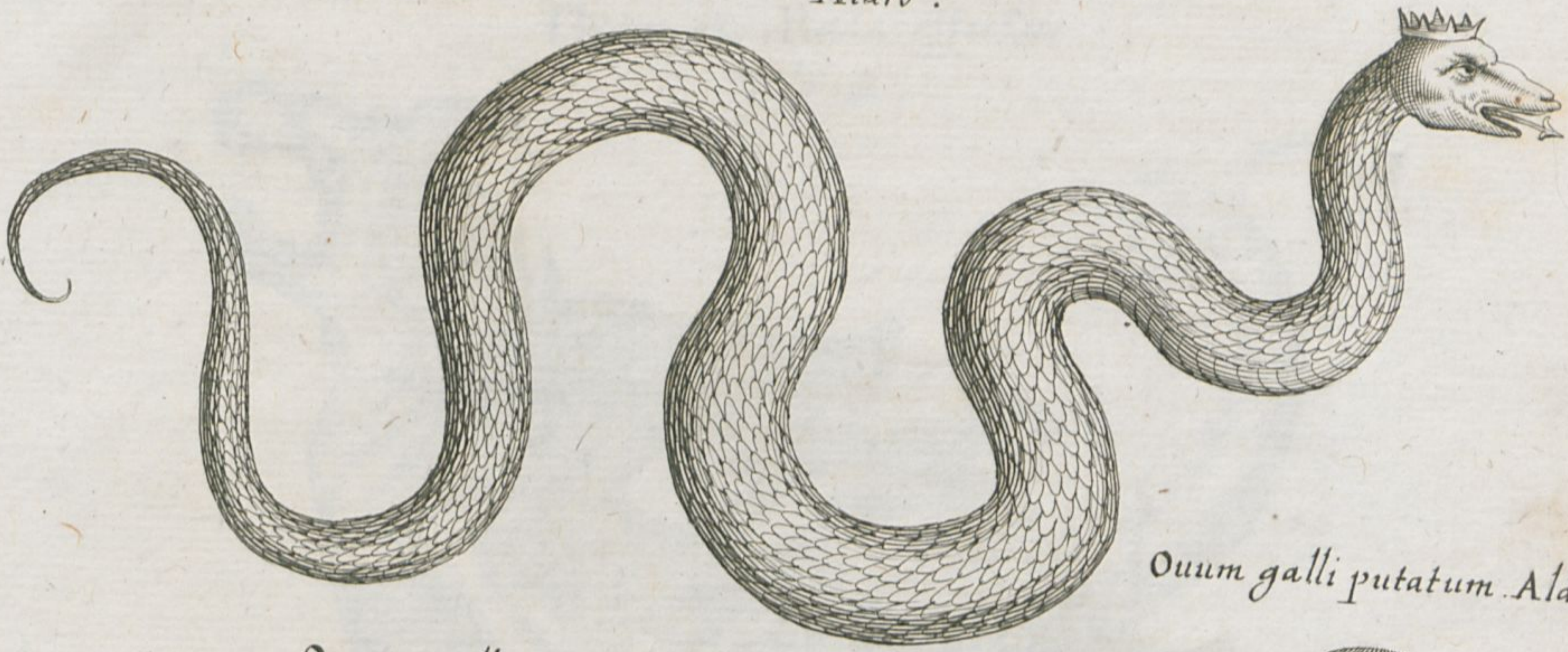
De Basilisco.

DRacones optimè in *non alatos* & *alatos*: illos in *apodes* & *pedatos* distingvemus. *Apodes* sunt *Basiliscus*, *Draco Pythius*, & quidam *Exotici*. *Basiliscus* Latinis *Regulus* vel quod *Nomen* terrori alijs Draconibus sit, vel quod diadema in capite gerat, ut Festus, habet, dicitur. Sibilus ejus reliquos terreri, & prædam *Ælian. H. A. l. 2. c. 7.* derelinquere, apud Ælianum legimus. *De Descriptiones* ejus varia habentur. Galenus *Galen. l. de Theriaca ad Pisonem* facit flavum, triplici apice frontis decorum. *Abensina*, ad flavedinem & nigredinem vergentem, capite valdè acuto, oculis admodum rubentibus. Plinius XII. non amplius *Plin. H. N. l. 8. c. 21.* digitorum magnitudine, candida in capite maculâ, ut quodam diadematè insignem. Grevinus ex Nicandro III, palmos longum, corpore flavo, tribus eminentijs superbum. Alas nonnulli tribuunt, sed exiguas & absque usu. Ille qui in Marchia, in Abbatis Zinnenensis ditone propè Lucken Waldam interfectus est, erat acuti capitis, flavi coloris, tres palmos longus, & valdè crassus, caudâ in latus turbinata, alvo notis candidis distincta, ore magno, tergore ad cyaneum tendente, prout eum Encelius descripsit. Addidit pastor, circa paludes divagari, ranis, serpentibus & alijs animantibus vesci, vaccas sæpè interimere, & lacte delectari. Formantur & ex Raja, prout ex icone videre est. Servantur in Musæo Bononiensi. In Cyrenaica nasci prodidit Plinius: Africa proprium *Ælian. H. A. l. 3. c. 31.* Ælianus dixit. *Generatio.*

De *Generatione* vix quicquam compertum. Ex ovis Ibidum prodire posse, Ægyptijs creditum: ex ovo galli in lutamine sepulto Alberto: figurâ, gallo, caudâ exceptâ, futurum scribit: ex ovo galli decrepiti, vulgata sententia; ex sylvestris Encelio proditum. Quid sentiendum sit alibi dicemus. Quomodo formari à gallo intra ovum possit, cum utero destituatur non video. Incubasse à gallinis posita,

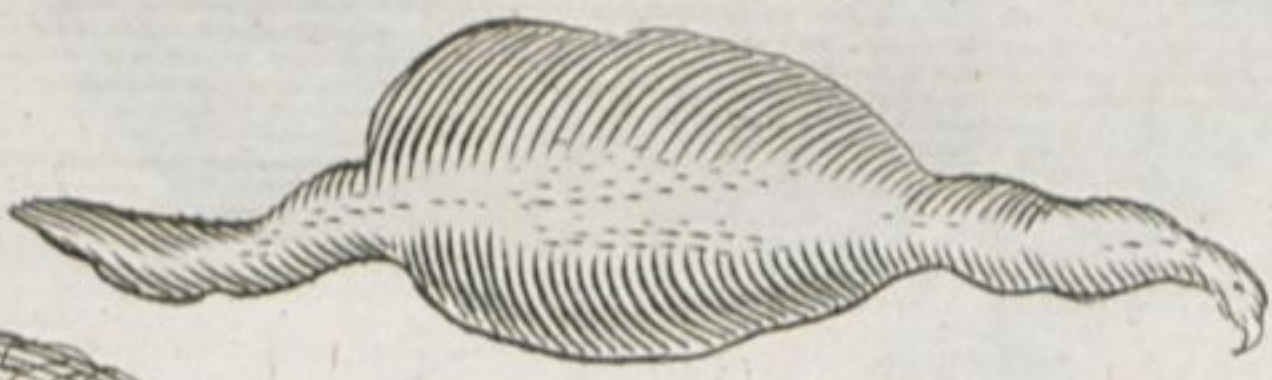
Basiliscus, siue regulus Greuini.
Aldro.

Tab. XI

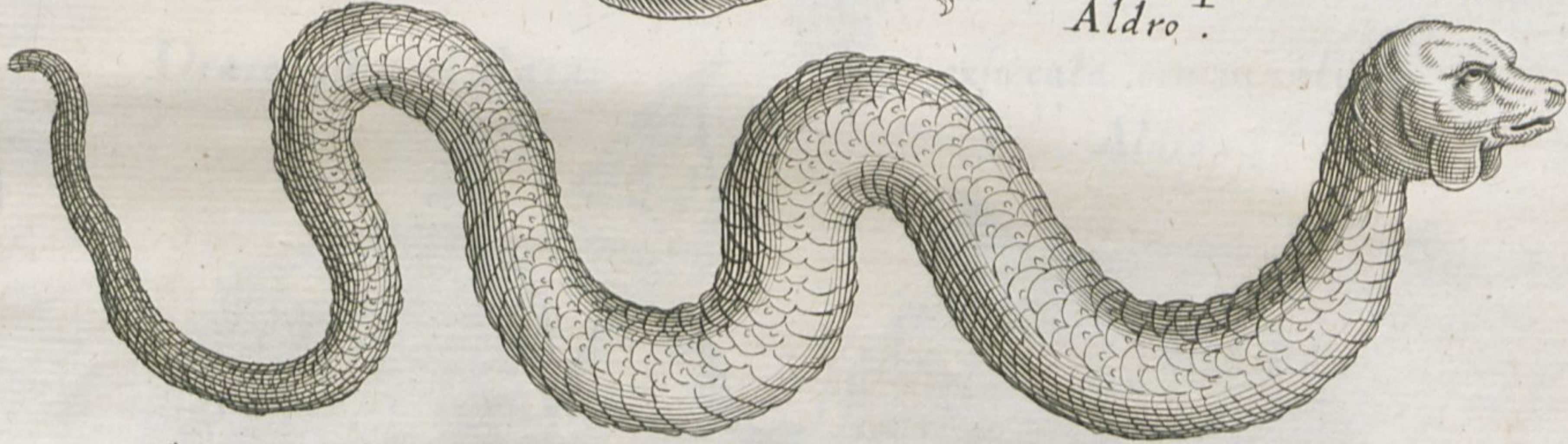

Ouum galli putatum Aldro

Ouum galli natum Regii anno 1628 Aldr.

Draco Apicios Greuini
Aldro.

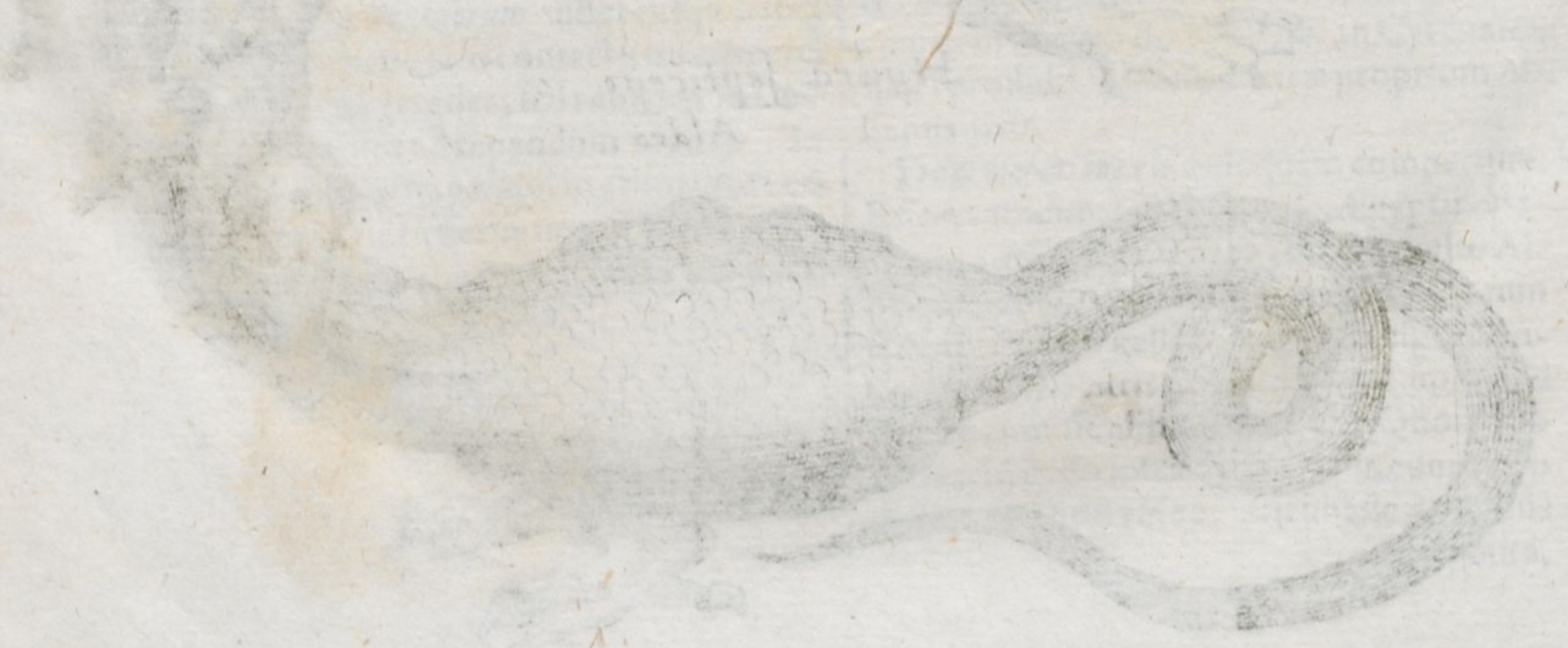
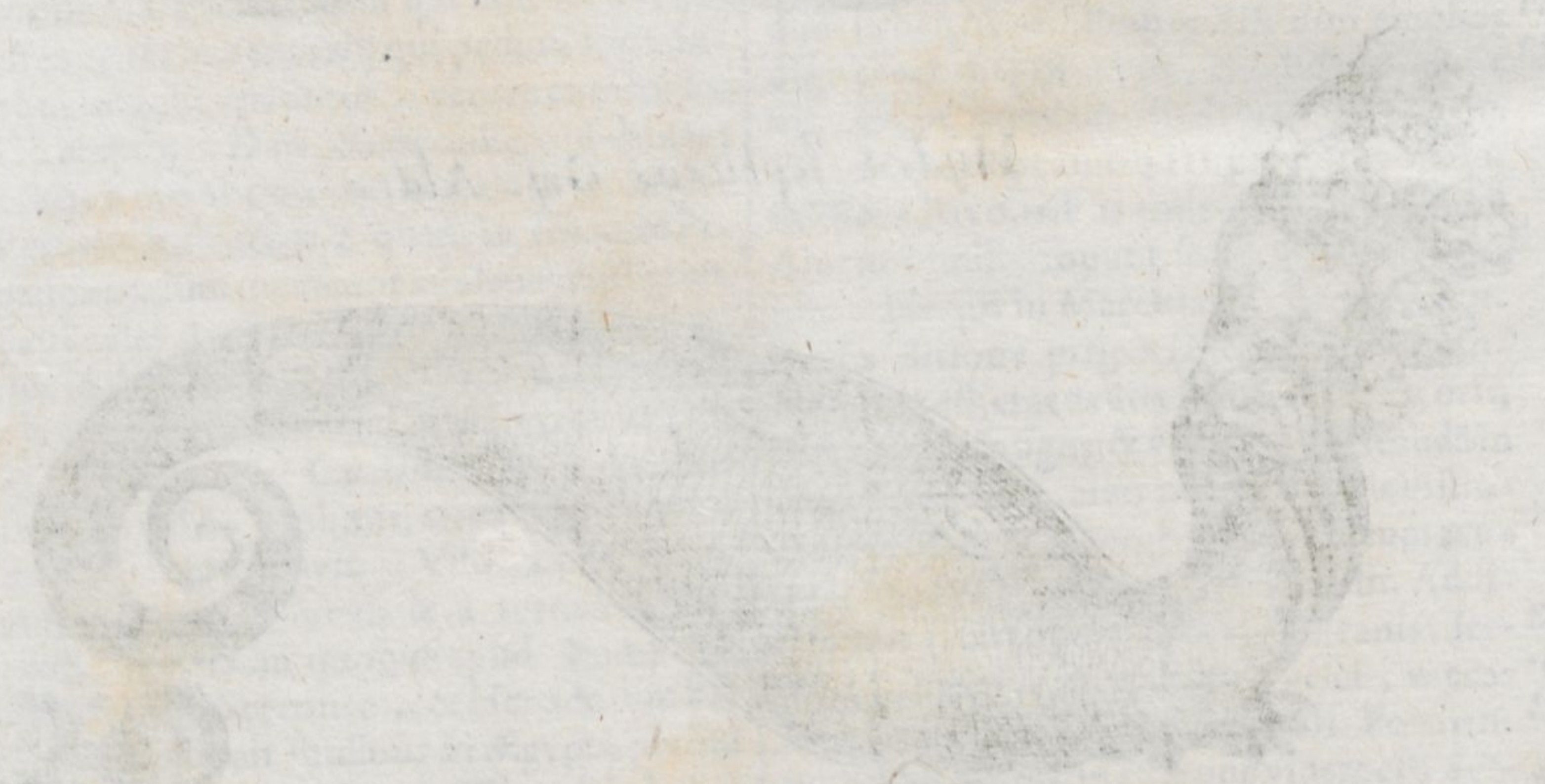
Hydra septiceps Ges. Aldro.

Hydra septiceps
Aldro.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

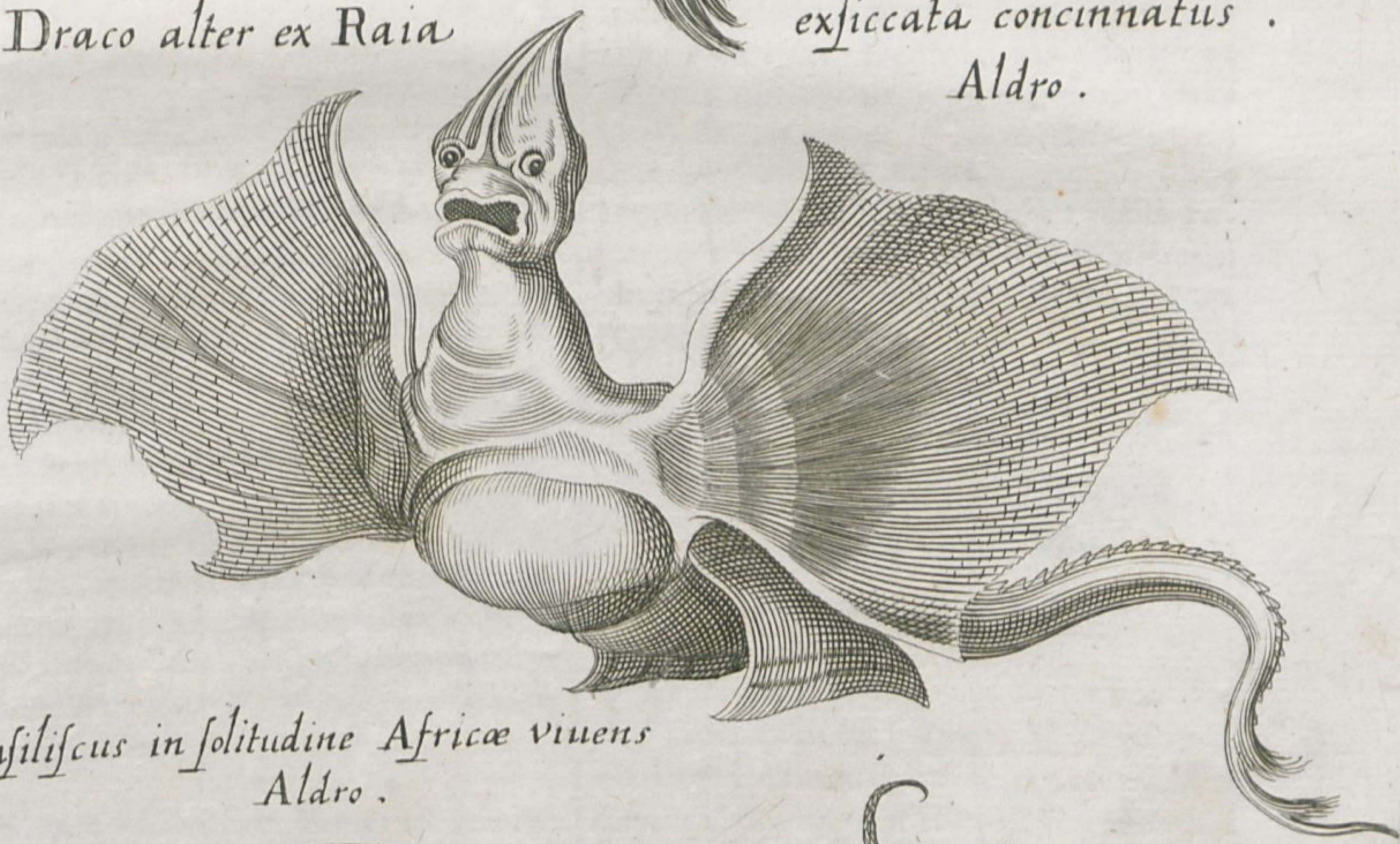

Draco ex Raia effictus
Aldrou .

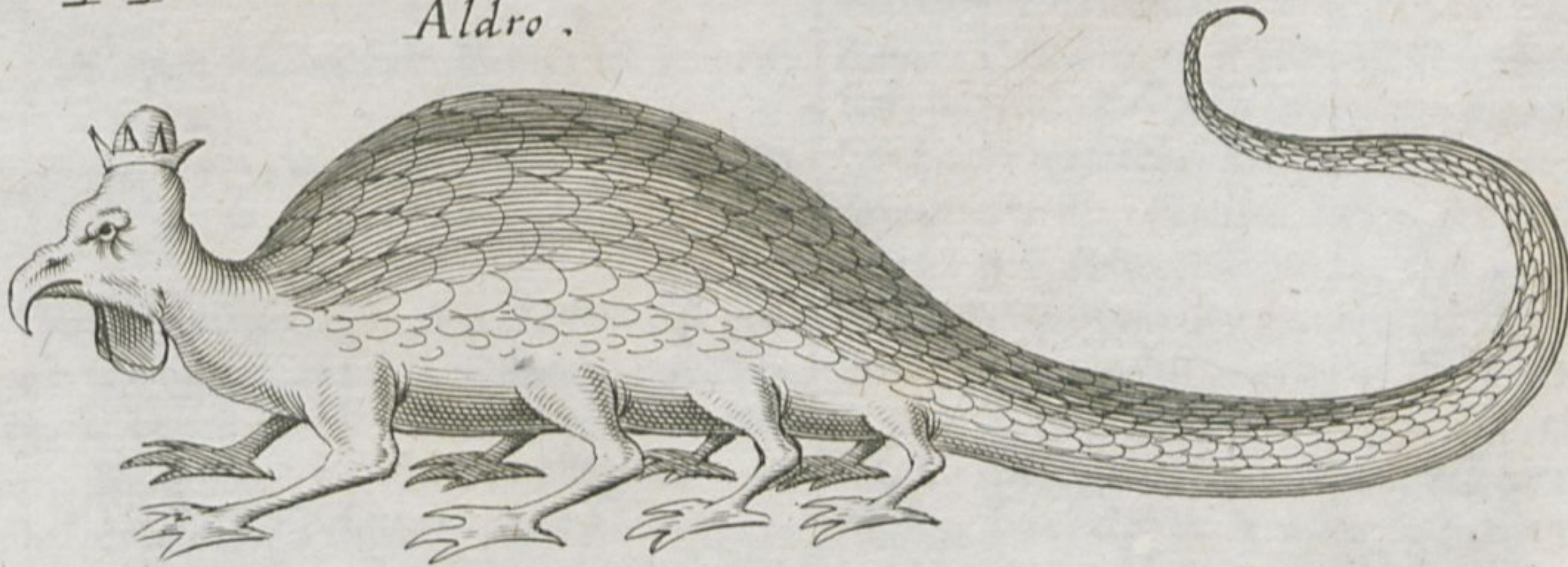

Draco alter ex Raia

exsiccata concinnatus .
Aldro .

Basiliscus in solitudine Africae viuens
Aldro .

Basiliscus ex Raia effictus prone' et supine' pictus
Aldro .

7
P
S
A
A
S
V
P
L
S
S
L
P
D
6
C
L
D

Antipathia posita, non diffiteor. Inimicitias gerit cum *mustela gallo, insectis* & alijs *Serpentibus*. De

Plin. l. c. *Mustela* ita Plinius. Huic tali monstro (sæpè enim enectum concupivere Reges videre) *mustelarum* virus exitio est; adeò naturæ nihil placuit esse sine pari. Iniiciunt eas cavernis facile cognitæ soli tabe, necant illæ simul odore, moriunturque, & naturæ pugna conficitur. *Mustelis* tantum vinci dixit

Solin. c. 27 Solinus, quas illinc homines inferciunt cavernis in quibus delitescit. Vis tamen ne defuncto quidem deest. *Ælianus* galli præsentiam pertimescere dixit: ideo iterantibus per

Ælian. H. A. l. 3. c. 31. *Africam* comes. Mori quoque sic anentem audivit, addit. De *insectis* Solinus. *Basilisci* reliquias amplo festertio Pergameni comparaverunt. Ut ædem Apellis manu insignem, nec araneæ intexerent, nec alites involarent, cadaver ejus reticulo aurea suspensum ibidem locarunt. De *Gressu* habet Plinius, nec flexu multiplici ut reliquos corpus impellere, sed celsum & erectum in medio incedere. Cum movetur, mediâ corporis parte serpere, mediâ arduum & excelsum esse, scripsit Solinus.

Solin. l. c. Necat frutices, inquit *Plinius*, non contactos modò, verum & afflatos: exurit herbas, rumpit saxa. Talis vis malo est. Creditum quondam ex equo occiso hastâ & per eum subeunte vi, non equitem modo sed equum quoque absumptum. *Solinus* verò tradit, non hominis tantum vel aliorum animalium exitijs datum, sed terræ quoque ipsius, quam polluit & exurit, ubicunque ferale sortitur receptaculum. Denique extingvit

Venenum. herbas, necat arbores, ipsas etiam corrumpit auras, ita ut aëra nulla alitum impunè transvolet infectum spiritu pestilenti. Intuitu interimere, vix crederem, quis enim primus vidisset. Halitus pestilens interitus causa, qui per aerem diffusus, homini se insinuat. Ideò *Nicander*.

Solin. c. 27 *Tam teter vacuas odor hinc exhalat in auras,*
Atque propinquant penetrant non segniter artus.

Lucan. Phars. l. 9. Venenum etiam per tela currere, & manum invadere apud *Lucanum* habetur. *Dioscor. l. 6. c. 55.* Morsus ex inflammatione, vulneris flavedine, & capillorum defluvio colligitur. Id *Dioscorides*, ex *Erasistrato*; hoc *Ætius* prodidit, Remedio est colubrinum lignum, quod ex insula *Zeilan* adfertur. Adhiberi ibi contra serpentem coronatum, qui *Hispanis* Cobras de capolo dicitur, & sine ducio *Basiliscus* est, *Carolus Clusius* prodidit. Animalculum etiam quod ibi cum eodem pugnat, eo sese munire observatum.

Clus. Exot. l. l. c. 44. Quidam tria *Basiliscorum* genera constituunt, *Helyochryson*, qui quæ vidit accedit, & in-

flamat, aurei coloris; *Chrysocephalon*, capitis aurei qui quod videt perterrefacit & occidit: & *Hematiten*, sanguinei coloris, ad cuius ictu carne animal nudatur. Sed has ego fabulas esse puto. *Encelius* in *Sylvestres* & *Domesticos* distingvit. De reliquis ita ex *Cardano* *Ambros. de Serp. l. 2.* *Ambrosinus*. Recitat *Cardanus* quòd circulator quidam Serpentem, in macerij cap. 2. domus dirutæ *Mediolani* inventum servabat, qui caput ovi magnitudine, & pro ratione corporis prægrande habebat, dentes in utraque mandibulâ viperinos, corpore & formâ stellioni simili. *Pedes* illi inerant duo, cruraque brevia: unde constabat non fatis proportionatum animal à naturâ fuisse fabricatum, cum longitudini corporeæ quatuor pedes necessarij fuissent. Tales pedes erant magni: Et *ungulis* veluti folium muniti, *cauda* longitudinem totius animalis adæquabat, cujus extremitas capiti stellionis æquali erat prædita. *Cardanus* ex genere *Basilisci* hunc fuisse credidit: Siquidem dum stabat, gallo similis esse videbatur, nisi quod corio, & non plumis tegebatur, alisque carebat. Denique in volumine de ostentis observatur icon cujusdam *Basilisci* in solitudinibus *Africæ* stabulantis; quæ quoniam est figura animadversione digna, diciturque animal, sibilo, halitu cæteras animantes necare herbasque exficcaret libuit ante legentium oculos talem iconem repræsentare.

Plin. H. N. l. 8. c. 21. necat frutices, inquit *Plinius*, non contactos modò, verum & afflatos: exurit herbas, rumpit saxa. Talis vis malo est. Creditum quondam ex equo occiso hastâ & per eum subeunte vi, non equitem modo sed equum quoque absumptum. *Solinus* verò tradit, non hominis tantum vel aliorum animalium exitijs datum, sed terræ quoque ipsius, quam polluit & exurit, ubicunque ferale sortitur receptaculum. Denique extingvit

Solin. c. 27 herbas, necat arbores, ipsas etiam corrumpit auras, ita ut aëra nulla alitum impunè transvolet infectum spiritu pestilenti. Intuitu interimere, vix crederem, quis enim primus vidisset. Halitus pestilens interitus causa, qui per aerem diffusus, homini se insinuat. Ideò *Nicander*.

Tam teter vacuas odor hinc exhalat in auras,
Atque propinquant penetrant non segniter artus.

Lucan. Phars. l. 9. Venenum etiam per tela currere, & manum invadere apud *Lucanum* habetur. *Dioscor. l. 6. c. 55.* Morsus ex inflammatione, vulneris flavedine, & capillorum defluvio colligitur. Id *Dioscorides*, ex *Erasistrato*; hoc *Ætius* prodidit, Remedio est colubrinum lignum, quod ex insula *Zeilan* adfertur. Adhiberi ibi contra serpentem coronatum, qui *Hispanis* Cobras de capolo dicitur, & sine ducio *Basiliscus* est, *Carolus Clusius* prodidit. Animalculum etiam quod ibi cum eodem pugnat, eo sese munire observatum.

Clus. Exot. l. l. c. 44. Quidam tria *Basiliscorum* genera constituunt, *Helyochryson*, qui quæ vidit accedit, & in-

flamat, aurei coloris; *Chrysocephalon*, capitis aurei qui quod videt perterrefacit & occidit: & *Hematiten*, sanguinei coloris, ad cuius ictu carne animal nudatur. Sed has ego fabulas esse puto. *Encelius* in *Sylvestres* & *Domesticos* distingvit. De reliquis ita ex *Cardano* *Ambros. de Serp. l. 2.* *Ambrosinus*. Recitat *Cardanus* quòd circulator quidam Serpentem, in macerij cap. 2. domus dirutæ *Mediolani* inventum servabat, qui caput ovi magnitudine, & pro ratione corporis prægrande habebat, dentes in utraque mandibulâ viperinos, corpore & formâ stellioni simili. *Pedes* illi inerant duo, cruraque brevia: unde constabat non fatis proportionatum animal à naturâ fuisse fabricatum, cum longitudini corporeæ quatuor pedes necessarij fuissent. Tales pedes erant magni: Et *ungulis* veluti folium muniti, *cauda* longitudinem totius animalis adæquabat, cujus extremitas capiti stellionis æquali erat prædita. *Cardanus* ex genere *Basilisci* hunc fuisse credidit: Siquidem dum stabat, gallo similis esse videbatur, nisi quod corio, & non plumis tegebatur, alisque carebat. Denique in volumine de ostentis observatur icon cujusdam *Basilisci* in solitudinibus *Africæ* stabulantis; quæ quoniam est figura animadversione digna, diciturque animal, sibilo, halitu cæteras animantes necare herbasque exficcaret libuit ante legentium oculos talem iconem repræsentare.

PUNCTVM II.

De Exoticis, nempe Dracone
Pythio, & serpentibus
Bambæ.

DE Dracone *Pythio* pauca occurrunt. Putatur ita dictus, quod post *Deucalionis* diluvium ex putredine terræ natus fuisset. *Suidas* *Delphinem* etiam fuisse dictum testatur, quod ex *Apollonij* *Argonauticis* habet. Ratio nominis à *Delphici* oraculi custodia sumpta est. Dicitur habuisse os triplicidentium ordine armatum, oculos magnos, & visum acutum, magna sub mento palearia, & corpus ex flavo rutilans. Fuere tamen & virides & cærulei, ut apud *Stadium* videre *Stat. Theb. l. c.* est; *Cyanei*, quod *Claudianus* reliquit. Eminentibus fulgidis & duris squamis tegebatur. Iconem ex *Grevino* damus. Ex terra post *Deucalionis* diluvium genitum *Poëtæ* fabulati sunt. Ideò *Deucalionæus* dicebatur. De *serpentibus* *Bambæ* ita *Nieremberg. Nieremb. A. E. l. 12. cap. 38.* *gus*. Serpentes sunt magnitudinis horrendæ, si conferantur cum nostratibus, & præcipuè *palustres*, quorum aliqui longitudine 25. & in latitudine 5. spithamas excedunt, ventre tam capaci, ut totum cervum,

aut aliud ejus magnitudinis animal unâ vice devorent. Ex aquis egrediuntur & postea eò redeunt: unde & ab incolis *magna natrices* appellâtur. Ascendunt quasvis altissimas arbores, in quibus vagabunda animalia, quasi è specula contuentur: & ubi ea victum quærentia accesserunt, summâ vi se in ea demittunt, atque ita & morfu, & molé occisa, in solitudinem aliquam vicinam tracta, tota cum pelle ossibus & carnibus deglutiunt. Et sæpius etiam accidit, ut cibo nimium repleti, quasi ebrij reddantur, & in somnum maximum incidant; ita ut puer etiam illos occidat; durat hæc satietas ac somnolentia per quinque aut sex dies continuos, post quos demum experrecti, ad consuetas suas venationes redeunt. Pellem statim temporibus mutant. Aliquando etiam nimiam dilatione ex cibo nimio rugosam ante tempus exiunt, quæ inuenta, homines in admirationem, bellæ magnitudinem inde cognoscentes, rapit. Magni ejus carnes tollas faciunt Æthiopes, & gallinarum habentur multum deliciores, sed vix eas adipisci possunt, nisi cum aliquando nimio calore incenduntur sylva, & tum omnes, quæ à suis lacubus, aliquando fuerunt remota, semitollæ inveniuntur, & in magnis habentur delicijs. Viperæ præterea inveniuntur ibi ad eò venenatæ, ut morfi ab ijs, post 24. horas summo cum dolore moriantur. Incolæ itaque diligenter se muniunt herbâ, quam ejus antidotum esse norunt.

Idem de illis & Iaricus prodit. Quod autem addit, esse quoddam genus, in cauda rotundam lagenulam, quæ dum se movet, strepitum edit habens, ad illum quem Teuhtlacacahu qui vocari diximus, referendum est.

PUNCTVM III.

De Bitin, & serpentibus Senegæ.

Nieremb.
H.E. l. 12.
cap. 18.

AD Exoticos quoque spectant *Bitin* & *Serpentes Senegæ*. Incola montanorum locorum *Bitin* est, aspectu serpens terrifico, nigris punctis, rubeis ac candidis, vitulino capite, amplâ fronte adusque oculos, qui nigri sunt lucidique, sed virenti circumdati iride, rictu oris magno, munito multis & acutis dentibus, caninis quaternis, digitum prolixis, sese mutuo invicem excipientibus, quatuor ulnarum longitudine & crassitudine hominis. Conscendit arbores, unde se vibrat appensus caudâ: Rapit boves & apros, & alia hujus generis animalia, devorans ea quandoque integra, ex hoc venatu vivens. Amat insulam Cubu, visusque est in Insulâ Lutaij à militibus Hispanis, cum vellent na-

ves exonerare. De *Serpentibus Senegæ* superius diximus.

ARTICVLVS II.

De Draconibus non alatis pedatis.

PUNCTVM I.

De Hydra.

DRAcones non alati pedati, sunt *Hydra* Nomen. & *Draco bipes Bononiensis*. *Hydra* nomen *Plautus* in *apud* *Ἰδάλος* accepit. *Virgilius* belluam *Lernæ* *perseo*. à lacu *Lernæo*, in quo à *Hercule* interfecta *Eurip.* in dicitur: *Plautus* *Excetram*, seu ut *Isidorus* *Hercule* *Excedram*, quòd uno capite detruncato, duo *furente*. vel tria excreverent vocavit. *Euripides* *κύναι* dixit.

Plurium caput esse, Poetæ fabulantur. *Descriptio.* *Ἐννεακέφαλον* *Alcæus*, *Πενήκοντακέφαλον*, *Simonides*. Unum habere *Pausanias* prodidit, quod verisimile: magnitudine à reliquis hydri discerni. Quarum Icones apposuimus, arti ortum debent. *Vna* visa *Venetijs* in thesauro *Principis*, incredibilis ob raritatem pretij, ut *Gesnerus* ex amico accepit, septiceps. *Alter* est *Equitis* de *Corneto*. *Allatam* A. C. 1530. mense *Januario*, *Venetias* ex *Turcia* totidem caput, *Regique Gallorum* oblatam, icon testis est. *Visa* ibidem non multis ab hinc annis *bipes*, sex ungvibus armata, ut *Ambrosinus* reliquit. *Lato* valde corpori, septem artificio singula- *Ambros.* *ri* forinata capita, annexa erant. *Cardani* *Hist. serpēt.* *illa*, quam *Meona Pisanus* fictitiam sectione *l. 2. c. 4.* comperit; medium *Caput* longius & crassius *Cardan.* gerebat, viperar. omnia æmulabatur. *Oculi* *de subt. l. 9.* post aures, hiatus maximus, dentes canini; lingua lati, *Colla* maculosa erant. *Cauda* toto corpore dimidio longior; pedes ungvibus parvis armati. Magnitudine cuniculum æquabat. *Color* sub ventre candidus, circa dorsum flavus, seu viridi dilutus.

Locus.

Apud inferos stabulari Poetæ dixerunt, *Virgilius* in primis. *Pausanias* sub *Platano* quadam ad fontem *Amymone* altam scribit. *In lacu Lernæo* *Argivis* & *Mycenis* contermino vixisse, vulgaris est opinio.

Virgil. Æneid. l. 6.

Pausan. Corinth. l. 2.

l. 2.

Ortus.

Hesiodus *Echidnæ* ex *Typhone* filiam fecit. Ex sordibus in *Lernam* conjectis, ibidemque putrescentibus, extitisse verisimile est.

Vel ipso afflatu exitium attulisse, multi *Venenum* tradiderunt: sanguine infecta *Herculis*, qui eam superavit tela, exitialia fuisse, passim apud Poetas occurrit. *Toxicum* veterum, quod quidam *napellum*, alij *taxum*, nonnulli *venenum Scythicum* esse volunt, non facile dixerim. *Linguam*, si in illud incurras, inflammat, tussim siccam, phrenitidem, & tremo-

*Draco bipes apteros captus in
Agro Bononiensi .*

*Draco alatus Apes
ex Greuino Aldro .*

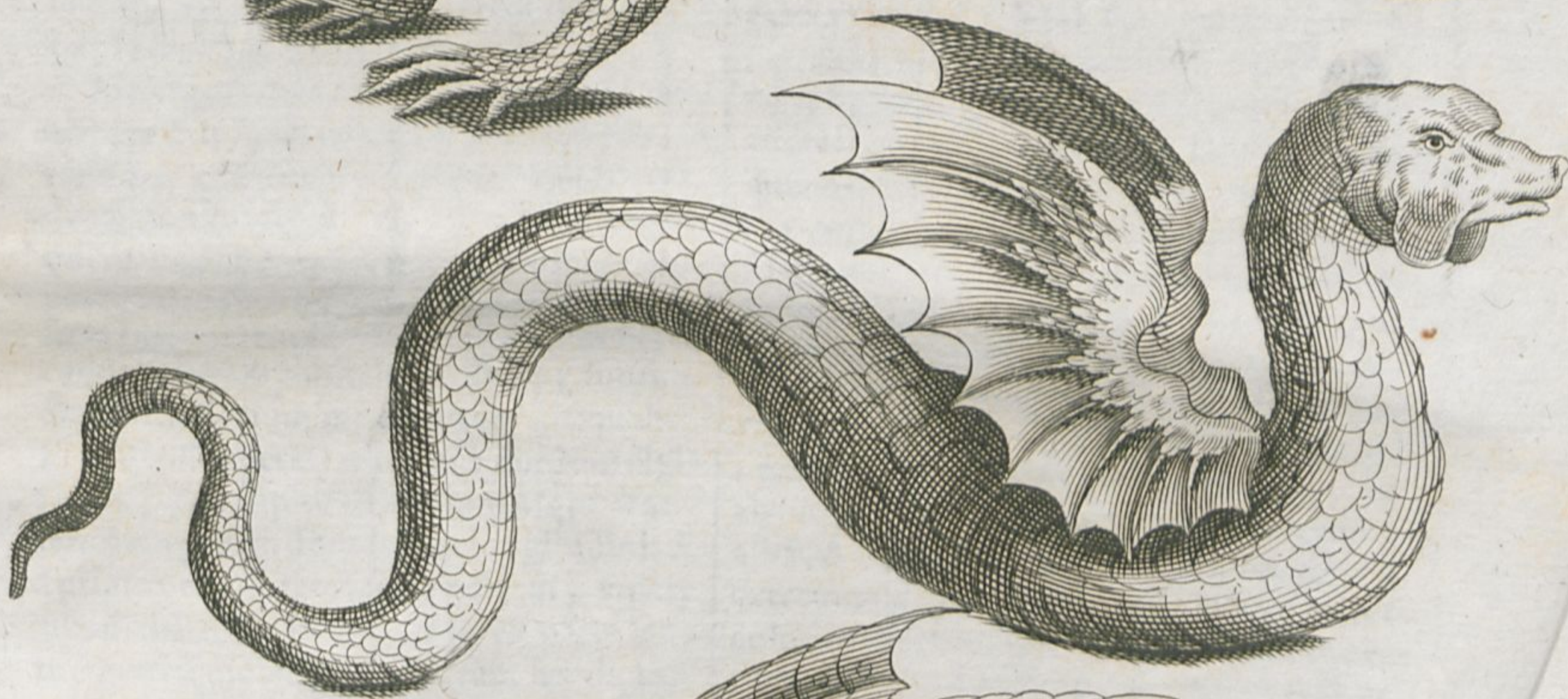
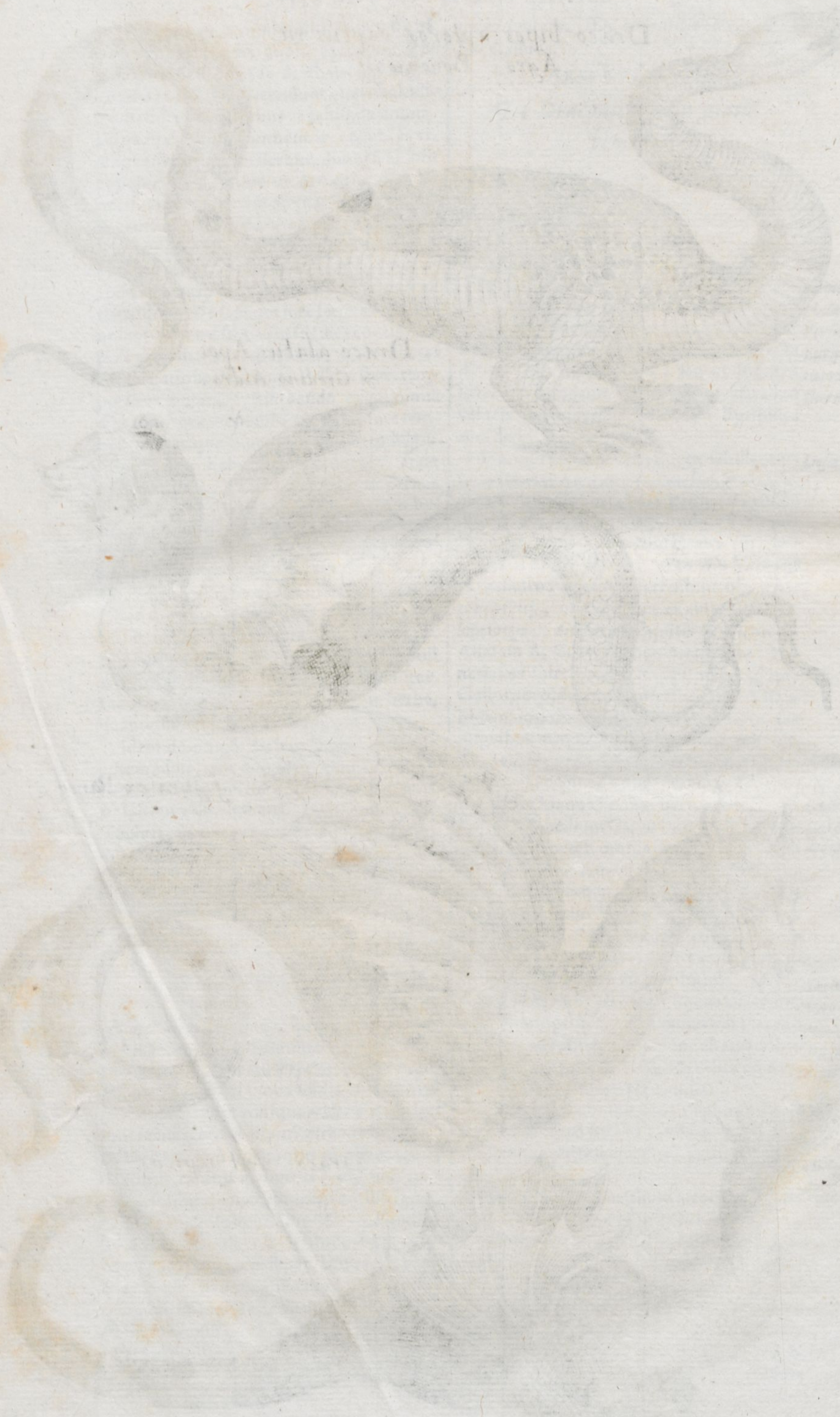

figura ex Parco .

Draco Aethiopicus

tremorem cordis excitat. Cutis adusta quasi, Corij flammę admoti instar, facilè rumpitur. Æger in ululatus & vociferationes solvitur, quas strictum in se videns ensem excitare consuevit. Remedium à Colocasia, panace Asclepio, Carne in primis cydoniorum, & sanguine hircino, quod apud Dioscoridem habemus, petitur.

PUNCTVM II.

De Dracone Bononiensi bipede.

DRACO hic Anno Christi 1572. 111. Idus Martij primum in loco Malavolta sibi- lum edidit: post diem Ascensionis verò, juxta sepem apparuit, & à rustico currum & boves, qui eo viso ulterius progredi non audebat, hasta ictus & interfectus est.

Ambros. Hist. Serpent. l. 2. cap. 5. Descriptionem ejus, verbis *Ambrosini* apponam. Admirabilis hic Draco, inquit ille, à capite ad extremitatem usque caudæ erat duorum cubitorum: ab ore ad initium usque latitudinis corporeæ dodrans inter corporis latitudinem & caudæ principium observatur. Deinde ad extremitatem usque caudæ longitudo cubitalis, nempe duorum dodrantum, hujusmodi partem adæquabat. Propè collum erat latitudinis duorum digitorum, & à capite ad primum usque & anteriorem pedem dodrantalis longitudinis & à primo pede ad eam usque partem, viperę assimilabatur. Et corpus in eâ parte latitudinis sesquipalmaris, nimirum sex digitorum visebatur. Posteriolem colli partem torques albus exornabat, ad instar Natricis torquatae, vel instar Anatis sylvestris torquatae, quæ Italis vulgò *Cesone* nuncupatur, vel tandè instar merulæ alpestris torquatae, quę vulgò *Merla della collana* cognominabatur. Cæterum in hoc dracone torques non erat mutilus, ut in multis alijs animantibus observatur, sed absoluti circuli torquem integrabant. Supra dorsum squamæ latae apparebant, æmulantes squamas Cyprini piscis Aristotelis, qui vulgò *Raina* appellatur. Major pars harum squamarum ad viriditatem tendebat: imò aliquæ erant subrubræ, sed inter has quædam nigrescebant: hinc deprehensum est hoc animal ad genus Draconum referendum esse: Propterea quod Dracones, ut plurimum, virides effigiari soleant. Pars alvi Draconem propriè representans squamis viridibus erat exornata. Si pedes contemplerur. Primum advertendum est, quod femur junctum tibiæ erat latitudinis pollicis; & digiti suis articulationibus connectebantur ut in lacertorum digitis observatur. *Digiti* tamè non erant quini, ut in lacertis, sed tantum quatuor brevibus unguibus ar-

mati, qui adhuc eorum primordia præ se ferebant: unde Draconem juvenem esse conjectavimus: quemadmodum etiam ex dentibus dignosci poterat. Præterea altitudo pedum latitudinem corporis adæquabat. Immo magnâ admiratione tenebamur, quòd pedes ex opposito juncti non essent: veluti in cæteris animalibus quadrupedibus, & in alijs exanguibus multipedibus observamus: sed pedum unus erat anterior altero, distantia sex digitorum, neque in eodem latere; immo per Diametrum erant oppositi: ut facilius forte corpus movere posset: propterea quòd media pars corporis motu progressivo impellebatur, reliquæ autem partes, nempe colli, & caudæ per lubricos fluxus ritu serpentino movebantur. *Podex* ab extremitate caudæ duabus distabat palmis, pars caudæ superior viperæ erat similis, inferior vero dissimilis: siquidem squamæ partim nigræ, partim virides erant, hoc tamen ordine, & figura, ut quasi singulæ formam semicircularem referrent, & binæ tantum latitudinem caudæ amplectebantur. Secus verò in vipera se habent, quoniam squamæ rectæ sunt per totam corporis partem inferiorem. In hoc autem Dracone à podice ad caput usque squamæ inferiores, tam residuæ caudæ, quam ventris, & totius colli ad os usque rectæ erant, ut in vipera, hoc tamen ordine, ut imbricatim sitæ essent, colore usque ad alvum partim albo, partim nigro, sub ventre albæ, & latiores dimidio ferè digito. At in extremitate squamarum rectarum non nihil coloris viridis conspiciebatur. Demum extremitas caudæ durissimo, & corneo ferè apice munita erat, cujus una pars squamulis tegebatur, & extremitas apicis nigerrima, & aculeus instar literæ C. seu instar Centri scorpionis, erat repandus. Quamobrem verisimile fuit, hoc animal hujusmodi aculeo, pro tutela adversus cætera animantia uti. Cæterum, ut melius forma hujus draconis intelligatur, denuò singulas partes considerabimus. *Caput* erat admodum simile viperino, pars capitis superior juxta extremitatem, erat nigra, novem nigris squamis integrata, reliqua autem pars squamis majoribus leucophæis trigonam figuram æmulantibus. *Oris* hiatus longitudo erat duorum digitorum: *lingva* tenuis, longa & bifida, more aliorum serpentum conspiciebatur. Singula oris latera *dentes* ferrati, & graciles armabant, anterioribus tamen in vipera observatis carebat. Hinc colligimus hoc animal non valde fuisse venenosum. *Oculos* in comparatione ad molem corpoream magnos habebat, & aurei coloris: qua de dracone hunc solaris naturæ fuisse judicavimus. *Foramina aurium*, ritu aviū, habebat; deinde auriculis carebat, quavis in Helvetijs Anno 99. supra millesimum & quadringentesi-

tesimum Draco auribus longissimis præditus fuerit inventus. Idcirco ad monstrum in genere serpentum reducendum fuisse putavimus.

CAPVT II.

De Draconibus alatis.

DRacones alatos dari negat Ammianus, comprobatur experientia. Dari in Æthiopia certum. Visus & in agro Pistoniensi squammofus, bipes, dentibus magnis, auribus urfi instar pilosis, cuius alæ, cubitum longæ & latæ, multis intertextebantur nervis. Sirenes Æthiopibus dari Isidorus author est. Descripsit & Scaliger longitudine pedum quatuor, crassitie brachij humani, cui alæ cartilagineæ de lateribus dependebant. Similem in agro Santonico occisum, & ad Regem Franciscum delatum, Galliam vidisse Brodæus testis est. Cardanus quoque Lutetiæ tam diligenter exsiccatos, ut vivi viderentur, bipedes, alis exiguis, capite serpentino, colore lurido, pilis nullis, cuniculi magnitudine vidit. Ex India allatæ dicebantur. Bellonius integra eorundem cadavera, diligenter condita se vidisse dicit; & quidem de eorundem genere, qui ex

Brodæus
Miscell. l. 3.
cap. 1.

Cardan. de
Variet. rer.
l. 7. c. 29.

Arabia in Ægyptum advolant. Crassi hæc circa alvum, bipedes, alis vespertilionum, & anguinâ caudâ instructi. Respondit eis icon quam Gabriel Barbarus Aldrovando cõmunicavit; & Æthiopicus exsiccatu Draco, quem à Francisco Cetensi accepit; tubercula quinque in dorso prominentia si excipias, Squammæ virides, & subnigricantes erant; pedes bini, ungue armati; auriculæ totidem, alæ ad volandum factæ; Os dentibus acutis instructum; nares binæ; pars capitis inferior versus auriculas planâ; Oculi pupilla cum circulo semiluteo nigra; Cauda longa, flexuosa, subluteis squammis tecta. Nos hic quatuor icones exhibemus; quarum prior est ex Grevino; altera ex Pareo; reliquæ duæ Æthiopicos expriment, unum sine eminentijs in dorso; alterum cum eminentijs, quar. modò mentionem fecimus. Reperiuntur in Arabia, & si Herodoto fides, circa arbores thuriferas, si Plinio, circa Cassiæ. Inde in Ægyptum avolant & ab ibidibus consumuntur. Cicero Lybia discedere scripsit. In antris plerumque degunt. Cum aquila & elephanto dimicare, Plinius author est. Et tantum de Serpentibus & Draconibus. Si quæ interim occurrent, vel in Paralipomenis, vel in editione iterata, reponentur, volente Deo, cui laus, honor & gloria, in sempiterna secula

Cicero l. 1.
de Nat.
Deorum.
Pli. H. N.
l. 8.

Amen.

INDEX

In HISTORIAM NATURALEM
de SERPENTIBUS JOANNIS JONSTONI Med.
Doctoris: prior numerus Historicae descriptionis locum
exhibet, posterior Tabulam Iconismi demonstrat.

A.

A Contias, Angelschlange / Nomen, Descriptio,
Locus, Venenum, Natura, Differentia,
Vfus. pag. 23. Tab. 4.
Aguafen. p. 18.
Ahucyatl. p. 16.
Ammodytes, Nomen, Descriptio, Locus, Vene-
num, Remedia. p. 14. t. 1.
Amphisbæna, Nomen, Descriptio, Locus, Natu-
ra, Venenum, Differentia, Vfus. p. 21. t. 5.
Anguis Angioleta Neap. p. 26.
Æsculapii, Nomen, Descriptio, Locus,
Natura, Vfus, Differentia. p. 25. t. 5.
Bisognola Bononiens. p. 26.
Caprimulgus. p. 32.
Cerveri. p. 25.
Cervonis. p. 25.

Apochycoatl. p. 29.
Argoli. p. 30.
Aspis, Nomen, Descriptio, Locus, Sympathia &
Antipathia, Natura. p. 18. t. 3. Venenum, Vfus.
p. 19.

B.

Basiliscus, Nomen, Generatio, Venenum, Diffe-
rentia. pag. 36. 37. tab. II.
In solitudinibus Africae. p. 37. t. 12.
è Raja effectus pronè & supinè pi-
cus. t. 12.

Bitin. p. 38.
Boa. p. 32.
Bodty. p. 22.
Boicinga. p. 26. t. 6.
Boicinininga. p. 26. t. 6.
Boiquira. p. 26. t. 6.
Boiguacu. p. 27. t. 6.
Bojobi Bratil. p. 29.
Boitiapo. p. 29.
Boquatrara. p. 34.
Bor obi. p. 28.

C.

Caninana. p. 29.
Cascavela Lulit. p. 26.
Cæcilia Blindschleich / Nomen, Descriptio, Na-
tura, Vfus, Differentia. p. 22. t. 4.

Cega Lulit. p. 22.
Cenchrus, Nomen, Descriptio, Natura, Vfus,
Differentia. p. 22. t. 4.
Cerastes, Gehörnichte Schlange / Nomen, De-
scriptio, Locus, Natura, Venenum, Differentia.
p. 15. t. 2.
Cetone. p. 39.
Cherlydrus. p. 22. 23. t. 8.
Cobra de Cipo Lus. p. 29.
Cobra de Coral. p. 27.
Cobra de Vcado. p. 27.
Cobre Verde. p. 29.
Cuilcahuilia. p. 28.
Cumcoatl. p. 30.
Curucucu. p. 16.

D.

Decurtati. p. 23.
Diplas, Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Dif-
ferentia. p. 20. t. 3.
Domina Serpentum Nieremb. p. 26. t. 7.
Draco, Nomen, Descriptio, Locus, Victus, Genera-
tio. p. 34. Antipathia, Venenum, Mores, Vfus in
Cibus, Differentia. p. 35. t. 10. II.
æthiopicus. p. 40. t. 10.
bipes Bononiensis. p. 39. t. 10.
Pythius. p. 37. t. 11.
ex Raja effectus Aldr. t. 12.
alter ex Raja exiccata Aldr. t. 12.
Dryinus, Stinckeschlange / Nomen, Descriptio,
Venenum. p. 24. t. 5.

E.

Excedra Isidori. p. 38.
Excetra Plauti. p. 38.
Elaps, seu Elops, Elaphis, Nomen, p. 24. t. 5. De-
scriptio. p. 25.

H.

Hæmorrhous, Nomen, Descriptio. p. 15. t. 2. Lo-
cus, Natura, Venenum, Differentia. p. 16.
Hoacoati Mexic. p. 27.
Hyæna Eliani. p. 30.
Hydra, Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Or-
tus. p. 38. c. II.
Hydrus marinus, p. 33. c. 8.

L

Hy-

I N D E X.

<p>Hydrus, <i>Nomen, Descriptio</i>, p.30. <i>Locus, Victus, Natura, Vfus</i>, p.31. t.8. <i>Differentia</i>, p.32.
 Hypnalis. p.18.</p> <p style="text-align: center;">I.</p> <p>Ibiboboca Bras. p.27. t.6.
 Ibyara Marcgr. p.21. t.3.
 Illicinus. p.24.
 Iraraca. p.29. t.6.</p> <p style="text-align: center;">K.</p> <p>Kokob. p.16.</p> <p style="text-align: center;">L.</p> <p>Laphiati. p.25.</p> <p style="text-align: center;">M.</p> <p>Maquizcoatl. p.21.
 Maripeti angues. p.34.
 Mater formicarum. p.28. t.7.
 Mergoli. p.30.
 Miliaris. p.22.</p> <p style="text-align: center;">N.</p> <p>Natrices magna. p.38.
 Natrux. p.30.
 Torquata. p.32. t.8.
 Rubetaria, <i>Nomen, Descriptio, Natura</i>,
 p.32. t.8.</p> <p style="text-align: center;">P.</p> <p>Padalica Polon. p.32.
 Polpoch. p.23.</p> <p style="text-align: center;">Q.</p> <p>Querculus. p.24.</p> <p style="text-align: center;">R.</p> <p>Ractelschlang. p.26.</p> <p style="text-align: center;">S.</p> <p>Scolopendra marina. p.33. t.9.
 amethystini coloris.
 p.34. t.9.</p> | <p>Scytale, <i>Nomen, Descriptio, Natura</i>, p.20. t.4.
 Seps, <i>Nomen, Descriptio, Locus, Venenum, Differentia</i>, p.17. t.2. & 3.
 Serpentes in genere, <i>Nomen, Descriptio</i>, p.4.
 <i>Locus</i>, p.5. <i>Victus, Generatio</i>, p.6. <i>Sympathia</i>,
 p.7. <i>Natura & mores, Venenum</i>, p.8. <i>Vfus</i>, p.9.
 <i>Differentia</i>, p.9.
 Serpens alatus. p.29.
 americanus Indicus. p.34. t.9.
 biceps. t.1.
 mansuetus. p.29.
 mari Norwegico familiaris. p.33. t.9.
 Suetico. p.33. t.9.
 marinus. p.33. t.9.
 Serpentes aquatici. p.30.
 Bambæ. p.37.
 exotici. p.26. t.9.
 Senegæ. p.38.
 Terrestres. p.10.
 Veterum. p.30.</p> <p>Situla. p.19.</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Tangedor Lusit. p.26.
 Tetrauchcoatl. p.29.
 Teutlacocauhqui Mexic. p.26.
 Texmineni. p.23.
 Tezahcoatl. p.21.
 Tleoa. p.30.
 Trinhuitili. p.30.</p> <p style="text-align: center;">V.</p> <p>Vipera, <i>Nomen</i>, p.10. t.1. <i>Descriptio</i>, p.10. <i>Locus, Victus</i>, p.11. <i>Temperamentum, Generatio, Antipathia, Venenum, Remedia</i>, p.12. <i>Vfus</i>, p.13.
 Vipera Chiappæ. p.14.</p> |
|---|--|

F I N I S.

ADMO-

ADMONITIO ad Bibliopegum quo quævis
Tabula suo fit loco inferenda.

TABVLA I. pag. 10.
II. p. 15.
III. p. 17.
IV. p. 20.
V. p. 24.
VI. p. 26.
VII. p. 26.
VIII. p. 30.
IX. p. 33.
X. p. 39.
XI. p. 36.
XII. p. 37.

ADMONITIO ad Bibliopagas pro deo

Talman in deo

TALMAN

565703

2°

ULB Halle

3

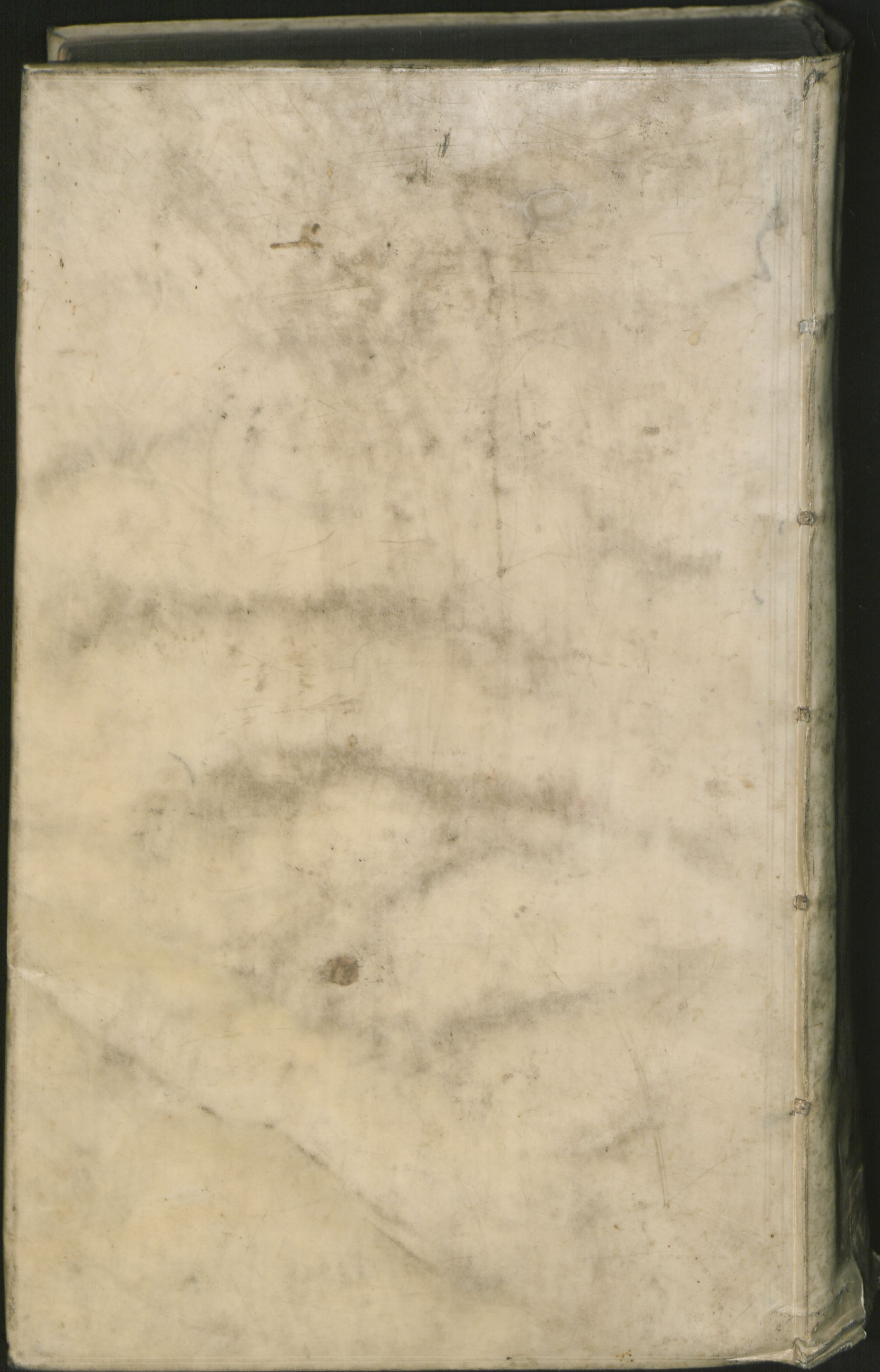
002 700 468

V517

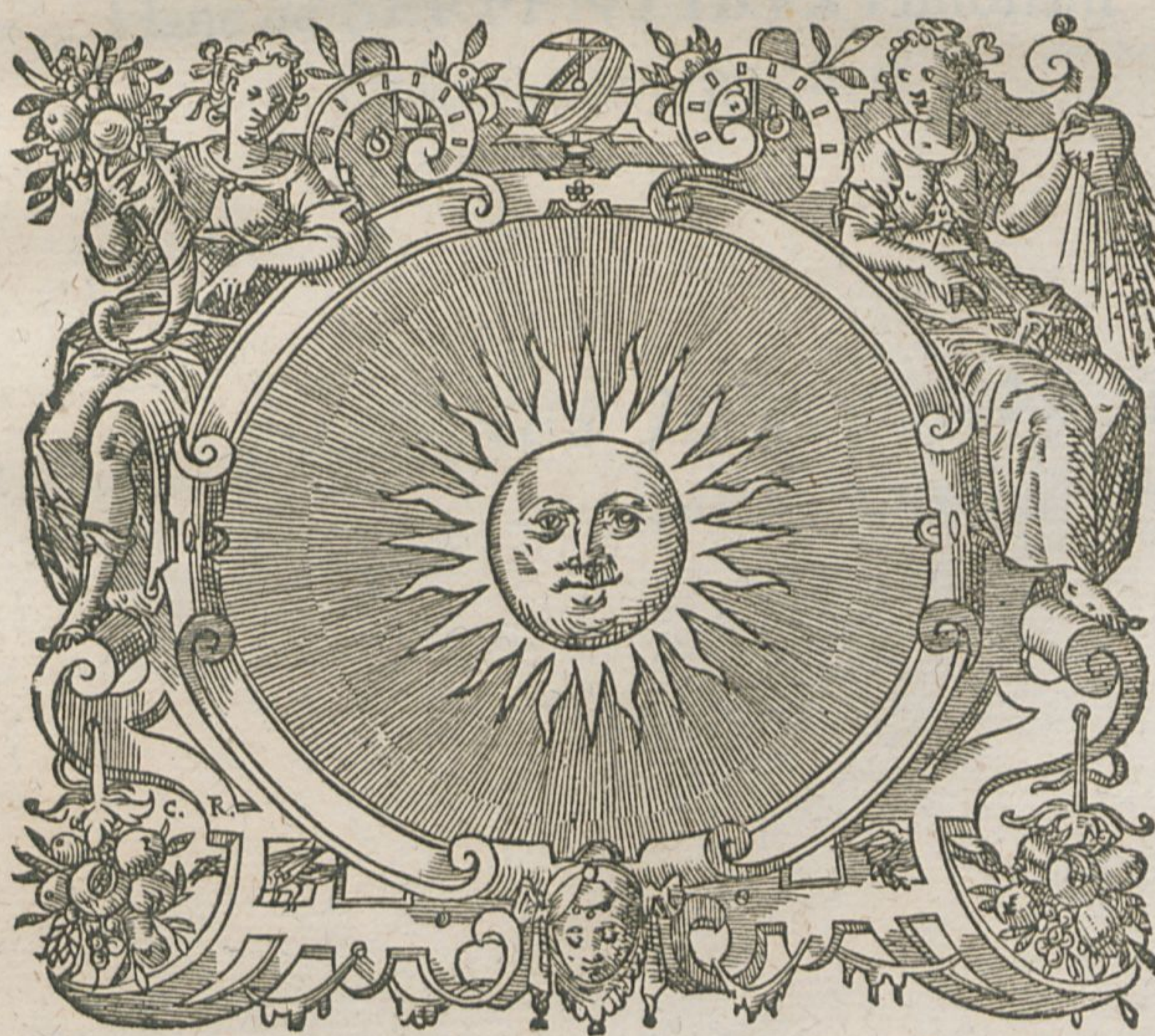
mic.

HISTORIÆ
 NATURALIS
De
 SERPENTI-
 BUS
 LIBRI DUO.

JOANNES JONSTONVS MEDICINÆ
 DOCTOR CONCINNAVIT.

FRANCOFVRTI ad Mænum,
 Ex Bibliopolio Hæredum Merianæorum.
 ANNO MDC LIII.

